

The Project Gutenberg eBook of Judith Fürste: En Fortælling, by Adda Ravnkilde

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Judith Fürste: En Fortælling

Author: Adda Ravnkilde

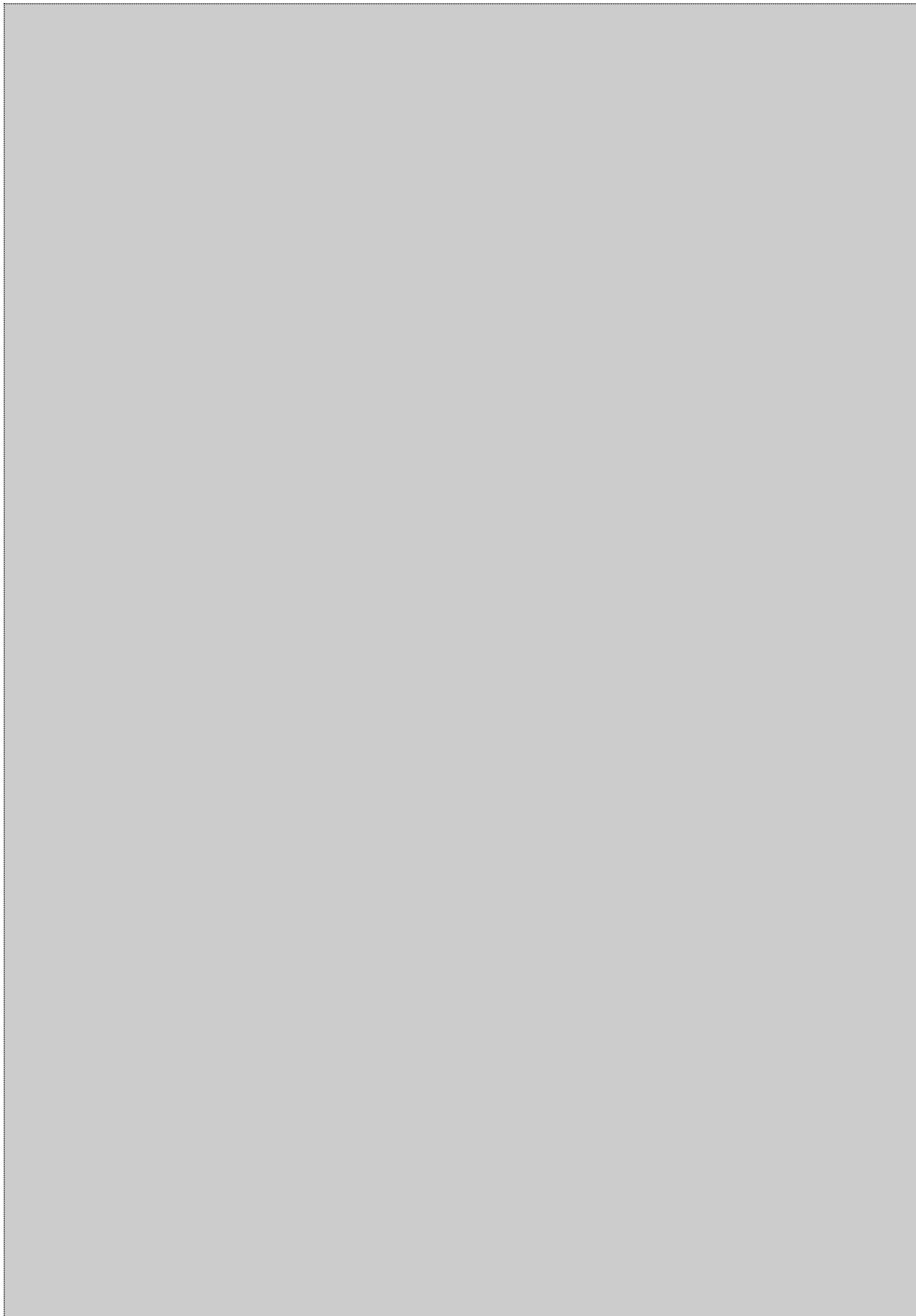
Release date: April 22, 2012 [EBook #39510]

Language: Danish

Credits: Produced by The Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net> (This file was produced from images generously made available by Arkiv for Dansk Litteratur at <http://adl.dk>)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK JUDITH FÜRSTE: EN FORTÆLLING ***

JUDITH FÜRSTE

Afskriverens bemærkninger

Åbenlyse trykfejl er rettet i denne e-bog, men forfatterens stavning er i øvrigt bevaret. En [ordliste med rettelser](#) er placeret sidst i bogen.

Indhold

I	II	FORORD	IV	V
VI	VII	III	IX	X
XI	XII	VIII	XIV	XV
XVI	XVII	XIII	XIX	XX
XXI	XXII	XVIII	XXIV	XXV
XXVI	XXVII	XXIII	XXIX	XXX
XXXI	XXXII	XXVIII	XXXIV	XXXV
XXXVI	XXXVII	XXXIII	XXXIX	XL
XLI		XXXVIII		

JUDITH FÜRSTE.

EN FORTÆLLING

AF

ADDA RAVNKILDE.

MED ET FORORD AF **G. BRANDES.**

ANDET OPLAG.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1884.

FORORD.

En Dag i Begyndelsen af Oktober 1883 laa paa mit Bord en af de Manuskriptpakker, som en Kritiker stadig faar sendt eller bragt ind i Huset, og derved et lille, provinsielt udseende, blaaligt Visitkort, hvorpaa Navnet *Adda Ravnkilde* var skrevet med snørklede Forbogstaver.

Henimod Maanedens Slutning kom den unge Pige, der havde afleveret det. Hun var naturlig, alvorlig, 21 Aar gammel, med kloge og klare Øjne. Der var noget Aandigt og Dristigt ved Blikket. Over Skikkelsen, som i den mørke Dragt var ganske dameagtig, men hvis Holdning manglede Sikkerhed og Frihed, var der Noget, der tydede paa tidlig Kamp og Sorg, en vanskelig Situation eller lignende.

Den Roman hun havde bragt, (det er ikke den foreliggende) røbede Evner, der hos saa ungt et Væsen maatte overraske. Den behandlede en ung Piges aandeligt ensomme Liv i en Provinsby, hvortil hun er kommen som Lærerinde, og hvor den Mand, paa hvem der alles Øjne hvile, viser hende paafaldende Hensyn og Hyldest. Han er en omtrent 40aarig dansk Greve, der lever adskilt fra sin Hustru og har et daarligt Ry paa sig for sit Levnet, men som staaer højt over Omgivelserne ved Dannelse og Livserfaring. Hun har en ualmindelig Videlyst og en spirende digterisk Begavelse. Det lykkes Greven at vække denne unge Kvindes Interesse for ham, skjønt hun stræber imod, fordi hun føler hans Uværd som Menneske. Med sin Evne og Vilje til at se klart gennemskuer hun, at han kun søger Adspredelse og Underholdning i hendes Selskab, ganske ligegyldig for om han ved sin haardnakkede Opmærksomhed kompromitterer hende i den lille Sladderby. Hun indser, saasnart hun tænker koldt, at hans Overlegenhed er en ydre, hans Fortrin formelle; hendes Selvtægtelse er mange Gange større end hendes Agtelse for ham. Derfor vaander hendes Stolthed sig, da hun ikke kan tænke paa ham med Kulde, og hun kan ikke nægte det for sig selv, hun elsker ham, har elsket ham fra hun saa ham første Gang, formaar i Mellemtidene mellem at hun ser ham, ikke at tænke paa andet end ham.

Der var paa dette Punkt i Skildringen af den unge Piges forgjæves nedkjæmpede, kvalfulde og frydefulde Kjærlighed til Grev Høg noget Oprindeligt og Ægte. Man fornåm dette Liv med dets Higen, Venten og Spænding mod en eneste fast Forestilling som Maal, fornåm den indre Modstand, der bøjedes og brødes, Stoltheden, der stred imod og bukkede under, endelig Følelsens Storm gennem Kvindesjælen, Lidenskabens Sejersgang gennem Sindet, Elskovens Sejerssang i alle Legemets Pulse.

Resten duede ikke stort, Slutningen var paaklæbet, som Slutninger i Regelen ere. Det var ikke lykkedes Forfatterinden at holde Heltindens Skikkelse tilstrækkeligt ud fra sin egen; vi hørte desuden mere om hendes Begavelse end vi saa til den, og selve den Omstændighed, at det Hele var fremstilt som en Forfatterindens Dannelsesproces, havde ved Æmnets Fortærskethed noget Utilfredsstillende ved sig.

Den unge Dame blev enig med mig om, at hun burde opsætte sin offentlige Optræden endnu nogen Tid, indtil denne kunde finde Sted med større Virkning. Da jeg roste Fremstillingen af den unge Piges Kjærlighed, svarede hun: «Sligt vil jeg ikke skrive mere», og der kom Taarer frem i hendes Øjne.

I Løbet af vor Samtale traadte hendes aandelige Personlighed klarere frem for mig: En stræbende Aand, for hvem en stor Forhaabning var bristet, og der ligesom bar Mærker af et flereaarigt Tryk; forpint af smaa Forholds Smaalighed og af indskrænkede Væseners Indskrænkethed. En tapper, exalteret Sjæl, der kjendte Fristelsen til at tabe Modet for bestandig, men endnu havde bevaret Energien frisk; livstørstig og dog meget fortrolig med Dødstanken, attraaende Omgang med aandsfrie Kvinder og Mænd, trængende til Tankemeddelelse, til et fyldigere, aandeligt Indhold; moderne, i høj Grad moderne i sit Anlæg, skjønt endnu noget konventionel i sin Fremstillingsform; ærgærrig ganske vist, men med en Ærgærrighed, som daglig maatte kjæmpe med Tungesindet, der hviskende spurgte: Er Æren værd at vinde? Er Livet værd at leve?

Som Heltinden i hendes Bog, der gennemskuer den Elskede, hader og elsker ham paa en Gang, saaledes elskede og hadede hun Livet, snart ude af Stand til at bære det, snart haabende det Højeste af det, snart villig til at nøjes med en beskednere Lykke, som hun ved sin Bortgang antydede det i disse Ord til mig: «Hvor De er lykkelig, De har opnået de to Ting, jeg altid har ønsket mig, at bo paa et Sted, hvorfra der er en smuk Udsigt, og at kunne omgaas intelligente Mennesker.»

Denne Samtale er den eneste, jeg har havt med hende. Hun lagde kort efter en anden Fortælling op til mig, den som foreligger her; men min Tid var saa optaget, at jeg nødtes til at lade den ligge ulæst mere end en Maaned og først gjorde mig bekendt med den, da jeg havde erfaret hendes Død. Ved et flygtigt Sammentræf paa Universitetet bad jeg hende ikke at tabe Taalmodigheden med Hensyn til sit Manuskript, ikke tro mig ligegyldig for hendes Fremtid og ikke tabe Modet. Hun havde rimeligvis da allerede tabt det.

Hun var uformuende, var kommen fra Jylland til Kjøbenhavn for at forberede sig til Almueskolelærerinde-Examen, havde imidlertid, da hun følte sig meget ulykkelig ved den Tvang, dette Kursus vilde paalægge hende, fulgt mit Raad, hellere at uddanne sig til Student og var begyndt at arbejde med dette Formaal for Øje hos en Lærer, under hvis Vejledning hun i faa Uger gjorde ualmindelige Fremskridt.

Da meddelte Aviserne hendes Død. Den har sikkert grebet alle dem, der havde kjendt hende. Selv om man ikke betragter Døden uden videre som et Onde, var det vanskeligt, ikke at føle Noget bløde og brænde i sig ved Tanken om det stakkels geniale Barn, der fra alle sine frugtbare Drømmerier og kjække Fremtidsplaner var gaaet ind i det store Mørke. Den Forestilling laa nær, at havde hun levet, saa var hun bleven en af de Personligheder, af hvilke der altid er for faa i et Land, en af dem, der frembringe Værdier og lægge et Lod i Vægtskaalen paa det Godes og Nyttiges Side.

Jeg saa hende to Timer før hendes Død, den 29de November. Idet jeg den Dag traadte op paa Universitetskathedret, bemærkede jeg hende paa en af de første Bænke i Salen lige for mig; hun saa oprømt, livfuld ud, hendes Øjne havde en ualmindelig Glans, hun smilte og lo nogle Gange under Foredraget. Mindst tænkte jeg, at hun i det Øjeblik fortjente Medlidenhed.

Efter hendes Død har jeg læst hendes efterladte Haandskrifter. Et af dem, det ældste, der rundt i Marginen havde sammenslyngede Navnecifre i en bestemt, stileret Form, fortalte paa sin Vis i sit Tegnsprog et Hovedafsnit af Forfatterindens Historie.

Nærværende Fortælling, der har forekommet mig at være det blandt hendes Arbejder, som hviler paa de skarpeste Iagttagelser, og hvor Handlingen er bedst gennemført, er skrevet, da Forfatterinden var nitten Aar gammel og synes mig i Betragtning af denne Omstændighed mærkværdig. Mandskarakteren er øjensynlig udført efter samme Model som i den førstnævnte Roman, men den kvindelige Karakter er her tegnet med en kunstnerisk Selvbeherskelse, der skulde

synes en senere Alders Kjende. Fortællingen giver et Livs Historie, der gaar op i et enkelt Forhold. Den fremstiller en enkelt Følelse, der først sent bliver sig sit Væsen bevidst.

Den Læser, som er i Stand til at se bort over enkelte gammeldags Vendinger, der tage sig løjerligt ud i en moderne Bog («Merkurs Sønner» f. Ex.), og som ikke vil opholde sig ved at Forfatterinden med en ganske ung Piges Skyhed har taget meget abstrakt paa det Fysiologiske, vil med Fornøjelse se et Stykke nørrejydsk Liv fra vore Dage målt med Kjendskab og Sanddruhed, vil vurdere det Rigtige, ja Dybsindige i den simple Komposition, og i dette Skriftemaal ad Omveje finde Oplysning om kvindeligt Sjæleliv i de danske Provinser.

At Fortællingen udgives nu, da dens Forfatterinde ingen Glæde har af at se den trykt, maa opfattes som en Pietetshandling mod den Døde. Det gjøres, som man lægger en Krans paa en Grav. Det har syntes mig Synd, at dette unge Væsen, der havde saa stærk en Attraa efter at tilkæmpe sit Navn en Plads, skulde forsvinde uden at efterlade det ringeste Spor af sit Liv.

Da hun under hin ene Samtale nævnte sit Navn og sin Adresse for mig, spurgte jeg angaaende Fornavnet, om det var et rigtigt Navn, det syntes mig at lyde som et Kjælenavn, en Forkortning.

Hun svarte: «Det er det Navn, jeg gjerne en Gang vil gjøre bekjendt.»

Lad det da blive saa kjendt, som det trods hendes tidlige Død kan blive.

Georg Brandes.

I.

«Man maa lære at føje sig i de Forhold, man er sat i, Du maa lære det, Judith, om det saa kun var for Din egen Skyld. Hvis Du bliver ved paa denne Maade, gjør Du baade Dig selv og os andre ulykkelige.»

«Men jeg kan ikke,» svarede Judith med dæmpet Stemme; «det blev ikke sunget for min Vugge, at jeg skulde bøje mig under fremmed Herredømme, jeg har Faders Blod i mine Aarer, og jeg kan det ikke.»

Sagfører Hinding sendte sin Steddatter et stikkende Blik, men hans Stemme var rolig og mild, hans Tale langsom og overbevisende, som om han plæderede en Sag for Retten.

«Beständig denne Trods! Og hvad har Du saa for Din Stolthed? Du har ikke kunnet beholde en eneste af alle de Pladser, vi har skaffet Dig, og Du gjør os Livet surt her i Hjemmet.»

«Det har ikke været min Skyld, at jeg mistede mine Pladser; hvor kan og tør jeg opgive min Stolthed, den eneste Arv, man har ladet mig beholde efter min Fader, *den* har en enlig stillet Kvinde god Brug for. — Mit Hjem! hvorledes kan jeg betragte dette Hus som et Hjem?»

Ved Ordet «Arv» formørkedes Prokuratorens Blik, men han fortsatte med uforandret Mildhed: «Det Sted, hvor Din Moder lever, og hvor Du har Din eneste Tilflugt, maa da vel nok kaldes Dit Hjem.»

«Ja, Moder holder vistnok af mig — paa sin Maade — og vilde gjerne gjøre mig lykkelig, men hun er svag og kan ikke hjælpe mig. Da hun ægtede Dem, mistede jeg hende.»

«Men saa indse da, at Din Fremtid afhænger af mig og bliv min Ven istedetfor min Fjende; jeg forlanger jo kun en taalelig Eftergivenhed, noget mindre Trods og Skarphed.»

«Ja, min Fremtid afhænger vistnok af Dem, men jeg kan ikke hykle, om jeg end kunde skaffe mig de bedste Vilkaar derved. — Holdt jeg af Dem eller havde jeg kun fuldstændig Agtelse for Dem, skulde De aldrig faa Grund til at klage, men De ved jo godt, at jeg misbilliger Deres Handlemaade og hele Optræden, jeg kan ikke bøje mig for Dem. Jeg beder Dem derfor: skaf mig min Fædrenearv, lad mig lære et eller andet, saa at jeg kan sørge for mig selv — jeg forlanger det jo ikke mere som en Ret, jeg beder kun derom.»

«Men jeg har jo sagt Dig det, jeg har selv Brug for disse Penge. Du kan ikke faa dem; mine Sager staar slet, og i det mindste for Din Moders Skyld vil Du vel ikke ruinere mig.»

«Nej, De har Ret; for Moders Skyld kan jeg ikke fordre, hvad der lovlig er mit. Nu vel — saa skal jeg se at finde mig i det, foreløbig i det mindste, men De skal ikke tvinge mig til, hvad jeg ikke selv vil — en Gang maa jeg da vel faa min Ret, skønt Ret er noget, som der er grumme lidt af i Verden, uden den stærkeres.»

Han forstod, hvad hun tænkte paa, og følte hvor ubøjelig en Modstandsevne denne forhadte Steddatter var i Besiddelse af. «Vi faar se, vi faar se,» mumlede han med sammenbidte Tænder, «der kommer vel den Dag, da jeg ikke længere er Din Skyldner.»

Hun forstod neppe Ordene, endnu mindre den Trusel, de indeholdt.

II.

Judith Fürstes Moder havde i sin Tid været en af Hovedstadens feterede Balskønheder, en forfængelig og verdslig ung Pige, der jagede efter Fornøjelser og levede for at blive beundret. Men alt dette syntes at forandre sig, da hun endnu ganske ung ægtede en Officer, der var lige saa bekjendt for sin Dygtighed som for sin stolte Karakter og sit smukke mandige Ydre. I deres Ægteskab fik han efterhaanden en stor og god Indflydelse paa sin letsindige Hustru, men til Ulykke for hende og hendes lille Datter, blev deres Samliv kun kort. Da den dansk-tyske Krig udbrød, blev Løjtnant Fürste et af dens første Ofre. Han efterlod sig et straalende Minde blandt sine Kammerater, men hvad hjalp det den stakkels unge Enke, paa hvem hans Død strax gjorde et saa voldsomt Indtryk, at man en Tidlang frygtede for hendes Forstand. Dog da den første Smerte var forbi, var ogsaa det værste overstaet, og den unge Moder besluttede nu at hellige sit Liv og al sin Kærlighed til sin lille Datter.

Tilbagetrukken fra Verdens Fornøjelser og Glæder ofrede Fru Fürste Judith al sin Tid. Hun indgød hende en lidenskabelig Kærlighed til den afdøde Fader, og Barnet kunde aldrig blive træt af at høre om ham. Han var dets Helt, dets Afgud, dets Ideal. Timevis kunde hun sidde stille og lytte til, naar Moderen fortalte om ham. Og naar hun paa Gaden sammen med hende mødte Officerer, der respektfuldt hilste dem, eller standsede og talte med dem og klappede den lille Pige paa Hovedet, kom hun altid til at tænke paa Faderen, og da svulmede hendes Hjerter af Stolthed, og hun var overbevist om, at ingen i Verden kunde lignedes ved ham.

Saaledes forløb nogle Aar, da der indtraf en Forandring i den endnu smukke, trediveaarige Enkes Væsen. Hun var ofte adspredt, gav sig undertiden pludselig til at græde, men kunde saa strax efter igjen begynde at nynne og søsø sig i Spejlet og pynte sig med større Omhu end førhen. Hun spurgte Judith, om hun ikke var bleven gammel og styg, om der ikke var graa Haar i hendes brune Lokker eller Rynker i hendes Pande, og naar Judith forbavset svarede nej, eller med barnlig Stolthed erklærede hende for at være den smukkeste Dame i Verden, omfavnede hun hende og spurgte, om hun ikke savnede en Fader. Judith nøjedes med at stirre paa hende, men Moderen lo og rødmede, erklærede det hele for en Spøg og kyssede den sidste Tvivl bort af den forbavsede Piges Sind.

Men Sagen var, at den svage og forfængelige Kone tænkte paa at gifte sig igjen. Fuldmægtigen hos den Sagfører, der drog Omsorg for hendes Pengesager, var en ung og ret smuk Mand. Han havde ved mange Lejligheder set Enken og fattet, som han mente, en heftig Lidenskab for hende. Hun undgik ikke at bemærke den Hyldest, han ydede hende, og den smigrede hendes forfængelige Hjerter. Da han endelig friede, vaklede hun længe — det var i denne Tid, hun ofte græd og halv skjult raadspurgte sin unge Datter. Men han trængte stedse heftigere paa: de skulde ikke blive i Hovedstaden, hvor Mødet med gamle bekendte maatte være hende pinligt, han vilde nedsætte sig som Sagfører i en mindre By, han vilde bære hende paa Hænder, lovede hende Rigdom, Fornøjelser, Anseelse, og truede tilsidst med at tage Livet af sig, hvis hun ikke sagde ja. Saa indvilligede hun, dels af Svaghed, dels af Forfængelighed, thi hun nærede næppe nogen virkelig Kærlighed til den nogle Aar yngre Mand. Hun anede vel, at hendes Beslutning kunde have skæbnsvangre Følger, men hun var ikke kraftig nok til at undersøge Sagen og drage dens Konsekventser.

Forberedelserne blev trufne i al Stilhed. Fru Fürste vovede ikke en Gang at betro sig til sin Datter før i det sidste Øjeblik, det vil sige, da det var for sent. Havde dette ikke været Tilfældet, vilde hun maaske endnu have opgivet Giftermaalet, thi Judith kom i en saa heftig Bevægelse, da hun erfarede Sandheden, at den stakkels Kone helst vilde have forandret sin Beslutning, hvis det den Gang havde været muligt.

At Moderen, efter at have været gift med Verdens ædleste Mand, der havde ofret sit Liv for Fædrelandet, og elsket sin Hustru over alt andet, at hun nu vilde gifte sig med en ussel Prokurator, et rent ubetydeligt Menneske! — Judith var ude af sig selv af Sorg og Indignation. Med Ord, der var langt over hendes Alder, foreholdt hun Moderen denne grænseløse Nødværdigelse, hun græd, hun bønfuldt hende om ikke at bedrage baade den afdøde Fader og hende selv, men som sagt, det var for sent. Da overgav den snart halvvoxne Pige sig til dump Fortvivlelse, og den første Tid af Moderens Ægteskab gjorde hendes Sind mange Aar ældre, forvandlede hende fra et muntert, livsglad Barn til en indesluttet, melankolsk Skabning.

Hun var forladt og forraadt, syntes hun; Moderens Kært tegn trøstede hende ikke, Forholdet mellem dem var brudt, og hun havde heller ingen andre at søge Trøst hos; de skulde jo bort fra Byen og fra de gamle Venner, der desuden allerede af sig selv havde trukket sig tilbage fra dem. Og Moderen var ikke længer den, hun kunde se op til og tro paa, hun holdt vel af hende endnu, men med en halv medlidende Kærlighed.

Lige efter Brylluppet var Familien draget til en lille Købstad i Jylland, hvor det ny Hjem stiftedes. Det blev intet Fredens Hjem, thi Judith vendte sig instinktmæssig fra sin Stedfader; han havde, mente hun, berøvet hende Moderen og usurperet den højtelskede Faders Plads. Hans venlige Ord nyttede ham intet, Judith viste ham haardnakket bort og undlod at sige: «Fader» eller «Du». Da Hinding ingen Veje kom med Mildhed, forsøgte han Magt; han prøvede at kue hendes stolte Sind. Judith led ubeskrivelig, men hun bøjede sig ikke, hun beklagede sig ikke til Moderen, hun vilde være ene om det og fandt efterhaanden, at passiv Modstand var det bedste Værn. Men i denne Strid forhærdedes hendes Sind, og hun lærte, om end kun anelsesvis, som et Barn kan det, at hade.

Ogsaa paa Hindings Humør havde dette daarlige Forhold sin Indvirkning, det var undertiden nær ved at bringe ham til at fortryde sit Giftermaal; han blev gnaven og opfarende. Endnu værre blev det, da en Broder af ham, for hvem han havde indgaaet Kautionsforpligtelser, gik fallit og derved fjøede Pengesorger til Prokuratorens øvrige Gjenvordigheder. Det forbedrede heller ikke Sagerne Stilling, at Fru Hinding skænkede sin Mand en Søn. Han blev vel meget glad ved Drengens Fødsel, men paa den anden Side bragte Begivenheden Judiths Smerte til Højdepunktet; hun fortvivlede nu helt over sin Stilling i Hjemmet, hun syntes, at det lille Barn berøvede hende den sidste Rest af Moderens Omsorg og Æmhed, og hun forlangte da at blive sendt bort over til København for der at lære noget, som kunde sætte hende i Stand til senere selv at tjene sit Brød. Men denne Fordring kom Hinding meget ubelejlig; hans Pengeforhold tillod ham i Virkeligheden ikke den Gang at bringe et saadant Offer, og han vilde heller ikke, af egennyttige Grunde, at Judiths lille Fædrearv, nogle Tusinde Kroner, der var blevne indsatte i Overformynderiet, da Moderen giftede sig, skulde anvendes dertil; thi han spekulerede paa selv at faa fat i dem, naar Judith engang blev myndig, og han forestillede hende derfor, at hendes Penge ikke kunde røres, før hun var 18 Aar.

Hun vilde ikke tro det og spurgte sin Moder, om hun virkelig kunde forhindres i at lære noget, der kunde sikre hendes Fremtid og Uafhængighed.

Nu foresvævede der ganske vist Fru Hinding noget om, at Judith kunde henvende sig til sin Værge, men hun nøjedes

med at bede Datteren inderlig, for hendes Skyld, om ikke at forøge hendes Mands Bekymringer og slette Lune. — Da forstod Judith, at dobbelte Baand bandt hende, som hun ikke kunde bryde, Kærlighedsforpligtelsen overfor Moderen og Afhængigheden af Stedfaderen. Og hun forstod, at der gives Tilfælde i Livet, hvor man maa bøje sig, selv om man har moralsk Ret til ikke at gjøre det. Og denne Tanke blev den farligste. Thi hendes Barnesind havde vel gennem Bøger faaet det Indtryk, at det slette og uretfærdige for en Tid kan triumfere, men at det gode dog altid sejrer til sidst. Men her saa hun sig haabløst forurettet, og det tilmed af dem, der stod hende nærmest, af hendes egen Moder, som dog elskede hende, og af alle andre, med hvem hun havde noget at gjøre. Og det gjorde hende mistænksom, hun begyndte at undersøge, om saadanne Tilfælde var almindelige, om Retfærdigheden muligvis ikke var saa almægtig, som hun troede; om det var den, der havde Retten, eller den, der havde Magten, som beholdt Overtaget. Og da hun først var begyndt paa Undersøgelsen, forekom det hende mere og mere, at det virkelig var det slette, det uretfærdige, det egenkærlige, der var det stærkeste. Hun opdagede egoistiske, smaalige, tyranniske Handlinger, og uden at kunne bedømme deres Motiver eller de formildende Omstændigheder, der kunde undskylde dem, dømte hendes ungdommelig strenge Sind, ligesom Katekismen, at Menneskene er af det onde, at Verden er slet og fordærvet. Hun holdt sig i det hele taget paa den Tid til Katekismen og Bibelen, hvis strenge Blik paa Livet og Menneskene samstemmede med hendes egen Dom. Hun blev en troende, men ingen barnlig Konfirmand. Angst og sønderknust lovede hun at forsage alt det onde, hun bad brændende og forfærdet Gud om Tilgivelse for sine Synder. Og hun lovede at tage sin tunge Skæbne som en Prøvelse fra Herren og finde sig i den uden Knurren. Hun fik imidlertid ikke længe Lejlighed til at prøve sine Forsætters Styrke i Hjemmet, thi Hinding, for hvem hendes Nærværelse var en stadig Pine, skaffede hende kort efter Konfirmationen en Plads, «for at gaa Husmoderen til Haande og deltage i al indvendig Gjærning — Honorar fordres ikke». Hun kunde jo intet, og turde ikke gjøre Fordring paa Løn.

I Præstegaarden, hvor hun kom hen, udviklede hendes Religiositet sig med næsten foruroligende Heftighed. Hun fæstnede sig mere og mere i den Tro, at den Retfærdighed, Livet her paa Jorden manglede, maatte findes hos Gud, hinsides dette, og hun klyngede sig til denne Tro med sin syge og tørstende Sjæls hele Begærlighed. Men medens hun ufortrødent udrettede sit Arbejde og uden Knurren fandt sig i den megen Smaalighed, der omgav hende, opstod der ogsaa hos hende forskellige religiøse Skrupler og Tvivlsspørgsmaal. Da de var nær ved at voxte hende over Hovedet, vendte hun sig til Præsten, en ganske vist lærd, men ikke *meget* troende Theolog. Han søgte at bringe hende til Ro ved Fornuftbetragtninger, der for hende kun blev Sten i Stedet for det Brød, hun bad om. Hun kunde være bleven overbevist ad Følelsens Vej, men hendes Fornuft gjorde derved kun mere Oprør. Præsten blev stedse ivrigere for at omvende sit unge Skriftebarn, han spaserede med hende og talte med hende timevis, indtil Præstefruens Opførsel viste den unge Pige, hvor uforsigtig hun havde handlet. Fruen blev jaloux, om med eller uden Grund brød Judith sig ikke om at undersøge, men at en saa lav Mistanke blev kastet ind i et Forhold, som hun kaldte sit allerhelligste, blev en ny og heftig Rystelse for hende, og det var ikke langt fra, at hun krævede Gud til Regnskab, fordi han rolig lod hende mistænkes saaledes, skønt han maatte vide, at hendes Tanker kun havde været rettede paa ham. De sidste pinefulde Maaneder, hun tilbragte i Præstegaarden, rokkede endog Gudsforholdet for hende.

Et nyt Forsøg blev gjort, denne Gang hos en Slægtning af Hinding, en Enkemand paa henved de treds. Her var ingen skinsyg Frue at frygte, men Manden gjorde et kluntet Forsøg paa at forføre den unge Pige, der var betroet til hans Varetægt, og hun forlod Pladsen over Hals og Hoved, medtagende ny bitre Erfaringer om en Verden, hvor Egenkærlighed, Hensynsløshed og Raahed syntes at herske, og stedse med mere forvirrede Begreber om det Væsen, der sagdes at være algod og dog havde skabt en Verden saa fuld af Slethed.

Endelig gjorde man et sidste Forsøg, denne Gang hos en aldrende Enkefrue med tre voxne Døtre.

Først syntes Valget heldigt. Fruen førte et muntert Hus, der kom en Del unge Mennesker, og da Judith var meget lidt tilbøjelig til ved nogensomhelst Fremtræden at staa Døtrene i Lyset, lykkedes det hende at undgaa den let vakte Misundelse og Skinsyge. Hun holdt sig tilbage, var indesluttet og grublede for øvrigt nu over et nyt Problem, nemlig hvorfor unge Kvinder kunne være saa taabelige, at søge at behage Mænd og jage efter den tvivlsomme Lykke — Ægteskabet. Blandt de besøgende var en Student Hilmer, en ung Mand af god Familie og omhyggelig opdragen, stærkt paavirket af Nutidens Fritænkeri. Han følte sig tiltrukket af Judiths Skønhed og nærmede sig hende beskedent med en stille og ærbødig Hyldest, som ikke kunde skræmme eller mishage hende. Hun talte med ham, hans Idéer og Anskuelser vandt Genklang hos hende, de syntes at klare op i det Virvar af krydsende Begreber, hvormed hun tumlede uden at kunne finde sig til rette i dem. Hans Syn paa Livet og Menneskene stemte omtrent overens med hendes eget, han var Pessimist, fordi Schopenhauer var det, og hans Filosofi, som han docerede med hele den Alvor og Varme, der kan findes hos en ung Student, der første Gang i Praxis repeterer sine nylig erhvervede theoretiske Kundskaber, ydede hende en vis Tilfredsstillelse. Hun troede at have fundet et rent og uegennyttigt Venskab, der var frit for Beregning og Sanselighed. — Da de efter nogen Tids Forløb maatte skilles, skrev han til hende, og hun svarede. Hans Breve var meget alvorlige, meget filosofiske, og strømmede over af en slet dulgt Beundring for egen Viden; men de mange ny, sammensatte Ord som «dæmrende Opfattelsesvæv, store Igenfødselsens Alt» og lgn. forekom hendes uvante Øre poetiske og tanketunge.

Det endte som alt platonisk Venskab mellem en Mand paa 22 og en ung Pige paa 18 — han friede. Heftig, lidenskabelig, fordringsfuldt forlangte han hendes Ja. Han skildrede sin langvarige «Sjælekamp». «Hvis jeg faar nej,» sluttede han, «da maa jeg vel rive Deres Billed ud af min Sjæl, men den vil forbløde derved!»

Hun blev forskrækket og overrasket. Hun havde alligevel ikke tænkt sig det paa denne Maade. I hendes Sind var der under de alt for tidlige og sørgelige Erfaringer opstaaet en Uvilje, næsten Angst for at skulle knyttes til nogen Mand; og denne var hende dog saa fremmed. Hun svarede hverken ja eller nej, men bad ham vente, og dermed ophørte foreløbig deres Brevvexling. Men hun blev frejdigere og gladere til Mode. Tanken om, at hun var elsket, elsket «for Evigheds» over alt i Verden», sneg sig over hende med en Varme og Fryd, som hun næsten forbavsedes over. Hun blev saa mild i sit Sind, saa glad og rolig. Der syntes at skulle vaagne et Foraar i hende oven paa den kolde, haarde Barndoms Vinter.

Saa kom der atter en Dag Brev fra ham: Ventetiden var uudholdelig, det halve Forhold utaaleligt, han fordrede sine Breve tilbage og ønskede al Forbindelse brudt. Hun troede, han var bleven vanvittig, hun sendte ham Brevene og bad om en Forklaring, hun fik sine egne tilbage, det var alt. Først en Maaned senere blev Gaarden løst, hun saa hans Forlovelseskort, han havde gjort et rigt Parti.

Da lo hun saa hjertelig, saa bittert, at hun fik Taarer i Øjnene; hun tænkte paa hans Frierbrev, hvis glødende Ord om evig Kærlighed, Dages og Nætters Sjælekamp og Fortvivlelse havde brændt sig ind i hendes Erindring — og nu et Par Maaneder efter forlovet med en Pige paa 80,000 — efter hvor mange Timers Sjælekamp?

Saa fik da hendes Tro det sidste og haardeste Stød. Ikke fordi hendes Kærlighed blev skuffet, hun vidste nu, at hun aldrig havde elsket ham, heller næppe fordi hendes Stolthed blev krænket, han var hende egentlig saa ligegyldig, men hendes Tro, hendes paany opvaagnede Tro paa Uegennytte, Kærlighed og Menneskeværd fik Dødsstødet. Hun blev en

Byrde for sine Omgivelser, hendes kolde Tilbageholdenhed og sørgmodige Indesluttethed, der blev udlagt som Hovmod, stødte hendes Omgivelser fra hende. Døtrene paa deres Jagt efter Mænd, Moderen med sin Higen efter at faa Døtrene ind i Livsforsikringsanstalten «Ægteskab», følte sig generte af dette tavse, fornemt tilbagetrukne Vidne.

Enkefruen skrev til Prokuratoren:

«For Deres Skyld Hr. Hinding og for gammelt Bekjendtskabs Skyld, samtykkede jeg i at optage Frøken Fürste i mit Hus; men hendes Væsen er saa lidet imødekommende, hendes Sind saa stolt og ubøjeligt, hendes Humør saa nedtrykt og lidt velstemt, at jeg af mange Grunde, hvor ondt det end gjør mig, men hovedsagelig for mine unge, livsglade Døtres Skyld, maa nægte længere at beholde hende i vort Hjem, hvor Fortrolighed, Samstemning og Munterhed stedse har hersket». Altsaa vendte Judith atten Aar gammel atter hjem til den lille jydsk Købstad, til en Moder, hvem hun snarere maatte støtte end vente sig Hjælp af, til en Stedfader, der var hendes Uven, ikke mindre nu end førhen, da han endelig ved Overenskomst med hendes Kurator havde faaet fat i hendes Penge, til en lille Broder, der syntes at have taget hendes Plads og Rettigheder. Hun blev fængslet i Lilleput Forhold, hvor hele Maskineriet gik saa jammerlig smaat, saa naivt aabenlyst, hvor Middelmaadigheden trivedes, Sladderen florerede, Kryberiet herskede, til en lille By, hvor det, at slutte sig inde i sig selv, var en Forbrydelse, fordi alt der skulde stilles i Glasskab som offentlig Ejendom, kritiseres og bedømmes, kort give Æmne til Sladder, og det kunde Judith ikke være med til. Hendes Stolthed oprørtes ved Tanken om, at hun skulde stilles til Skue, maaske blive Genstand for Medlidenhed, i alle Tilfælde for Snak. Hun skænkede ikke Byens unge Mænd, der dog i Begyndelsen hilste hende som en opgaaende Stjerne, et Blik eller en Tanke, derfor blev de selvtilfredse unge Hjærter hos disse Merkurs Sønner saarede, de kaldte hende hovmodig og vendte sig til Landets Døtre, der tog mod dem med Kyshaand. Hun valgte sig ingen Veninde blandt de unge Piger, med hvem hun kunde drøfte Skandaler, Forlovelseshistorier eller Modepynt, hun holdt sig for sig selv og blev tillagt Prædikatet «vigtig». Hun var saa tavs i Selskaber, ved Kaffegilder og Chokoladesammenkomster, at Byens Damer var enige om at kalde hende «muggen» og vistnok temmelig indskrænket. I Hjemmet var det ikke bedre. Hendes tavse Modstand pinte Prokuratoren, hun havde en vis Maner, uden Ord at kritisere hans Handlemaade, der just ikke altid hverken i Hjemmet eller i Forretninger var gentleman-like, som ærgrede ham mere end aaben udtalt Foragt. Og der var i hendes sørgmodige, indesluttede, skønt ikke ukærlige Væsen noget, der pinte hendes Moder mere, end de heftigste Bebrejdelser vilde have gjort det. — Men fremfor alt var hun sin egen Fortvivlelse, med sin Vantro, sin Pessimisme og sin Haabløshed.

Der sad hun paa sit Værelse efter Ordskiftet med Stedfaderen, med sit trætte Hoved støttet i de lange smalle Hænder, stirrende fortvivlet frem for sig uden nogensteds at kunne opdage blot et lille Glimt af Haab og Lykke, hun kunde rette sin Gang efter.

III.

Det bankede paa Døren; Fru Hinding var kommen hjem og bad om Lov til at maatte tale med hende.

Judith aabnede Døren for hende.

«Du har igjen havt en Trætte med Hinding?» spurgte Fruen bedrøvet, da hun stod overfor sin Datter. Fru Hinding bar endnu Spor af fordums Skønhed, som hun stræbte at bibeholde ved et ungdommeligt Toilette og en moderne Frisure. Hendes Øjne var klare, hendes Tænder friske og hvide, men et ti Aars Ophold i en lille By havde paatrykt hende dette ejendommelige matroneagtige Stempel, som fortrinsvis udmærker Købstadsdamer; med sin noget svære Figur og lidt svagelige Helbred var hun tilbøjelig til Magelighed, elskede Velvære og Ro, ønskede at holde Fred med alle, men var gift med en temmelig karrig Husbond og stod mellem to krigsførende Magter, hvem hun i lige Grad ønskede at hjælpe og behage.

Hun rakte sine buttede hvide, soignerede Hænder med de mange Ringe — disse Hænder var hendes Stolthed — bedende hen imod Judith og vedblev:

«Aa Judith, lad os dog se at holde Fred, Du ved hvor ubeskrivelig al denne Strid smerter mig. — Synes Du ikke, jeg har Sorger nok foruden?»

«Hvem har ikke Sorger?» spurgte Datteren med et svagt Smil, «kender Du nogen, der blot én Dag af sit Liv er fri for dem?»

«Aa — andre har dog i det mindste Fred og Ro i Hjemmet, men tænk paa mig, alle maa jeg rette mig efter, jeg maa være bange for hvert Ord, jeg har Følelsen af, at ingen elsker mig. Du synes, Du har Ret til at være vred paa mig og Hinding finder mig gammel, jeg véd, han fortryder, at han giftede sig med mig, naar han ser mig mellem yngre og kønnere.»

«Hvor kan Du dog være jaloux, Moder — hvor kan nogen Kvinde være det; at hun ikke er for stolt dertil! — Naar en Mand ikke bryder sig om én, hvor kan man da trænge paa og trygle om hans Kærlighed og vise sig vred, fordi han ikke vil give den?»

«Du dømmes saa haardt, Judith, kan Du da ikke forstaa, at jeg trænger til Kærlighed?»

«Jo, det kan jeg vistnok, jeg trænger selv saa uendelig, saa bittert dertil.»

«Saa véd Du jo, Du har mig. Kom til mig, — har jeg ikke altid elsket Dig, har Du nogensinde hørt et haardt Ord af mig, har jeg nogensinde negtet Dig Trøst og Kærlighed?»

«Nej — Du holder af mig paa Din Maade, det véd jeg nok, men ikke, som jeg trænger til det, ikke helt og udélt, Du vakler mellem mig og Hinding, vil hjælpe den ene og ikke slippe den anden.»

«Men elsker Du da mig, saaledes som Du siger?»

«Nej — nej — nej desværre, jeg elsker ingen rigtig inderlig, jeg kan ikke, skønt jeg véd, at det vilde gøre mig lykkelig.»

«Du vil nok komme til det engang, jeg forstaa, hvad Du mener, Du vil nok engang komme til at elske en Mand.»

«Nej — aldrig,» svarede hun, og hendes Blik fik et mørkt, næsten fjendtligt Udtryk, — «jeg vil aldrig elske nogen Mand.»

«Jo, Du vil, og en Mand vil ogsaa elske Dig, — Du, der er saa smuk, saa — —»

«Hvad mere, hvad er jeg mere end smuk? Det er kun en daarlig Egenskab, Moder. Men naar jeg aldrig gifter mig, hvad skal der saa blive af mig?»

«Saalænge jeg lever, har Du jo et Hjem.»

«Ja saalænge, men hvilket Hjem? Aa Moder, Du maa kunne forstaa, at jeg ikke kan være lykkelig her, hvor jeg maa bede om hver Skilling, ydmyge mig for at faa det allernødvendigste. Hvor fortvivlet er det dog, kun at kunne øjne Giftermaal som Redning. Hvorfor giver Hinding mig ikke mine Penge. Saa blev han jo fri for mig, og jeg kunde lære noget ordentlig og sørge for mig selv. Thi han vil da vel ikke berøve mig dem, nu han har faaet dem, — tror Du vel?» Der kom et forfærdet Udtryk i hendes Ansigt ved denne Tanke, — sæt, at det var muligt, og han en Gang kunde vise hende fuldstændig forarmet ud af sit Hus.

«Det tror jeg ikke,» svarede Fru Hinding beroligende.

«Hvad skulde jeg da gjøre? Jeg kan ikke fortjene mit Brød. Jeg gaar blot her til Plage for alle og bliver efterhaanden saa egoistisk og materiel. Jeg er snart saa vidt, at jeg synes, at Velvære, Rigdom og Luxus maa være Livets højeste Goder. Men hvorledes skal jeg naa dem? Der er kun en Vej — at blive gift med en Mand, der var saa rig, at han kunde skaffe mig dem. Er det ikke forfærdeligt, at jeg kan tænke saaledes, og saa har jeg jo ikke engang Udsigt til det heller. Var jeg blot rig og uafhængig, saa at jeg selv kunde bestemme over min Skæbne!» Paa en Gang gik hendes trøstesløse Stilling op for hende, og hun brast i lidenskabelig Graad.

Fru Hinding blev staaende raadvild og fortunlet en kort Stund; saa forenede den let bevægelige Kone sine Taarer med Datterens.

Efter Stormen var der indtraadt Stille i Prokurator Hindings Hjem. Judith var træt og ligegyldig eftergivende, Prokuratøren var kun lidt i sin Familie; Juni Termin var inde, og han havde fuldt op at gjøre. Just den trettende Juni, en dejlig Sommerdag, var han i Perlehumør. Han havde faaet en god Forretning, en Forretning, hvor der var Penge at tjene og Regninger at skrive, for hver enkelt Post især og for dem alle tilsammen, for Konsultationer og Rejser, Udskrivning, Opkrævning, Panteforretning, paa Kryds og paa tværs, forlænds og baglænds, indtil Omkostningerne oversteg selve Summen, jo det var rigtig en behagelig Forretning, saa fed, saa indbringende, saa moralsk.

Derfor gned Hr. Hinding sig i Hænderne og saa rigtig fornøjet ud.

«Vognen koster ligemeget,» sagde han til sin Kone, «vil Du og Judith ikke køre med? Vejret er smukt, og medens jeg afgjør Forretningen, kan I køre over og bese Ahnbjerggaard; Godsejeren er endnu ikke kommen hjem og den er nok værd at se.»

Judith havde ingen Indvendinger at gjøre; følgelig nød da den lille Bys Indvaanere ud paa Eftermiddagen den Tilfredsstillelse, i deres Reflexionsspejle at se Prokuratøren køre ud af Byen ved Siden af Kusken i den tostoledede Vogn, medens hans Frue og Datter sad sammen paa Bagsædet, og der anstilledes allehaande Gisninger om, hvorvidt Misstemningen i Prokuratørens Hjem, om hvilken der gik forskellige overdrevne Rygter, nu var ved at udjævnes.

Vognen skumplede over den slette Stenbro; det kom som en hel Lettelse, da den rullede ud paa den glatte Chaussé. De grønne Agre bredte sig foran dem, Solen glødede fra en skyfri Himmel, Luften dirrede af Varme og gjorde alle

Omrids usikre. Lærkerne jubledede over deres Hoveder, de hang som klingende, usynlige Klokker mellem Himmel og Jord.

Bag dem laa den lille pyntelige By, foran dem det aabne Land, oversaaet med Bøndergaardenes sammenbyggede Længer eller Proprietærernes aneligere Ejendomme med de teglhængte Stuehuse. Hist og her dukkede en hvidkalket, kullet Kirke frem, eller en Række gamle Kæmpehøje oppe i Markbrynet.

Judith var saa fredelig til Mode; hun undredes næsten over, at hun saa ofte kunde være nedslaaet og fortvivlet; det hele vilde maaske blive langt bedre, end hun havde ventet det. Naar Taagen, der skjulte Fremtiden, løftede sig, laa der maaske for hende et straalende, fredeligt Sommerlandskab, som det, hun nu saa. Hun lod sig vugge af sine egne Tanker og Vognens Gyngen, til hun vækkedes ved den hule Lyd, naar de rullede over en af de smaa Broer, der førte over Vandløbene, som Egnen skyldte sine gode Enge. Hun saa da et Øjeblik efter den lille Bæk, der betegnede sin Vej ved de høje Siv og friske Engstrøg, og sank saa atter tilbage i sine egne Tanker. Prokuratoren sad og underholdt sig med Kusken, der med Pisken udpegede Egnens forskellige Seværdigheder. Undertiden vendte han sig om og vejledte Damerne: «Dette er Ullerupgaard, derovre ser I Taget af Eskebjerg, hist nede ligger Uldum Kirke, — Uldum og Trannerup». Det var en lang Køretur ind i Landet, nu og da veg Kornmarkerne for Hedestrækninger, der mindede om, at man befandt sig i Jylland, og i Lyngen laa Huse, saa store som Hundehuse omtrent, klinede op af Ler, tækkede med Tørv, med en eneste solbrændt Rude og en skæv, brøstfældig Dør. Selv en saadan Rønne havde paa jydsk Manér sit Navn, Uglemose eller Sindalhede, og tænkte Judith, husede maaske tilfredse og glade Mennesker, lykkeligere og mere fornøjede end hun selv; — men — «det maa dog være skrækkeligt at leve der alligevel». Saa kunde de ogsaa møde en Pindevogn, trukken af en dvask Stud med en søvrig Bondemand i Vognen; han var maaske ogsaa længselsfuldt ventet hjem af Kone og Børn, som han dér sneglede halvsovende hen ad Landevejen.

«Faar vi ikke Regn inden Sankte Hans, saa bliver Høsten skral iaar,» mente Kusken.

«Saa bliver der Tvangsauktioner, Udpantninger og Fallitter,» tænkte Prokuratoren, der ogsaa hengav sig til Fremtidsdrømme. «Ja, nu er vi her,» sagde han lidt senere, da Vognen stansede foran en mindre Bondegaard. «Kør Du saa over til Ahnbjerggaard med Damerne, Jens. Lad os se, Klokken er snart fem, naar I kommer tilbage om et Par Timer, er det tidsnok; i alle Tilfælde kan jeg gaa over ad Gaarden til, hvis det skulde blive mig for sent. Farvel saa længe.» Prokuratoren tog til Hatten og forlod Vognen.

De kørte videre, atter ind over dyrkede Jorder og frodige Enge. «De hør' no til Go'eren, ska a si'e vos,» forklarede Jens. «Den Skov hisse ovre, den hør no au dertil, og alt hva De ka se her rund om ded er no hans Banners er ed nok.» Og han lod Pisken beskrive en stor Bue.

Judith rejste sig lidt. «Er det Hovedbygningen dernede?»

«Jou — den tejlavte Rolling hissenerer, aa ded er en stuer og mægte Go'er sku a trou.»

Den røde Herregaard viste sig for deres Blik med de utallige Ruder blinkende i Sollyset, bag ved laa Haven, nedenfor den det store Complex af Udbygninger, Mejeriet, Avlsgaarden, Gartnerboligen, Loerne, Laderne og Staldene. Paa Markerne rundt om saa man de lange Rækker af Kreaturer rolig drøvtyggende, værgende sig mod de næsvise Fluier.

Hun blev overvældet af et Begreb om Rigdom og Magt; hvor maatte det være herligt, saaledes at eje alt, hvad ens Øje kunde overse.

De stod af Vognen og gik op til Hovedbygningen, der bestod af fire sammenbyggede Fløje uden Taarne, men med takkede Gavle og tykke, røde Mure, hvor Stenen begyndte at forvitte og falde ud, og hvor de mange Vinduer med utallige smaa Ruder stirrede paa én som dybtliggende, øjenbrynløse Øjne.

En skummel gammel Bygning, der mindede om Bondekrigene og Adelsvældens Tid. Paa de to Sider var den omgiven af næsten udtørrede Grave, der stod fulde af Skræpper, Rør, Dunhamre og Aakander, men til de to andre Sider vendte den ud mod en moderne anlagt Have.

En Dreng fra Avlsgaarden havde fulgt dem op til Godsforvalteren, hvis majestætiske, trediveaarige Datter selv tilbød at vise Damerne omkring.

Der var i hendes Væsen en Blanding af protegerende Overlegenhed, som den, der véd bedst Besked, kender alt og halvt er i Familie dermed, og en dyb, respektfuld Ærbødighed for disse Ting, som hun fra Barndommen havde beundret og lært at betragte som Indbegrebet af alt skønt og stort. Hun var halv fortrydelig over Judiths Mangel paa Beundring; thi Judith røbede sjælden det Indtryk, en Ting gjorde paa hende.

«Her er Godsejerens Arbejdsværelse.» Foreviserinden sænkede Stemmen til en formelig ærefrygtsfuld Hvisken, naar hun omtalte «Godsejeren». «Dette er Billederne af Herrens Forældre, i Spisestuen hænger Resten af Herrens Forfædre. Dette er Billardstuen, Røgeværelset, Bibliotheket, Dagligstuen, Salen, det grønne Værelse» o. s. v. lød det, medens de passerede de nævnte Rum i den store Bygning. — Bibliotheket, hvor Bøgerne ikke var rørte i mange Aar, og støvede stirrede ned fra deres Hylder, Dagligstuen med sine overdækkede Møbler, omvundne Lysekroner og gule Atlaskes Gardiner, den tomme, store Riddersal og alle de andre triste, skumle Værelser, hvor ikke engang Junisolens klare Straaler formaaede at række helt ind gennem de dybe Vinduesnischer.

«Godsejeren kommer snart hjem, saa vil her nok blive hyggeligere,» bemærkede Ciceronen, «han er nu i England, men han har rejst baade i Persien og Ægypten — ja «i» Paris og Rom.» Hun var saa stolt deraf, som om det var hende selv, der havde «rejst i» Paris og Rom.

«Er det længe siden, han var her sidst?»

«Elleve Aar har han været borte. Nu kommer han hjem, og vi tror, at han bliver, for han har skrevet til os, om at gjøre alt i Stand, — men vi véd for Resten ikke — — —»

Og hun syntes bange for at have sagt for meget, og røbet Ting, der for hende var ligesaa vigtige, som Statshemmeligheder for Statens Styrere.

«Her er Godsejerens Sovekammer.»

Et stort, skummelt Gemak var det, hvor man skulde tro, at Søvnens maatte flygte bort og efterlade hvileløse, af mørke Grublerier opfyldte Nætter til den, der vilde prøve paa at sove i en eller anden Afkrog af den mægtige, skrækindjagende Tronseng, over hvis Hovedgjærde Bannernes adelige Vaabenmærke var udskaaret og malet.

Fru Hinding standsede; hendes husmoderlige Nysgerrighed drev hende til at undersøge Sengklæderne lidt nøjere. Judith gik videre. I Paaklædningsværelset, hvortil Døren stod aaben, faldt en Smule Sol ind, det drog hende uvilkaarlig til sig. Hun standsede forskrækket paa Tærsklen, hun troede, at nogen kom hende i Møde. Næste Øjeblik smilte hun ad sin Angst, hun stod overfor et stort Spejl, der næsten naaede fra Loft til Gulv, og hvori hun saa sig selv fra Isse til Fod. Saa skød Spotten op i hende ved Tanken om, at det var en Mand, hvem dette tilhørte, og som her havde smykket og beundret sin egen Person; men strax efter optoges hun af selve Synet af sit Billede, alle andre Tanker veg for en uimodstaelig, forfængelig Glæde. — Ja, hun var smuk, det var ingen Smiger, ingen Indbildning, og hun fortalte sig i Beskuelsen af sin egen middelhøje, slanke Skikkelse, de store fløjelsagtig brune Øjne, Ansigtets fuldendte Oval, den

matgyldne, dunede Teint og rundt om det lille fint formede Hoved det bølgende og lokkede, men ikke meget svære Haar. Hun gik et Skridt længer frem, saa Solstraalen faldt gennem det og omgav hende som med en Glorie; — da slog en Idé pludselig ned i hende, hun kastede Hovedet tilbage som fyldt af en stolt, overmodig Tanke, hun gik fremad mod Spejlet med en Dronnings Værdighed, men vendte sig hurtig, da hun hørte de andre komme. [S. 28]

«Dette er Paaklædningsværelset, og her er Badeværelset,» sagde deres Cicerone, idet hun lukkede Døren op til det tilstødende Kammer. «Her er endelig den Fløj, som var halvt gjort i Stand til den unge Frue — før Forlovelsen blev hævet.» Pigen sukkede. «Det har staaet urørt siden, og Herren gifter sig aldrig.»

En beskæmmende Følelse jog Blodet op i Judiths Kinder. «Kunde Pigen læse hendes hemmelige Tanker og svare paa dem?»

«Tror De, Hr. Banner vilde synes om, at fremmede saaledes gennemse hans Hus, hvis han fik det at vide?»

«Aa — det var vist Hr. Godsejeren aldeles ligegyldigt,» svarede Pigen med uforligneligt Hovmod. Der laa i Ordene en Antydning af, at Mennesker i deres Stand og Stilling slet ikke var noget i «Hr. Godsejersens» Øjne.

Judith fik uvilkaarligt noget mod Pigen og talte ikke mere til hende.

Forevisningen var næsten til Ende, man havde set Malerierne, Kunstsagerne, de gamle Møbler o. s. v., gennemvandret de ubenyttede Gæsteværelser, undret sig over de mægtige Kister med Sølv og Dækketøj, der ikke havde været aabnede i elleve Aar.

«Er de nu brand- og dirkefri?» spurgte Fruen bekymret.

Pigen smilte. «Her kommer ingen Tyve, og disse Mure vil aldrig kunne brænde, saa det er brand- og dirkefrit det hele.» Hermed endte Undersøgelsen.

I Gaarden traf de Prokurator Hinding, som just var ankommen, han var stadig i straalende Humør.

«Naa — ret net, hvad? — Rig Mand, hvad? — Havde man bare en Hundrededel af det altsammen. Men trist Sted at bo paa. Naa, I er vel sultne, lad os nu køre ned til Kroen og faa os nogen Aftensmad; det skal gjøre godt, ovenpaa Dagens Anstrængelser.»

Som sagt, saa gjort; men da enhver efterhaanden hengav sig til sine egne Tanker, løb Maaltidet meget stille af. — Ved Solnedgang besteg man Vognen for at køre hjem. De kom da atter forbi Ahnbjerggaard, der laa tæt ved Landevejen, fra hvilken en Allé af Popler førte op til Porten. Judith vendte sig og saa efter Bygningen. Den nedgaaende Sol glødede i dens Hundreder af Ruder. Vejrhanerne blinkede, Stenenes røde Farve blev dyb og varm, det var et Syn, som uudslettelig fæstnedes i hendes Erindring. — Saa sluktes Glansen, mørk og tung tegnede Bygningen sig mod den østlige Himmels svagt rød violette Farve, Genskinnet fra Solnedgangen. Saa forsvandt den. Men over Engene hævede sig en tæt, hvid, bølgende Damp, det saa ud som Søer i Maaneskinnet. Gennem den tavse Egn rullede Vognen hurtigt hjemad; nu og da hørte man et fjernt Hundeglam, ellers dyb Stilhed. — Fruen halvsov, Judith var nedsænket i sine Drømmerier. Fremtiden syntes ikke længer saa mørk og trøstesløs for hende. Der var et ubestemt Haab, en Anelse, der som et attraaværdigt Maal blinkede og funkede i Sollyset langt forude.

Sommerens Fornøjelser bestod, til en Afvexling fra Vinterens trivielle Selskaber, hvor de samme Mennesker bestandig mødtes, Damerne for at strikke og brodere, Herreerne for at spille L'hombre, i store Kaffeselskaber, hvor Sladderer gaves frit Løb, og Tjenestepigehistorier og Børnesygdomme sattes under Debat. De kunde betragtes som Byens Rigsdagssamlinger, kun var det Kvinderne, der her førte Ordet, bestemte Grænserne for, hvad der passede sig, og gav Dadels- eller Tillidsvotum. Byens Regeringsform var nemlig uindskrænket monarkisk, arvelig paa Spindesiden. Fra disse Gilder var selvfølgelig alt Mandkjøn strengt udelukket, ligesom ved visse gamle romerske Gudinfester. Judith hadede dem; Høfligheden bød hende dog, ej at undslaa sig, men da hun aldrig traf nogen Ven der, blev de hende dobbelt pinlige. Alligevel var denne Sommer en af de gladeste, hun længe havde levet. Hun savnede ædlere Fornøjelser, hendes Sind var i større Ligevægt, hun havde fundet en Beskæftigelse for sine Tanker og Drømme; det holdt hende oppe. [S. 29]

Hun tænkte sig selv i en lys Morgenkjole gaa omkring i en stor, smuk Have, tale med Gartneren, se til Frugttræerne, plukke de friske, morgenduggede Blomster — eller skænkende Te af en lille Sølvtepotte i en Spisestue, smykket med Fotografier fra Rom og Pompeji — eller slæbende bløde, knitrende Silkekjoler gennem lange Korridorer, holdende Raad med Husjomfruer om Dinéer og Soupéer, klædende sig paa til Selskaber, hjulpen af en behændig Kammerjomfru, pryvende og oplivende en gammel Borg ved sin Skønhed, sin Ungdom, sin Livsglæde og Munterhed — forfængelige og verdslige Tanker om Luxus, Velvære og Fornøjelser. Og bag det hele dæmrede de ubestemte Omrids af en Mand, hun vidste ikke selv hvorledes, men forskellig fra alle andre, en excentrisk, men ædel og skøn Mand, der tilbad hende og bar hende paa Hænder. Hun forundredes over, at hun endnu kunde nære saadant Haab, at hun virkelig ikke var for klog og erfaren til at fortabe sig i den Slags Fantasier.

Hun vidste noget om Godsejer Banner, omtrent saa meget som alle andre i den lille By, hvis Stolthed og Beundring den godsejerlige Familie gennem Slægtled havde været. Johan Banner hørte nemlig til en gammel og fornem Familie. Hans Bedstefader havde gjort sig fortjent under Frederik den sjettes Regering, men var næppe saa stolt deraf, som af sin Adel og sit Stamtræ. Han havde kun én Søn, Erik Banner, hvem Slægtsstoltheden i fuldeste Maal var bleven indpodet. Gamle Johan Banner regnede sig for en heldig Mand, han var ikke alene sluppen gennem Statsbankerotten, men havde endogsaa formaaet at opkøbe Jord og afrunde sine Besiddelser paa den Tid, da Jordejendommene sank saa yderlig i Værdi; dette lagde Grunden til Familiens nuværende Rigdom. Han havde endvidere kun haft en Søn, paa hvis Hænder alt, helt og udelt gik over, men om sit største Held var han neppe selv vidende, det nemlig, at han døde, forinden Grundloven tilintetgjorde Adelskabets Forretigheder. — Men des haardere ramte Slaget hans Søn. Ordene: «Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet» forekom denne en Søndertræden af de helligste og dyrebareste Rettigheder. Dybt krænket opgav han enhver Virksomhed i det offentlige Tjeneste og trak sig tilbage til sine Godser, hvor han i ethvert Fald var uindskrænket Hersker. Han havde endnu, medens Faderen levede, ægtet en Dame af Landets fornemste og «ældste Blod» og boede nu med hende i ensom Herlighed paa sine Fædres Borg.

Johan Banner, der var bleven opkaldt efter Bedstefaderen, var dengang 9 Aar. Han blev efter Moderens Død, der indtraf nogle Aar senere, den eneste og vigtigste Genstand for Faderens Opmærksomhed, thi nu ahang jo Slægtens Fremtid af ham. Hans Barndom var ensom, thi Faderen krævede til hans Omgang ej alene Jævnalder, men ogsaa Jævnbyrd, og hvem var ham jævnbyrdig i Miles Omkreds? Og saaledes saa Drengen kun *over* sig en Fader, der indgød ham den højeste Mening om hans Værd og Rettigheder, ikke som Menneske, men som Adelsmand, og *under* sig ærbødige Tjenere og krybende Undergivne.

Sagen var, at hans Fader vedblivende smigrede sig med den Tro, at Adelskabets Fornedrelse kun var en Overgangstilstand. De styrende Magter maatte snart indse den Fordel, som ædel Byrd giver, og efter at «Folket» en kort Tid havde glædet sig ved Magten, vilde en Restauration finde Sted. I denne Tro bestyrkedes han af sine

Omgivelsers Holdning; i den lille Naboby betragtedes han endnu stadig som Fyrsten — naar Talen der ikke drejede sig om ham selv, var det i det mindste om hans Hunde, hans Heste, hans Vogne, hans Tjenere — og at han i endnu højere Grad var Genstand for sine Undergivnes Hyldest, følger af sig selv. Men han lagde ikke Mærke til den Nuance, Ærbødigheden var undergaaet. Det var ikke saa meget Adelsmanden, man krøb for, som Pengemanden, Godsbesidderen, der kunde have købt hele den lille By, som for en stor Del havde hans Gods til Opland. For ham selv var Ærbødigheden den, der tilkom ham som Adelsmand.

Disse Grundsætninger indprentede han sin Søn fra hans spæde Barndom, og de faldt i god Jord. Johan Banner var af Naturen begavet med en klar og gennemtrængende Forstand og en betydelig Portion Selvfølelse. Allerede i Drengens ottende Aar bemærkede Faderen med Glæde et udpræget Patricierhovmod hos ham.

Det var en Selvfølge, at Sønnen ikke skulde undervises i en Latinskole sammen med al Verdens Dreng; Banner antog Hovmestre, hvem en høj Løn tilkøbte ham Ret til at «holde inden for visse Grænser», og hvis Undervisning paa det nøjeste blev kontrolleret. En Gang hændte det rigtignok, at en Informator i den Grad overskred sine Ordre, at han lovpriste den franske Revolution, talte om Folkets Rettigheder, om Kastevæsenets Fordærvlighed o. s. v., men det blev opdaget i rette Tid, og han blev strax bortsendt med to Aars Løn og en meget høflig Afsked.

Fra sit tolvte Aar blev Johan Banner behandlet af Faderen som en Ligemand, med en Hensynsfuldhed og Courtoisie som den, en Adelsmand skylder den anden. I Tjenerskabets Nærværelse kaldte han ham «Hr. Johan» — «Behager Du Sauce, Hr. Johan?» og ve den uforsigtige Tjener, hvem et uovervejende «Du» eller familiært «Johan» undslap. De Jagter og Selskaber, Erik Banner gjorde, var kun for «født», og ved disse Lejligheder førte Hr. Johan et stort Ord; Drengen, der snart blev til «den unge Herre», talte med om alt, gav vittige Svar og blev lydelig beundret for sin Forstand og Skønhed. I hans to og tyvende Aar lod Faderen ham foretage en Udenlandsrejse, som overensstemmende med det hele Opdragelsessystem ikke gik til Frankrig, Revolutionens Vugge, men først til Preussen, «Junkerdommets Land» og derfra til England, «Aristokratiets rette Hjem». Fra denne Rejse maatte den unge Adelsmand over Hals og Hoved hjem til Faderens Dødsleje. Denne havde nemlig forkølet sig paa en Jagt, «hin ægte aristokratiske Forlystelse», og ventede nu paa Døden med en Adelsmands Ro og Værdighed. Til Sønnen holdt han en Afskedstale, hvori han beklagede, at han ikke selv skulde opleve «Restaurationen», men dog trøstede sig med, at det var Sønnen forbeholdt; han bad ham gifte sig ung, for at bevare Slægten, at lade Godset gaa *udelt* over paa sin ældste Søns Haand, og — her afbrødes han af den, der ikke tager mere Hensyn til en Adelsmand end til en Bonde, den store Socialist, Døden.

Saaledes arvede Johan Banner 22 Aar gammel det skønne Gods kvit og frit, med Herregaard og Park, med Skove, Bøndergaarde, Kirker, Inventarium og Besætning foruden en betydelig Kapital. Det følgende Aar forlovede han sig efter Faderens Ønske og efter eget frit Valg med en ung Pige af rig, adelig Familie, meget elskværdig og udmærket smuk, paa mødrene Side hans Næstsøskendebarn. Forlovelsestiden skulde naturligvis kun vare kort, et smilende lykkeligt Liv syntes at vente de to unge Mennesker. Uheldigvis besad den unge Brud andre Egenskaber foruden de allerede nævnte, hun havde en ypperlig Forstand, en fintdannet, søgende Aand. Dette var Egenskaber, som Johan Banner slet ikke forstod at skatte hos en Person af det svage Køn. Kvinden var efter hans uforgribelige Mening, og hans Meninger var altid uforgribelige, skabt til Prydelse for Livet. Kvinder burde være smukke, kvindelige og blide, deres Pligt bestod i at elske Mændene, og Mændenes Pligt mod dem var at bære dem paa Hænder, beskytte dem, nu ja, og lade sig elske af dem. Den bornerte og arrogante Adelsmand vilde aldeles intet høre om, at Kvinderne behøvede dybere Tanker, Livsanskuelse eller nogen Slags Viden ud over den rent almindelige. Naar derfor hans unge Brud prøvede paa at indvie ham i sine inderste Tanker, eller æskede hans Mening om et eller andet Problem, hun ikke selv kunde klare sig, tog den overlegne unge Mand hendes smukke Hoved mellem sine Hænder, bad hende ikke besvære sig med slige Taabeligheder, udviklede, at Logik og Kvinder ikke hørte sammen, at Kvindens Filosofi var Kjærlighed, sagde, at Stjernernes Skabelse for ham var lig med hendes Øjnes Tilblivelse, og at han vilde give hele Sokrates' Visdom og Platons Dyd for et Kys af hende. Hun syntes ikke om det, men Forberedelserne til Bryllupet tog mere og mere hendes Tanker, og da Banner snart efter rejste over til Ahnbjerggaard, svandt efterhaanden ogsaa de dæmrende Tvivl om, hvorvidt de virkelig passede sammen, som nu og da havde formørket hendes unge Lykke.

Da fik hendes Fader Besøg af en Ven, noget yngre end han selv, en kundskabsrig, dannet og i Videnskabens Verden anset Mand. Døden havde nylig befriet ham for et langt, sørgeligt Ægteskab med en næsten sindssyg, melankolsk Hustru. Han besøgte sin Ungdomsven for at bortjage de sidste sørgelige Indtryk. Han havde kendt den unge Pige fra hendes Barndom og interesserede sig levende for hende. Han talte meget med hende, og hun fattede hurtig Tillid til ham. Hun søgte da hos ham Oplysning om de Problemer, som beskæftigede hende, og han gik let og villig ind paa hendes Tankegang og hjalp hende med at klare dens underligste Forviklinger. Hun drog mere og mere til ham, ti hun følte, at han paa en Gang forstod hende, var hende overlegen og dog beundrede hende for noget andet og mere end hendes ydre Skønhed; intet Smigreri kunde fremkalde en behageligere Følelse. Hun glemte, at han var saa meget ældre, hendes Faders Ven, som for Alderens Skyld næsten kunde være hendes egen Fader. Hun følte, at hun for ham turde aabne hele sin Sjæl og tale om, hvad der dybest bevægede hende, ja hun glemte snart helt sin galante og stolte Brudgom i den elskværdige og fordringsløse Mands Selskab. Og da den Dag kom, da hun saa, at det var andet end faderlig Interesse, der knyttede ham til hende, da hun saa, at kun Frygten for at rive hende ud af en formentlig Lykke holdt ham tilbage, sagde hun: «Ser De da ikke, at jeg elsker Dem som De mig, og at jeg aldrig kunde blive lykkelig med nogen anden?»

Men lige saa stor som hans Henrykkelse var ved den uventede Lykke, lige saa stor var den unge Adelsmands Harme, da hans Brud skriftlig og i de skaansomste Udtryk fordrede deres Forbindelse hævet.

Han rejste strax over til hende, og der paafulgte en stormende Scene.

«Ingen Forstaaelse imellem os!» raabte han, «hvilke Griller og Fraser! Elsker vi ikke hinanden, elsker jeg Dig ikke, hvad vil Du da mere?»

Hun var for ærlig og stolt til at skjule Sagens sande Sammenhæng.

Da foer Banner op som ramt af et Skud. «Vil Du sige, at Du forsmaar mig for ham, en gammel Bogorm, en Plebejer, at Du, en Adelskvinde, vil nedværdige Dig ved en Forbindelse med en borgerlig —»

Da kom det skæbnsvangre Ord: «Adelig og borgerlig — hvad Forskel er der i det? Adel er kun et tomt Navn, men Kundskaber, Dygtighed, en nyttig Livsgjerning, det er noget virkeligt; den Art Udmærkelse er den eneste Form for Adel, et oplyst Menneske kan anerkende.»

Han forlod hende oprørt og saaret, ikke i sin Kærlighed, thi da hun forsmaaede ham, ophørte hun at existere for ham, men i sin hidtil urokkede Tro paa sit Adelsværd. Han tumlede med disse ny Tanker, der saa eftertrykkelig var dreve ind i hans Bevidsthed, hvor der aldrig før var givet dem mindste Rum. Hans Barndom havde været saa strængt bevogtet, sin første Ungdom havde han tilbragt i Udlandet, saa havde hans unge Kærlighed optaget ham, og hvad han havde lært at kende af Nutidens Strømninger, havde han set fra et saa bornert Standpunkt, at det fuldstændig var

gaaet hans Forstaaelse forbi. Men nu kastede en eneste Begivenhed nyt Lys over dette og meget andet. En enkelt Tilsidesættelse lærte ham, at han var et Menneske, der som alle de andre kunde vælges og vrages, bedømmes og forsmaas. Og han saa med et helt nyt Blik paa sig selv, sit Liv, sin Opdragelse og hele den Stilling, han indtog i Samfundet, og da fyldtes han af Harmen mod Faderen, som havde forkvaklet ham, mod den Kvinde, der havde vraget ham, mod det Samfund, der officielt ikke anerkendte hans Særrettigheder, mod den trælesindede Pøbel rundt om, der desuagtet krøb for ham og løj for ham, kort mod alt og alle. Han blev led ved hele Livet, ved sit Gods, dette usle lille Omraade for hans Magt, ved sin Fremtid, der forekom ham at ligge fuld af Krænkelser og Tilsidesættelser, ved sin Rigdom, der syntes ham betydningsløs, naar den ikke kunde bruges til at kaste Glans over hans Fødsels Adel, ved sine Kundskaber, der var golde og ensidige, men først og fremmest ved sig selv, denne Antikvitæt, denne latterlige Ridder af den bedrøvelige Skikkelse.

Han ordnede da i Hast sine Affærer, overdrog Godsets Bestyrelse til sin Godsforvalter, tog ikke Afsked med nogen og forlod Landet paa ubestemt Tid.

Det varede ikke længe, før Rygtet fortalte allehaande om ham. Den Skuffelse, han havde lidt, hed det sig, havde gjort ham ganske vild. Han var bleven et helt andet Menneske, lod haant om alt, hvad han tidligere havde troet paa og levet for, var bleven Republikaner, Fritænkter, Kosmopolit o. s. v., citerede Lassalle og Byron og tog den sidste til Mønster i hele sit skrækkelig vilde Liv og navnlig i alt, hvad der vedrørte Kvinder. For at hævne sig over den Uret og Tilsidesættelse, en enkelt af Kønnen havde tilføjet ham, brugte han sin Formue og sine Evner til at forføre og bedrage saa mange af dem som mulig. Saavidt Rygtet.

Vist er det, at Johan Banner tilsyneladende havde bortkastet alle sin Opdragelses Fordomme; men der forblev alligevel stadig hos ham en dyb Modbydelighed for dette, at gjøre sig lig med Massen, det almindelige; en Trang til at bevare Særpræget selv i sine Fejl, som derfor blev til Excentriciteter. Han havde heller ingen Ven eller fortrolig, thi ganske vist besad han Egenskaber, der gjorde ham afholdt, han var høflig, ridderlig og gavmild mod sine Kammerater, sine Elskerinder og Tjenere, men der var en Fortrolighedslinie, de aldrig overskred, og som han nøje bevogtede. Selv i de lystigste Drikkelag bevarede han til et vist Punkt sin Tilbageholdenhed, og blandt sine utallige bekendte havde han kun en, der kunde rose sig af at være dus med ham, en ung, dansk Komponist, Helman.

Rygtet blev tilsidst ked af at løbe hans Ærinder, man talte saa kun om ham for at trække paa Skuldrene og sige «den gale Banner».

Og det Øjeblik kom, da han saa, han havde forspildt sit Liv og forsømt sit Kald.

Da hed det sig, at han havde udraset, at han nu vendte hjem til sin Ejendom for at slaa sig til Ro og blive Staten en god Borger. Og den lille By fik ikke Undskyldninger nok for ham. Herregud, han var jo dog dens «Godsejer», dens Stolthed, dens private Ejendom. Man vilde tage mod ham som den forlorne Søn blev modtagen, med aabne Arme. Man tvivlede ikke om, at han vilde kaste sig i dem. Man mindedes hans Skønhed, man erindrede hans Ædelmod, og først og sidst talte man om hans Rigdom, hans næsten fyrstelige Formue. De handlende glædede sig til at faa en god Kunde, Lægerne til et ordentligt Honorar, Landmændene haabede paa Jagter, Byfogeden eller Justitsraaden, som han var, tænkte paa gode Middage, Sagførerne paa indbringende Forretninger. Og Mødrene haabede paa et glimrende Parti, man havde hørt saa galt før. Der var ingen ung Pige i Byen, som kunde tilsætte sit Haar med Uld og vise fire hele Fortænder, spille en Sonate og tralle en Arie, uden at jo hendes Hjærte bankede og hendes Kind rødmede ved Tanken om Hr. Johan.

Den forventningsfulde Stemning i Byen forøgede Judiths Livsmod, thi hun syntes, at hun havde mere Grund og Ret til at vente end alle de andre. Men ingen turde have en Anelse derom, og netop fordi hun ikke vovede at betro sine Drømme til Nogen, blev de stærkere, gjorde hende nervøs og urolig og fyldte hende undertiden i den Grad, at hun paa en eller anden for andre dog uforstaaelig Maade maatte tale om dem for at skaffe sine Stemninger Luft.

Der var i Byen en ældre Pige, en Frøken Stenberg, der havde kendt bedre Dage, da hendes Fader havde været Embedsmand i Sportlernes gyldne Tid. Men Pengene var gaaet lige saa let, som de kom, Forældrene døde, og Frøken Stenberg ernærede sig nu kummerlig nok ved Haandarbejde som andre af hendes lige, disse stakkels Vragstumper af fordums Herlighed, som det bevægede Liv skyller op og lader tilbage i saadanne Afkroge som denne lille Provinsby. Den gamle Dame med de fine Træk og de kloge, graa Øjne, der trods sine knappe Kaar altid var glad og tilfreds, havde Judith til alles Forbavselse valgt til Ven og fortrolig.

Da nu den forventede Tid nærmede sig, gik hun ned til Frøken Stenberg og slog sig til Ro i hendes sirlige lille Dagligstue. Der stod Porcellænsstyrer og Hyrdinder paa Dragkisten, hvis Skuffer, naar de aabnedes, udaandede Lavendel og Violduft, der hang gamle Billeder fra Napoleonskrigene paa Væggen, og Sofaen, der skrev sig fra samme Tid, var lang og lige, upolstret, med høje Mahognitræs Skabe istedetfor Arme og Figurer af lysere Træ indlagte i Dørene; den var købt i Pengekrisens Tid og havde kostet 300 Daler i Seddelpenge.

Saa kom Maskinen og Kopperne paa Bordet, den pletterede lille Maskine fra Frederik d. 6tes Tid med høje, tynde Ben, vaseformet Beholder og en lille Skaal neden under til Sprit, og Kopperne med: «Jch gratuliere» i Kranse af Forglemmigej og Roser. Judith lavede Kaffen, og imidlertid passiarede de stille og ofte med lange Pavser, men paa en Maade, der virkede fredelig og velgørende paa Judiths Sind.

«Ser De, Frøken Stenberg, jeg er jo ung,» sagde hun og lænede sig tilbage i den umagelige Sofa med Øjnene fæstede paa Loftet, «og jeg stræber efter noget mere end det, jeg kan naa her, jeg har Faders Stolthed, og frygter jeg, Moders Trang til Velvære, men jeg er tøjret i denne usle lille By.»

«Det er saamænd lige meget, hvor man har sit Hundehus, naar man kun gør sin Pligt der, hvor man er sat,» svarede den gamle Pige.

«Ja — maaske, men det kan jeg ikke lære.»

«Aa, man klavrer højt op, og saa falder man langt ned.»

«Men var der ingen, der higede opad, stod jo hele Verden i Stampe.»

«Den kommer nok frem alligevel,» mente Frøken Stenberg.

«Men jeg gaar til Grunde, hvis jeg skal staa i Stampe, og ikke faar noget Maal at hige efter.»

«Ja, saa higer De derefter, og hvad man inderlig ønsker, sker som oftest — —»

«Aa, tror De det?» udbrød Judith med usædvanligt Liv.

«Ja, men naar De ser Maalet, ser det som oftest helt anderledes ud, saa synes De, det var en anden Ting, De vilde, og jager videre frem. Hele Tiden er det efter Skygger. Tilsidst har De jaget Dem til Døde, og hvad er der saa naaet? Slæbt rundt i samme Kreds er De, men ikke et Skridt videre.»

«Men hvad skal jeg da? Lægge Hænderne i Skødet og lade være at haabe.»

«Nej, De skal udrette noget der, hvor De er sat — jo vanskeligere det falder, jo mere tilfredsstillende er det. De beundrer Napoleon den Store saa meget, men hvad er han mod den blinde Søren Kurvemager, der har ernæret syv af

sin Broders Børn foruden sine egne, uden at klage.»

«Aa ja, Smaaborgerdyder, men de falder mig saa tungt for Brystet. Jeg beklager Søren, men jeg beundrer ham ikke.»

«Og jeg beklager Dem. De bygger hele Deres Liv af Fremtidsdrømme, lever paa Luftkasteller om en eller anden uventet Lykke. Men Livet er prosaisk; der er ikke megen uoverkommelig Fortvivlelse, men endnu mindre æventyrlig Lykke. Der er en kold, uoverstigelig Klippe, som hedder Virkelighed, og mod den slaar Illusionens Dampe og falder ned som bitter Taareregn. Lad os tænke paa at faa noget ud af Nutiden og ikke spille den ved at drømme om Fremtiden enten paa denne eller hin Side Døden, hvad nok de troende gør — idetmindste en Gang imellem, naar de ikke har andet at tænke paa.»

Frøken Stenberg var ikke religiøs, hun havde fra sin Fader arvet Revolutionstidens Skepticisme, og i Mangel af anden Arv havde hun nidkær vaaget over denne.

«Men», fortsatte hun, «at slaa sig til Ro i det nuværende og finde sin Glæde i at arbejde og udrette noget godt og nyttigt, det er naturligvis det kedsommeligste af al Ting, især for de unge.»

«Aa,» udbød da Judith, «det kan være — maaske skal ogsaa jeg engang lide Skibbrud, men nu vil jeg lade staa til for fulde Sejl, thi jeg er ung, og jeg længes efter at blive lykkelig.»

Det var en Morgen i August. Høstsolen skinnede klart fra den rene blaa Himmel, der var en Friskhed og Lethed i Luften, som stemte til Munterhed og Sang. Judith vaagnede, aabnede sine Vinduer og saa ud over de grønne, dugfriske Enge. Hun indaandede i tørstige Drag den lette Luft og mærkede denne Aandslivlighed, der bringer Manden fra *the far west* i en saadan Stemning til at kalde sig *chipper*, det vil sige skikket til glad og uførtødent at tage fat paa sit Arbejde.

Da hun var paaklædt, gik hun ned i Haven. Morgenluften slog hende kølig og fugtig i Møde, der var falden stærk Dug, Græsplænen var ganske graahvid deraf. Træerne duftede formelig, deres Farver var stærkere end om Sommeren, enkelte gule Blade var begyndt at vise sig, et og andet svirrede sagte ned for hendes Fødder. Naturen syntes at være stegen op af et forfriskende Bad. Hun var oplagt til at synge og løbe, løb ogsaa et Stykke med tilbagekastet Hoved, saa stansede hun foran nogle Graner, over hvilke Edderkopperne havde spundet deres regelmæssige, hjulformede Net, som Duggen havde overstrøet med tusinde fine Diamanter, der glimrede i Sollyset. «Hvor her er smukt,» udbød hun uvilkaarlig og derefter smilende: «og hvor jeg er ung!» Hun gik til Udkanten af Haven, derfra kunde man se udover de gule Kornmarker. Høsten var i Gang over alt. Da grebes hun af en mægtig Følelse af glad Forventning — «et eller andet godt vil hændes mig i Dag,» den Slags ubestemt Forventning, som man maa være ung for at kende. Hendes Tanker droges i en bestemt Retning: «Om et Aar — skal jeg da kunne se ud over et saadant Landskab og kalde det mit?»

Hun lo ad sine egne Tanker, men gik dog grublende op mod Huset. Formiddagen forløb med de sædvanlige huslige Smaasager, men der var en Jubel og Forventning i hende, som forgyldte alle disse dagligdags Trivialiteter.

Men ud paa Eftermiddagen blev hun urolig og nervøs. Skulde virkelig Dagen gaa hen, uden at noget skete? Vilde han da aldrig vise sig, Æventyrprinsen, der skulde komme paa sin høje Hest og sætte hende op foran sig paa Sadelen? Og hun, som havde været saa sikker, saa forhaabningsfuld!

Hendes Moder bad hende gøre Visit hos en Fru Mikkelsen, Byens største Købmands Frue, de havde skyldt det i saa lang Tid, vilde hun ikke nok gøre det. Hun havde ingen Lyst, hun var bange for at gaa fra det ventede, men paa den anden Side, denne nervøse Længsel var uudholdelig, derfor indvilligede hun og gik.

Købmand Mikkelsen beboede en gammel Købmandsgaard, lav og uanselig til Gaden, men med store Side- og Bagbygninger og en rummelig Gaard, altid fuld af Bøndervogne, af Liv og Travlhed. En løjerlig gammel Gaard med mange uventede Hjørner og Kroge, fordi der fra Tid til anden var bleven opført ny Magasiner og Lagerbygninger, som slet intet Hensyn havde taget til de allerede tilstedeværende Huse. Fra Beboelseslejligheden vendte et Karnapvindue ud imod den; det var i Købmandens «Kontor», hvorfra hele Virksomheden kunde overses. Tønder og Vareballe, Sække med Korn og Brædestabler mødte Øjet paa alle Kanter. Den skraa Kælderlem var i evig Bevægelse, Kornsække hejsedes op eller ned fra Lofterne, Hestene stampede, Bønderkonerne steg af Vognene, rystede deres Skørter og glattede deres Tørklæder, Børnene stod om Vognene og gnavede paa store Stykker Hvedebrød. Svende og Kramboddrenge løb frem og tilbage fra den lave Butik til det fyldte Varelager; der var overalt en Duft af Svesker, Ost, Tjære, Fyrreplanker og fugtige Kornsække, som det anstod sig for saadan en gammel, grundmuret Købmandsgaard.

I den lave, mer end tarvelige Butik, med de forskelligste Købmandsartikler udstillede i de støvede Vinduer, bølgede Tobaksrøgen i tykke Skyer. Bønderne stod ved Disken, drak deres Snpase af Glas, som øjeblikkelig blev fyldte igen og budt den næste Kunde. De passerede med hinanden, der blev indgaaet Væddemaal og afsluttet mærkelige Handler, der udvikledes en vis treven Veltalenhed over politiske Æmner og en stor Snuhed i egne Anliggender. Mellem dem alle vimsede den lille Købmand omkring, tarvelig og lidet fremtrædende, og dog vidste enhver, at denne Mand ved Øgen Dygtighed og Sparsommelighed havde tjent sig Hundredetusinder af blanke Dalere.

Men naar man fra Forretningen vendte sig til den Del af Huset, hvor Konen regerede, da herskede der her, i Modsætning til Gaardens Travlhed, Stilhed og Ro.

Den store lave Forstue var bonet, Ruderne var smaa og skinnende blanke, og der lugtede altid af Gulvvask. Der var en trykkende Smaalighed, en pinlig Renlighed over det hele, som nedslog Judith. Skulde hun da tilbringe hele sit Liv i denne lille By, i disse smaa, dræbende kedsommelige Huse; hvor ensformigt, hvor haabløst var ikke dette Smaastadsliv.

Da opdagede hun, at der hang en ny Herrehat i Entreen, en fin Hat, der ikke tilhørte den tarvelige Købmand. Var det en handelsrejsende, som, efter at have gjort Forretninger i Kontoret, var budt ind i Stuen paa et Glas Vin? Nej, det kunde, det maatte ikke være Tilfældet; hun vidste, hvem der var i Stuen, og hendes Hjærte slog heftig, da hun bankede paa Døren.

De tre tilstedeværende rejste sig ved hendes Indtrædelse. Fruen gik hende i Møde og sagde velkommen, men hun hørte intet, den gammeldags lave Stue med Forhøjningerne, de mange Urtepotter i Vinduerne, de solide Møbler med filerede Stolebetræk og Trøstere drejede sig rundt for hendes Blik og forsvandt som i en Taage, hun saa kun et, en middelhøj Mand med stiv Holdning, der bukkede ceremonielt for hende.

«Hr. Godsejer Banner — Frøken Fürste!»

[S. 50]

Var det muligt? Var det Æventyrprinsen?

En Mand med skarpe Træk, tyndt Haar, velplejet mørkt Fuldskæg, hvis lange, nedhængende Moustacher gav Ansigtet et modfaldent Indtryk, og dybtliggende mørke Øjne, der et Øjeblik maalte hende med et stikkende Blik for strax efter at stirre ligegyldig ud i det tomme Rum. Judith havde glemt, at *var* han treogtyve Aar, da han rejste bort, saa var siden den Tid elleve lange og anstrængende Vintre gaaet over hans Isse. De havde levnet lidet Haar og liden Ungdom. Det første Indtryk var absolut frastødende, men naar man betragtede ham nærmere, lagde man Mærke til hans Træks Regelmæssighed, Hovedets noble Form, hans hele elegante Skikkelse. Men hvilket træt og ligegyldigt Ansigt! Det kunde undertiden oplives af et spottende Smil, en lille, halv trodsig, halv uforskammet Sammenkniben af Øjenlaagene, ellers var det ubevægelig koldt. Saaledes saa han altsaa ud, denne berygtede Mand. Hun forstod ikke, at de Historier,

man fortalte om ham, kunde være sande, at denne ceremonielle Herre var en udsvævende Fusentast, denne rolige, ligegyldige Mand en lidenskabelig Elsker, en uimodstaaelig Don Juan.

Hun tog Plads, Fruen bød hende et Glas Vin, et godt, gammelt Glas Madeira, kunde man være vis paa, fra Købmandens private Vinbeholdning.

Herrerne fortsatte deres Samtale, den drejede sig om Told og Frihandel, derefter om Byens Korn- og Kvægudførsel og saa om hele Livet i det lille Samfund. Mikkelsen talte sagte, med et vist underdanigt Forbehold, Banner svarede som oftest blot med ja eller nej, undertiden kun med en Haandbevægelse, men der var over ham som et Anstrøg af Foragt, blandet med Nysgerrighed ved Synet af den «Afart af Menneskeslægten», han fandt her, saa at sige i aaben Begravelse — efter hans Begreber. Tænke sig, at der virkelig vegeterede menneskelige Skabninger her, som gav sig af med at have Interesser, Meninger og Planer.

I alt Fald opfattede Judith det saaledes.

Hun harmedes paa den jævnt tænkende Købmands Vegne, hun ønskede ikke ved et overlegent Smil at antyde, at hun selv ofte følte sig hævet over disse simple Menneskers Standpunkt. Hun kunde finde Byen kedelig, triviell og aandløs, men *hans* Foragt for den irriterede hende. Han havde svaret saa lidet til hendes Drømme, han havde i et Nu revet hendes Illusioner til Jorden, og hun var opfyldt af Ærgrelse, ja Harme mod ham.

Hvorfor behandlede han den brave Købmand saa overlegent. Denne Mand havde, skønt han hed Mikkelsen, svunget sig op ved egen Kraft, havde samlet i Stedet for at sprede, var en nyttig Borger, en godgørende Mand. Hvor vovede en Hr. Banner paa denne Maade at se ned paa ham?

Den Undseelse, hun under andre Forhold vilde have følt, veg fra hende, og da nu Købmanden henvendte sig til hende med et «Naa, lille Frøken, foragter De ogsaa vor gode By?» greb hun Lejligheden, ganske vist indirekte, men med en for hende uvant Varme, til at stille sig paa Borgerens, den arbejdende Mands Side. Hun ønskede at vise, hvor højt hun satte en Mands tilkæmpede Stilling over hans medfødte, ufortjente Rettigheder, men hun havde taget Fejl, hvis hun havde ventet sig Opmuntring eller Taknemlighed af dem, hun tog i Forsvar. Frygten for Opposition, Ærbødigheden for Penge- og Blodsaristokratiet var for indgroet hos den forhenværende Pakhuskarl.

Og hans spidsborgerlige Indvendinger mod hendes overdrevne Ros, hans selvnedsættende Ydmyghed irriterede og æggede hende end mere. Hun harmedes over, at han ikke indsaa, at hun stod paa hans Side, hendes Tale blev ivrigere, hendes Kinder blussede af Ærgrelse over Situationen.

Da mødte hendes Blik Johan Banners. For saa vidt som et saa fornemt Ansigt kunde udtrykke noget, saa det ud, som han morede sig, det spottende Smil i hans Øjne blev stærkere — jo, han morede sig, morede sig!

Da tav hun pludselig. Hun saa, hun havde gjort sig latterlig, det kom over hende som en nagende Tanke, der jog Blodet endnu stærkere op i hendes Kinder og Taarerne op i hendes Øjne. Hun grebes af en vild Smerte, et brændende Nag, hvis forskellige Grunde hun næppe formaaede at sætte ud fra hverandre. Hendes blussende Kinder blevatter dødblege, hendes Mundvige dirrede. Der blev en pinlig Pavse.

«Naa, det var nok Tolden, vi kom fra,» sagde Købmand Mikkelsen da sindigt, «det var vel bedst, vi kom tilbage til den.»

«Det var det vel.»

Hans Svar forekom hende som en Fornærmelse. Hun trak sit Uhr frem og rejste sig. «Jeg har ikke Tid at opholde mig længere — farvel Frue!»

«Farvel Frøken Fürste, hils Deres Fru Moder.»

«Tak!» Hun bøjede sig stift for Herrerne. Adelsmanden sprang op, som rettet af en Staal fjeder, bukkede endnu dybere og ærbødigere end før og fortsatte derpaa Samtalen med Købmanden.

Da hun naaede hjem, undgik hun at tale med nogen. Hun søgte ned i Haven, til den Plads, hvorfra hun om Morgenen havde set ud over de solbeskinnede Marker; men Udsigten forekom hende ikke længere smuk, og da hun mindedes de Tanker, hvormed hun om Morgenen havde betragtet den, overgødes hendes Kinder af en brændende Rødme.

«Jeg Nar — jeg barnagtige Tosse!»

Hun var i et stærkt Sindsoprør. Hun forstod næppe, om det var ham eller sig selv, hun var mest opbragt paa, om det var Sorg over sin egen Skuffelse eller over den Mangel paa Stolthed og Selvfølelse, hun havde været Vidne til, om det var Harme over hans Overlegenhed eller hendes egen taabelige Ivrighed for Ting og Mennesker, der ikke var et Forsvar værd. Men en Bitterhed, en Fortvivlelse stærkere end nogen, hun endnu havde følt, overvældede hende. Hun kunde ikke græde, men hun havde Lyst til at kaste sig ned paa Jorden og skrige af Smerte. Hun knugede Hænderne mod sine Læber og bed i dem, indtil Smerten drev Taarerne op i hendes Øjne, og naar hun saa mindedes hans Smil, mumlede hun: «Aa, hvor jeg hader — hvor jeg hader!»

Men om det var sig selv, ham eller alle de andre, vidste hun stadig ikke.

IV.

En Maanedstid senere sad Fru Hinding og Judith i det smukke Lindelysthus i Prokuratorens Have. Det var vel noget sent paa Aaret at sidde ude, men Sommeren havde sendt sin sidste Hilsen med et Par rigtig solvarme Dage. Judith, der sjælden beskæftigede sig med Haandarbejde, holdt en Bog i Haanden, men læste ikke. Hendes Moders buttede Hænder bevægede sig med et Hækletøj, men slap ofte Arbejdet for at trække det tykke Shavl tættere om Skuldrene; Judiths lille Halvbroder legede og støjede udenfor Lysthuset.

«Det er mig uforstaaeligt,» sagde Judith, «at fri, selvstændige Mennesker kan nedværdige sig til at krybe for nogen som helst Slags Aristokrati. Det er saa stik imod min Natur, dette at krybe for sine Overmænd og sparke til sine Undermænd!»

«Hvor Du ligner Din salig Fader,» udrød Fruen med et kærligt, lidt sentimentalt Blik. «Dit Væsen, Dit Kæst⁵ med Hovedet, Dine Anskuelser, det er altsammen hans. Men husk Judith, at ingen var villigere end han til at adlyde sine overordnede.»

«Ja som Militær, men han krøb aldrig, aldrig, det er jeg vis paa. Naar jeg træffer virkelig Overlegenhed, noget, der virkelig er værdt at ære, saa skal jeg bøje mig og det med Glæde. Men at se dem krybe for en Mand, der blot har ødelagt sig selv, forsømt sin Pligt, bortkastet sin Ungdom og af hele sit Liv kun indvundet en ubeskrivelig blaseret Arrogance, det piner mig og oprører mig. Naar jeg tænker paa, hvorledes de behandlede Restrup, saalænge han havde Penge, og hvorledes de nu vender ham Ryggen for at tilbede den ny Guldkalv, kan jeg blive helt fortvivlet over at skulle regnes med til dem og blive ydmyget sammen med dem. Tror Du ikke, at Banner ser deres Kryberi og foragter dem?»

Hun tav, og det var i rette Øjeblik, thi strax efter formørkedes Indgangen til Lysthuset, og den, hvorom Samtalen havde drejet sig, stod for dem i egen Person.

Det var ikke frit for, at det gav et Ryk i Judith.

«Tillad, at jeg præsenterer mig. Jeg er Godsejer Banner. Damerne maa undskylde, at jeg forstyrrer dem; jeg gik igjennem Værelserne, men traf ingen. Da jeg hørte Stemmer i Haven, gik jeg herved — Fru Hinding formoder jeg?» Han bukkede. «De vil maaske have den Godhed at sige mig, om Hr. Prokuratoren er hjemme, jeg vilde gjerne tale med ham.»

Fru Hinding besvarede temmelig forlegen hans gentagne Hilsener og bad derpaa Judith vise Hr. Godsejeren op til Kontoret. Judith saa sig om efter sin Stedbroder, men denne havde just forlagt Scenen for sine Fornøjelser til et andet Sted, og var uden for Synsvidde.

Hun rejste sig da med let rynket Pande og traadte ud af Lysthuset med al den Værdighed, hun besad, gik foran gennem Haven og overlod til Banner, om han vilde følge med eller ej. Det var hende en Tilfredsstillelse saaledes at skride i Forvejen uden at værdige ham et Ord. Han anede ikke, hvilken forbitret Trods hun nærede mod ham, han havde i det hele taget slet ikke genkendt hende. Først da de stod ved Kontordøren, og hun med en Haandbevægelse betegnede ham, hvor han skulde gaa ind, dæmrede en svag Erindring i ham, og for at sige noget, bemærkede han: «Det forekommer mig, jeg har havt den Ære at se Frøkenen før?» Det faldt ham aldeles ikke ind andet, end at det, at han i det hele taget svagt erindrede hende, maatte være et Høflighedsbevis. Men hun maalte ham med en Fornemhed, der ikke gav hans noget efter, og svarede langsomt og ligegyldig: «Nej virkelig, det kan saamænd godt være!» og vendte ham Ryggen. Banner bemærkede i sit stille Sind, at Købstadsdamer var «horrible», saa bankede han paa Kontordøren.

Men Judith gik tilbage til sin Moder, og midt i hendes Harmen over, at den arrogante Herre ikke engang erindrede hende, var der en vis Lettelse ved Tanken om, at han saa vel ogsaa havde glemt, hvilken ynkelig Figur hun hin Dag spillede.

«Hr. Banner spiser til Aften med os, Mo'er, Du maa se efter, om vi har noget i Huset,» sagde Prokuratoren en Time senere til grænseløs Befjælpelse for sin Hustru, hvorpaa fulgte en skyndsom Ilen til Køkkenregionerne.

Judith rørte ikke en Haand. Hun vilde gjerne have været sin Moder behjælpelig, men paa fjærneste Maade at gøre sig til denne Mands opvartende Tjener var hende en uudholdelig Tanke. Fra sin Stol i Lysthuset iagttog hun, hvorledes Prokuratoren førte Hr. Banner rundt i Haven, fremviste, gestikulerede og forklarede, og hun harmedes ved Tanken, at han ogsaa her skulde tro at finde ydmyge Beundrere, krybende Undermænd.

Ved Aftensbordet var hun aldeles tavs, men den Harmen, Prokuratørens Kryberi voldte hende, maa have afspejlet sig i hendes Ansigtstræk, thi pludselig opdagede hun, at Banner havde sænket Kniv og Gaffel og stirrede paa hende med uforstilt Forbavselse. Om et lynende Øjekast kunde dræbe, da var visselig Johan Banners sidste Time kommen, men han nøjedes med at slaa Øjnene ned og atter tage fat paa sin Mad; men da hun kort efter rejste sig for at skænke Tø, fulgte hans Øjne hende atter med en vis Nysgerrighed, som irriterede hende ubeskrivelig. Efter Aftensbordet, da Samtalen sneg sig søvnlig hen, fordi Hinding havde udtømt alle sine Æmner, henvendte Banner nogle Gange, som af rent Høflighedshensyn, et Par Ord til hende, men hun svarede saa ordknapt, at han med et Skuldertræk lod Forsøget fare. Først da han tog Afsked, begyndte Sagens Sammenhæng at dukke op for ham. Baade Hinding og hans Kone rakte ham Haanden til Afsked, men da han som Følge deraf ogsaa rakte den til Judith, veg hun et lille Skridt tilbage og hilste ham med en fornem lille Hovedbøjning. Da fik han en svag Idé om, at den smukke Frøken af en eller anden ham ufattelig Grund var vred paa ham.

Og samme Aften spurgte han sig selv i et nyt Anfald af Forbavselse: «Hvad i al Verden har hun mod mig? Bah! — hun er vel snærpert nok til at nære dydig Rædsel for min berygtede Person.» Og dermed lod han det Æmne fare. Takket være Prokurator Hindings Ihærdighed førte Hr. Banners Forretninger ham jævnlige til Sagførerens Hus, og Følgen blev, at han ligeledes jævnlige saa Husets Damer. Da han engang havde faaet den Tanke, at Judith var vred paa ham, opdagede han med Lethed de mange smaa Tegn paa hendes stadige Uvilje. Ikke, at hun var uhøflig, men netop denne stive, kolde Høflighed, ligesom en karrikeret Gengivelse af hans egen, ærgrede og generte ham. Hun var i bestandig Opposition, og han forstod godt, at det var fordi hun slet ikke anerkendte hans Berettigelse til Ærefrygt. Men her vilde han netop have den; i Udlandet var det en anden Sag, der turde man til en vis Grad opgive sin Værdighed, men her hjemme paa hans eget Territorium, hvor han var omgivet af lutter «inferiøre» Væsner, havde Arrogancen atter taget Magten over ham, og han fordrede Underdanighed paa samme Tid, som han foragtede de underdanige.

Men hun vilde ikke bøje sig. Det æggede ham paa samme Tid som det halvt behagede ham. Havde hun været en smuk Pige, der venlig og ligefrem var kommen ham i Møde, der havde koketteret lidt, «lagt en Smule an», vilde den blaserede Herre, der var vant til sligt, ikke have skænket hende en Tanke, men nu beskæftigede hun ham, mod hans Vilje, og mer

end han vilde indrømme.

Paa en vis Maade var hun ham ogsaa en Gaade; det var gaaet op for ham, at hun var den samme unge Pige, han havde truffet hos Købmanden hin første Dag, han var i Byen, og som havde kastet sig saa hovedkulds ind i en Disput og forsvaret forskellige Paastande med ungdommelig Iver. Men hvor var da denne Iver og Ungdommelighed bleven af, hun var jo kold som en Istap, fornem, tilbageholdende og stolt som en Dronning. Hun havde vakt en vis Nysgerrighed hos ham; naar han saa hende, ventede han sig noget nyt af hende, men da hun bestandig skuffede denne Forventning, aldrig kom et Skridt nærmere og aldrig indrømmede ham saa meget som Spidsen af sin lille Finger, ærgrede og æggede hun ham.

V.

I Julen holdt Staden sit store «Borgerbal». Enhver agtværdig Borger mødte med Kone og Døtre og dansede med de andre Borgeres Hustruer efter Principet: «Lige for lige, danser Du med min Kone, danser jeg med Din.»

Kommis'erne og Provisoren paa Apoteket, Fædrenes Sønner og de ferierende unge Mennesker hos Præstens, «min Søn Studenten og hans Venner», var Ballets Løver. Merkurs Sønner var kendelige paa deres graamelerede Benklæder, sorte Frakker, lange Slips og flunkende ny Hansker. Det svage Køn var rigeligst repræsenteret, hvilket gav den mandlige Del en vis Overvægt, naar det gjaldt Valget af meddansende. Kavalererne gik da med ugenert Sindighed langs ned ad Rækken af de ventende Damer og udsøgte sig i Ro og Mag den, de vilde bære med deres Valg; det gik med en Nonchalance, en Sindrægtighed, som var uforlignelig.

Prokurator Hindings plejede at deltage i disse Baller. Fru Hinding havde intet imod endnu at faa sig en lille Svingom og lade Ungdommen se, hvorledes man dansede i hendes Pigeage, og Prokuratøren satte sig til et L'hombrebord i Sideværelset for at vise sig henimod Klokken to—tre og spørge, om Damerne morede sig, eller om de snart vilde hjem.

Atter dette Aar tegnede man sig, men Judith havde stor Ulyst til at være med, og hun indvilligede kun, fordi hendes Moder ikke vilde gaa alene og dog grumme nødvendig vilde undvære Fornøjelsen.

Da Turen kom til dem — Byens eneste lukkede Vogn kørte efter Rangforordningen rundt og hentede Familierne, Deligencen brugtes kun af Haandværkerne ved Baredaab eller Bryllup — kørte ogsaa Familien Hinding til Bal.

Gæstgivergaardens store Sal var oplyst og prydet med kolossale Flag og Grankranse. For Enden af den, under Kongens og Dronningens Buster sad Byens Musikanter paa en ophøjet Tribune; men langs de kolde, fugtige Vægge paraderede de unge Damer paa Bænke. De hviskede, lo og kritiserede og chikanerede hinanden, de smukke tog de stygge om Livet, de, der var saa heldige at have Danse sikrede, beklagede dem, der ingen havde.

Judith fik Lyst til at gaa igen. Var dette virkelig den eneste Fornøjelse, der Aaret igennem tilbød sig? Skulde disse Baller være Mærkepæle i hendes Liv, indtil hun forflyttedes fra de unge Pigers til de gamle Jomfruers Bænk. Hun satte sig ned, men ingen talte til hende, hun havde ingen Veninde at hviske med, ingen fortrolig, næppe nogen bekendt. Livslede og Afsmag ved alle den Slags Forlystelser overfaldt hende. Musiken begyndte. Herrerne drev ind, endnu med Duften af de nys slupne Cigarer i Klæderne, de valgte og vragede, hvorpaa de trevent marcherede Gulvet rundt med «deres Hjærtens udkaarne». Takket være de omtalte unge Studenter fik Judith danset. Den lysøjede Gudindes Sønner mente i deres Hjærtens Uskyld, at det var Beskedenhed, der havde bragt Byens Kavalerer til at overlade dem den smukkeste Dame. — Og Timerne sneg sig langsomt hen, Stemningen steg, nu kom ogsaa de gamle paa Gulvet. Da gik der en hemmelighedsfuld Hvisken gennem Salen: «Hr. Banner er kommen, Godsejeren er der!» En ubeskrivelig Nervøsitet greb Sindene, Damerne rettede paa deres Pynt, beklagede sig over, at de var saa forjaskede; man skottede hemmelig til Døren.

Der stod saa endelig Genstanden for saa manges Interesse i en Dragt lige fra Paris, aabenbart lidt forlegen med sig selv og overfor det Selskab, hvori Nysgerrigheden havde ført ham. Da Dansen atter begyndte, engagerede han den nærmeste Dame til en Inklinationstur, og da den var forbi, trak han sig tilbage til Døren. Judith saa med stor Fornøjelse efter den unge Pige, hvem denne Ære var overgaaet, hun saa hende gaa hen til sine Veninder, hørte hende med kunstlet Ligegyldighed ytre, at «Godsejeren virkelig dansede godt og konverserede fortrinlig». Begge Dele var vittelig Usandhed, thi den ordknappe Banner havde ikke gjort en sammenhængende Bemærkning og havde danset alt for stift og genert for den unge, livlige Dame. Judith kunde ikke lade være med at anstille Betragtninger over, hvor vidt han virkelig var for ceremoniel til i det hele taget at kunne danse, eller om muligvis en Cancan i Bal mabille vilde have passet ham bedre.

Han gentog den samme Manøvre flere Gange; med hvilke funkende Øjne fulgte da ikke Mødrene deres Døtres Skikkelser i «Hr. Godsejerens Ærme»; og stadig sluttede en ny lyksaliggjort sig til de udvalgte unge Pigers Skare, de gik med hinanden om Livet og røbede en paafaldende Distraktion overfor Yderverdenen. Naar Judith antog, at Hr. Banner lagde uendelig lidt Mærke til sine Omgivelser, tog hun imidlertid fejl. Han saa overordentlig godt det Røre, han vakte, den Glæde, hans Nedladdenhed voldte, men han tog det som en skyldig Tribut og vilde for alting ikke lade sig mærke dermed. Han saa ogsaa Judith og sagde sig selv, at hun dansede godt og var Byens smukkeste Dame; han lagde ogsaa Mærke til, at hun talte ret livlig med sin ungdommelige Kavalier, og tænkte derfor, at det dog muligvis var Forlegenhed og Generthed, der gjorde hende saa tilbageholdende over for ham. Sluttelig faldt det ham ind, at han vel maatte danse en Dans med hende, da han jo kom der i Huset.

Judith stod og talte med sin Kavalier, med Ryggen mod den sig nærmende Banner. Minervas Søn var meget fortrydelig over den Opmærksomhed, Banner var Genstand for og havde just ladet falde nogle sarkastiske Bemærkninger i den Anledning. Judith lo og svarede:

«Ja, det gaar som i Hostrups Komædie. Pengene kan kaste en magisk Glans selv over en Peter Ravn, hvorfor da ikke over en — —»

Banner stod foran hende og udbad sig næste Dans; ikke en Mine i hans Ansigt forraadte, hvorvidt han havde forstaaet eller blot hørt hendes Ytring; og hun betragtede ham med en Blanding af Vrede og Forvirring.

«Tak — jeg er træt, jeg beder Dem undskylde, jeg taaler ikke at danse for meget, jeg havde tænkt at hvile — —»

«I saa Fald turde jeg maaske gøre Dem Selskab, medens De hviler Dem.»

Han satte sig ved Siden af hende, da næste Dans begyndte; men han var aabenbart i Forlegenhed for et Samtaleæmne, og hun hjalp ham ikke.

Saa begyndte han at tale om Byen og dens Beboere, og gjorde i Forbigaaende en Bemærkning om den Magt, Pengene spillede ogsaa i denne fredelige Smaastad.

Da blev hun veltalende, svarede ham skarpt og træffende; han lo, thi han forstod ikke, at hendes sarkastiske Bemærkninger egentlig gjaldt ham selv. Men efterhaanden begyndte han saa smaat at kede sig ved Samtalen. Saa havde det jo dog kun været Generthed, der før havde gjort hende saa stiv over for ham, nu var hun jo kommen paa Gled; og hans Interesse begyndte at kølnes.

For en Afvexlings Skyld bad han hende da om at danse Salen en Gang rundt med sig, «hun vil vel», tænkte han, «sætte lige saa stor Pris paa at danse med mig som alle de andre». Men i samme Nu forandredes hendes Ansigt, Minen blev koldt afvisende, hun gav hurtigt et Afslag, ja drog sig endogsaa uvilkaarlig lidt tilbage, ligesom bange for at have vist sig for imødekommende.

Hendes Afslag krænkede ham. Havde hun danset med ham, vilde han have taget det som noget højest ligegyldigt, men da hun afslog det, fik han netop Lyst dertil. Denne smidige Skikkelse, disse runde Arme, denne fløjls-hvide Hals! «Jeg tror virkelig, hun er bange for at røre ved mig.»

Nu blev ogsaa han tavs, og da Dansen strax efter var forbi, rejste han sig, hilste ceremonielt, lod sit Blik med et Udtryk af fornem Ligegyldighed glide hen over hende og ud i det tomme Rum, forlod derpaa Salen og tog hjem.

Da han gik, veg den ligesom nervøse Stemning, han havde fremkaldt. Studenterne og Kommis'erne besteg atter den røvede Trone, og Fornøjelsen fortsattes med voxende Liv, Hede og Støv til langt ud paa Natten.

VI.

Naar man i Byen omtalte «Godsejeren» og dermed kun mente en bestemt Person, var det egentlig ukorrekt; thi der var paa Egnen flere Jorddrotter og i alle Tilfælde en, der var Byen mere bekendt end Banner, nemlig Felix Restrup. Men Banner var jo nu en Nyhed, hans Ejendom langt større end den andens, og dertil kom, at man for længst havde ophørt at tage Felix Restrup i Betragtning. Der havde rigtignok været en Tid, da den lille By var hans Hovedstad og han dens Matador; men nu var det gaaet tilbage for ham. I de femten Aar, han havde ejet Hovedgaarden, der bar hans Slægts Navn, var det lykkedes denne Adelsmand at sætte saa mange Penge overstyr, som sex andre Mennesker kunde have levet overdaadig for deres hele Liv, uden endda at efterlade sig «trøstesløse» Arvinger. Med andre Ord, den rige, uopdragne Mand, hvis Tilbøjeligheder var af en lidet ophøjet Art, havde, uden at forlade sin Fædrenegaard for mer end to Døgn ad Gangen og tyve Mil i det højeste, anvendt en stolt Kapital paa at skaffe sig et slet Rygte, glubske Hunde, fuldblods Heste, høje Tjenere og smukke Stupiger. Saalænge han havde Penge i Overflødighed, bar man over med ham, han lod sig plukke og bedrage efter en storartet Maalestok, og man nænnede ikke at lade Guldfuglen flyve; men da han begyndte at fordre Kredit, da det rygtede sig, at hans Pengesager stod slet, trak den lille By sig forsigtig tilbage. Han mærkede, at man skyede ham, og han anede Grunden. Da fyldtes denne moderne Timon med retfærdig Harm⁷, han vendte Byen Ryggen, ikke for som hin gavmilde Athenienser at vandre i Skovene og lade sit Skæg voxte, men for at aabne sig Kredit andetsteds, hvor man var mindre forsigtig eller kendte ham mindre. Og derpaa fortsatte han sine Galskaber endnu værre end før. Medens hans noget yngre Nabo begik sine Daarskaber i Udlandet, hvad der altid kaster et vist interessant Skær over dem, thi en spansk Senora er ulige mere romantisk end en dansk Stupige, forvandlede Restrup sit Hjem til et sandt Babylon, hvor Udskejelser i alle Retninger hørte til Dagens Orden. Og nu saa den lille By først rigtig tydelig, hvilken afskyelig Person han var; man trak snerpet Kjolen til sig, hvis han kom den for nær, men man holdt ikke op med at snakke om ham og hans Bedrifter. Han plejede der ude paa Restrupgaard, sagde Rygtet, og det var troligt nok, at prygle sine lange Tjenere om Formiddagen og drikke Forlig med dem om Eftermiddagen, han tabte store Summer i Hasardspil og blev sikkert bedraget for større; det skulde være en mærkelig Aften, hvor han naaede at komme ædru i Seng. I Virkeligheden førte han et fortvivlet Liv. Han var i sin Tale fuld af Foragt for alt, hvad han kaldte «Dannelse, Snerperi og Skabagtighed», hvilke Begreber han slog sammen til et, men i Hjertet pinte det ham dog usigelig, at selv denne lille Bys «dannede» Folk havde slaaet Haanden af ham. Han blev menneskesky og undertiden meget melankolsk. Men han kunde ikke undvære nyt fra den Verden, han bærede med sin Foragt; hans Tjenestefolk maatte tage til Byen og bringe ham Nyheder derfra; det var næsten utroligt, saa nøjagtig han gennem denne Kilde kendte Byens Forhold.

Han havde haft nogle — temmelig ubehagelige — Forretninger med Prokurator Hinding. Denne havde, som han plejede overfor sine rige Klienter, budt ham ind i Stuen. Herfra kendte Judith ham. Restrup havde nogle Gange mut og kejtet tilbragt nogle Timer hos Damerne, men i Virkeligheden var den vilde Mands Hjærte blevet bevæget ved den Smule Venlighed, den godmodige Frue og den smukke unge Pige viste ham. Judith havde ogsaa følt sig tiltrukken af ham, hun vidste næppe hvorfor, maaske blot fordi alle andre var uvenlige mod ham.

Han var virkelig ikke utilgængelig for blidere Følelser. Saaledes holdt han af Børn. Undertiden lod han Mejeriforpagterens to smaa Piger hente op til sig. Moderen sendte dem ikke bort uden en vis Hjærtebanken og spurgte dem nøje ud, naar de kom tilbage. En Dag medbragte de en stor Guldsilling hver, og deres Beretning lød saaledes: Den store Mand havde spurgt, om de kunde synge, og paa deres bejaende Svar havde han stillet dem op og ladet dem synge den eneste Sang, de kunde: «Nu titte til hinanden» o. s. v. Da havde den store Mand skjult Hovedet i sine Hænder og siddet stille saa længe, at de var blevne bange og havde givet sig til at græde, men saa havde han rejst sig og givet dem en Guldsilling hver. Beretningen lød lidt utrolig, det var næppe religiøse Tanker, der havde grebet den udsvævende, af al Tro forladede Mand, men formodentlig havde de rene Barnestemmer berørt en Stræng i hans let modtagelige Sjæl og fremkaldt en forbigaaende nervøs Rørelse.

Ved Siden af hans andre Passioner maa nævnes hans Lidenskab for at samle Konkylier. Hvorledes denne Skoledrengemani opstod hos ham, vides ikke, men vist er det, at han hverken anede Konkyliens Beboers Slægtnavn eller dens Hjemstavn og Levevis, og havde han nogensinde i sin forsømte Barndom vidst, om den hørte til Hvirveldyrene eller Bløddyrene, saa havde han forlængst glemt det, og nu bekymrede han sig aldeles ikke om at faa det at vide. Men han købte alt, hvad der falbødes af denne Artikel, han klassificerede og skattede sine Skaller efter den Pengesum, de havde kostet ham, d. v. s., den Grad, hvori man havde narret ham med dem, han erklærede sin Samling for enestaaende, hvad den jo ogsaa var paa sin Maade, og fremviste den til enhver, som havde Taalmodighed til at gennemse den.

Restrup havde ved Banners Hjemkomst gjort denne en Visit, som var bleven gengældt, og de to Junkere tilbragte, til Trods for den store Forskellighed i Karakter og Væsen, undertiden en Aften sammen, snart hos den ene, snart hos den anden. Nogen Tid efter Juleballet sad Banner foran Kaminen i et af Værelserne paa Restrupgaard og talte med Ejermanden. Ilden blussede og oplyste det store, noget lave Værelse med de mange gamle, mørke Familieportrætter, Skæret spillede hen over Løbene paa den Række Jagtrifler, der smykkede den ene Væg, og røbede de tusinder dels kostbare, dels værdi- og smagløse Snurrepiberier, hvormed Restrup havde udsmykket dette Værelse, som han behagede at benævne sit «Studereværelse», hvad det forøvrigt ligesaa gerne kunde være, som ethvert andet Værelse i hans Hus.

Værten sad eller rettere laa i en Lænestol lige over for Banner, hans Fødder hvilede paa en stor gul Dogge, der havde puttet sig ned i et Bjørneskins Kamintæppe og stirrede dovent ind i Ilden eller smaasov, medens den af og til i Drømme udstødte et lille Bjæf. Mellem Herrerne stod en Stumtjener med Vinkaraffer, Glas og Sodavandsflasker.

Restrup var en Mand af herkulisk Legemsbygning; hans Helbred syntes at have trodset alt, hvad han havde budt det. Paa de brede Skuldre sad et mægtigt Hoved, omgivet af krøllet, rød-blond Haar og Skæg. Ved et flygtigt Blik syntes Ansigtets Udtryk at tyde paa plump Godmodighed, Næsen var stor og velformet, Øjnene dybtliggende og tilslørede, men de tykke Læber bag det krusede Skæg røbede Sanselighed, og Furerne i hans brede Pande talte om et heftigt Sind. Hans ualmindelig slette Sprog stod i skrigende Modsætning til hans flotte Ydre.

«Det var kedeligt, De ikke kum igor, Banner — vi murede os brilliant. Men det bedste var med gamle Pastor Blak — har De hørt'et? Han motte krybe ind gennem Vinduet. Han kum naturligvis for sent, og so lukkede jeg Døren af, og vi gik til Burds. Men so kum Præsten og bad og tiggede um at kumme ind, for han so, vi spiste Østers. Men vi lud som ingen Ting. Tilsidst obnede jeg et Vindue og spurgte, om han vilde krybe ind af det, og so krøb s'gu Præsten gennem

Vinduet, og vi lo.» Restrup brast paany i Latter ved Tanken om Sognepræstens ynkelige Situation.

«Blev Præsten der hele Aftenen?»

«Næ — det blev ham for muntert tilsidst. Da vi begyndte at spille, gik han.»

«Spillede De Hasard?»

«En lille Mis, det var det hele. De kunde ikke hulde længe ud, for de kunde ikke skælné Kurtene fra hinanden. Jeg var selv gudd daran, for der blev drukket svært. Klokken fem i Morges motte Jens og Kusken bære mig i Seng.»

«Og hvorledes befinder De Dem i Dag?»

«Tak — gudd. Jeg kum først op Klukken fire i Eftermiddags, men De kan bande po, Jensen fra Mariendal, han forvinder det ikke i otte Dage.»

Banner lo. «Jeg tror, De er ganske stolt af Deres Meriter?»

[S. 72]

«Aa nej, men jeg har ellers Ærgrelser nok, skulde jeg tru; so glemmer man dem da so længe.»

«De skulde gifte Dem Restrup, og se at komme paa ret Køl igen,» sagde Banner.

«Jeg tænkte s'gu po'et nogen Tid, men nu er det for sent. Jeg duer heller ikke længer. Naar jeg ikke er strammet op, falder jeg sammen; jeg er li'sum jaget af et Kobbél Hunde rundt i en Ring og slæbt til Døde. Det er s'gu skidt. De Tjenestepiger er noget Rak, som kun plukker en og alligevel leger Kæreste bode med Karle og Tjenere bag ens Ryg, og man har aldrig Fred. Fulkene er opsætsige, og al Ting gor galt.»

«De har nok Proces med en af Deres Karle. Han kom til mig og bad om Arbejde, men jeg tager ikke bortjagne Tjenestefolk op. Nu hører jeg, han har lagt Proces an mod Dem.»

«Jeg jug ham væk, fordi han kum hjem en Dag senere, end jeg havde givet ham Lov til. Hinding fører hans Sag; den Dævels Prokurator siger, at min Handlemode ingen Hjemmel har i Tyendeloven.»

«Slog De ham?»

«Ja gu' gøre jeg so. Og nu laver den Prokurator et helt Nummer ud af det. Hinding er ligefrem en Skurk.»

«Saa — er han det? Han forekommer mig at være en ret behagelig Mand.»

«Tru ham ikke, han er en Skurk, siger jeg Dem. Se blot, hvordan han behandler sin Steddatter.»

[S. 73]

«Saa? Og hvorledes da?» spurgte Banner lidt opmærksommere end førhen.

«Han tilbageholder hendes Arv gør han, og efter hendes attende Oer har han Ret til at beholde den som Betaling for Kost og Lugi. Dør hendes Moder, jager han hende vel po Gaden.»

«Det er slømt, hvor gammel er Frøken — hvad er det, hun hedder?»

«Fürste, hun er snart tyve Oer.»

«Og hvor stor er hendes Arv?»

«Totusind tror jeg.»

«Ja, saa har hun rigtignok ikke meget tilbage,» sagde Banner koldt.

«Ja, er det ikke skammeligt!» og nu paafulgte en Beretning om Judiths Liv, hvis Nøjagtighed i mange Punkter vilde have overrasket hende selv.

«Saa er jo hendes Stilling temmelig fortvivlet,» sagde Banner med sit tidligere kolde Smil.

«Ja, hvis hun ikke bliver gift. Var jeg ti Oer yngre, so friede jeg. Hun er en nydelig Pige. Hvad behager?»

«Aa ja — ret net, saa vidt jeg erindrer.» Banner kneb Øjnene sammen og syntes optagen af at følge sin Cigars hvirvlende Røgskyer.

«Ret net! Aa hun er dejlig ligefrem og so stult som bare Fanden. Ingen skal kumme hende nærmere, end hun selv vil.»

«De har maaske prøvet det?»

[S. 74]

«Nej, hun har altid været venlig og gu'ed mod mig, det skal jeg ikke glemme hende, og kunde jeg, saa giftede jeg mig med hende og hjalp hende ud af hendes Ulykke. Men mine Finanser!» Han strøg sørgmodig det svære, blonde Haar fra Panden. «Hun skulde giftes med en rig Mand, for hun er skabt til at være Drunning.»

«Men tror De, at hun, der er saa stolt, vilde ægte hvem som helst, der kunde byde hende en uafhængig Stilling?»

«Jeg er bange for, hun blev nødt til det; men jeg huldt nu af hende og vilde bære hende po Hænderne.»

«Det vilde dog vist krænke hende at blive gift paa den Maade.»

«Aa nej, nor hun bare blev gift.»

Banner lo højt og skarpt.

«Kender hun sin Stilling?»

«Ja, det tror jeg nok. Og hvis jeg var saa velhavende som De, og ikke saa dybt i Gæld —»

«Jeg! — Jeg gifter mig aldrig!» affrød Banner ham hurtig.

«Det var s'gu heller ikke sodan, jeg mente det,» mumlede Restrup.

Nu tav de begge. Banner laa tilbagelænet i sin Stol, fordybet i sine Tanker. Restrup havde bøjet sig frem og taget Doggens Hoved mellem sine Hænder. Han strøg dens løse, rynkede Halshud helt ud over dens Øren og Snude og glattede den atter tilbage, idet han nu og da brummede: «Gu'e gammel Hund, gu'e gammel Hund!»

[S. 75]

Og Flammerne i Kaminen steg og sank. De belyste den enes fine, skarpe Ansigt med det tidlig tyndede Haar, det trætte, ligegyldige Udtryk, og den andens mægtige Hoved med de store, plumpe Træk, den bølgende Løvemanke, det rødgyule Skæg og det sløve, sørgmodige Blik. De lynede i Diamanterne, der prydede Restrups Fingre, strejfede hen over Ildbukkene, lyste i Hundens kloge Øjne, legede gennem det støvede, rødbrune Bjørneskindstæppe, sendte et hoppende Skær op ad Væggen op over Billedet af Restrups barske Fader, funkledé i Vaabnene og Snurrepiberierne, straaledé tilbage fra det høje, sølvindfattede Spejl, glimtede gennem den gyldne Vin i Krystalkanden, krøb ind i Kroge, bag Stole og Borde, gemte sig, viste sig atter, blussede op og forsvandt for et Øjeblik at indhulle alt i Mørke og derpaa begynde Legen forfra. Udenfor piskede Sneen og hylede Vinden om den gamle Bygning, indenfor gled Tiden langsomt hen, afmaalt af Bronceuhrets lydelige Tik Tak, Tik Tak. To inderlig trætte Mænd sad der ligesom fortryllede, bundne af denne Ro, dette Mørke, denne flimrende Ilds Fantasterier, uden Lyst eller Evne til atter at tage fat paa det besværlige Liv, som de mente sig forlængst at være færdige med.

Denne Vinter førte Forretninger ofte Godsejeren til Prokuratoren. Hr. Hinding syntes næsten uundværlig for sin fornemme Klient. Men Hr. Banner var halv utilfreds, naar han ikke paa disse Besøg traf Prokuratorens Steddatter. Han brød sig ikke saa meget om at tale med hende, thi hun var som oftest kold og ordknap, men det interesserede ham at se hende, være sammen med hende og iagttage hende. Thi Samtalen med Restrup havde givet ham forøget Interesse for hende, og han undrede sig over, at han ikke strax havde lagt Mærke til hende, saa paafaldende forekom hendes Skønhed og hele Fremtoning ham nu at være. Han havde den Evne at kunne se, uden at hans Opmærksomhed tilsyneladende var fæstet paa Genstanden, og medens han rolig fortsatte sin Samtale med Hinding og syntes at have sine Tanker ethvert andet Sted, undersøgte hans Blik hende Træk for Træk og vendte hver Gang tilbage med voxende Forundring over at træffe noget saa ejendommeligt og skønt i denne Afkrog. Naar Forretningerne vare afgjorte, Vejret

og Landmandens Udsigter drøftede, henvendte Banner gjerne et Par høflige Ord til Fruen og Frøkenen. Som oftest svarede den første, men naar Judiths fine Sans opfangede det mindste overlegne eller arrogante i hans Maade at være paa, kunde ogsaa hun tage Ordet, og da fløj snart en lille, skarpt tilspidset Tilrettevisning fra hendes let smilende Læber, og hun kunde være sikker paa, at den traf. Han røbede det rigtignok aldrig i Ord eller Miner, men han havde ofte Nød med at betvinge sig, naar hans herskesyge Sind blussede op i ham, og han ønskede da, det koste hvad det vilde, at han kunde faa Overtaget over sin smukke Modstander, bøje hende, ydmyge hende. Og naar han red hjem, efter at være kommen tilkørt i et saadant Ordskifte med hende, kunde han harme sig mere og mere over sit Nederlag, og han huggede da Sporerne i sin uskyldige Hests Side, brugte Pисken og rykkede i Tømmen, indtil Dyret stejlede, han vilde dog i det mindste have en, han kunde vise sin Overmagt og tvinge til Lydighed. I sit store, ensomme Hus kunde han gaa omkring, forbitret paa sig selv, fordi han beskæftigede sig saa meget med hende, men hvad nyttede det, hun havde fængslet hans Tanker, og de formaaede ikke at løsrive sig. Han var som Barnet, der efter en Gang at have faaet Lyst til en Ting, kun bliver endnu hæftigere i sine Begæringer, naar det møder Modstand. Han tyede til sine Bøger, men Tankerne listede sig ind mellem Linierne, og han greb sig selv i at have læst mange Sider, uden at have opfattet et Ord. Han lod da Bogen synke og saa ærgerlig mod Døren:

Om den nu aabnede sig, og hun stod paa Tærskelen, hvor hurtig skulde da ikke Bøgerne komme bort! Der var Øjeblikke, hvor han kunde række Armene ud mod hendes tænkte Skikkelse. Sæt hun var her, hvilken Udfyldelse af hans Livs Tomhed, hvilken Beskæftigelse for hans Tanker: «Fordømt, gid Fanden havde det hele, jeg er jo som forhæxet! Har jeg da ikke forsøgt mig nok? Men hun er noget andet. Hvordan i al Verden har hun baaret sig ad med at magtstjæle mig? Og jeg, som for længe siden troede mig færdig med disse Illusioner?» — Men hvorfor paa den anden Side gøre saa mange Ophævelser? Han var jo en fri Mand, hvem hindrede ham i at følge sine Lyster? Hans egne Forsætter — pyh! de var jo hans egne, saa kunde han vel ogsaa bryde dem, naar det skulde være. Medlidenhed? — med hende, som næppe elskede ham, snarere det modsatte! Og kunde hun saa forlange eller faa det bedre i Verden end som hans Hustru? Men — binde sig uløselig for hele Livet? — nej, han vilde ikke tænke mere derpaa.

Og Foraaret kom med sin berusende Luft, sine svulmende Knopper, sin Kærlighedslængsel hos alt, hvad som levende er. Johan Banner stod ved Vinduet, han følte ogsaa dens drivende Magt, men han vilde ikke være ved det. Og dog sad den i ham som en prikkende, nagende, nervøs Længsel efter noget, som han ikke vidste eller ikke vilde vide, hvad var.

Han gad ikke rejse bort igen, alene Tanken var ham imod. Han gad ikke skrive, Pennen var slængt hen ad Bordet. Han gad ikke læse; halvhundrede Bøger var trukne ud af Reolerne for strax efter at kastes til Side. Spise? — [Han] var mæt. Drikke? — Han var ikke tørstig. Sove? — Det var det værste! Havde han ikke ligget timevis og kastet sig frem og tilbage uden at kunne finde Hvile. Mishandle et eller andet? — Han følte et Øjeblik Lyst dertil, men gad saa ikke følge den. Han var i den fortvivlede Kasus, Kierkegaard beskriver, — han gad slet ikke.

Her var ingen at tale med; kun dræbende trist og kedsommeligt. Men han kunde jo tage til Byen. Ja, se der var det, der var det! Det var det, han vilde, men han vilde ikke tilstaa det for sig selv. Blev han da aldrig færdig med disse Ungdommeligheder? Han skulde jo dog nu være kommen i Ro, han havde jo udraset, han vilde jo have tilbragt Resten af sine Dage i lidenskabsløs Fred. Han var rejst fra Ønskerne og Lysterne, men se, de var rejst med ham. Det var jo formelig værre end nogensinde før — aa, det var latterligt og taabeligt altsammen! Men Livet var kort og bestemt til Nydelse, hvorfor da nægte sig, hvad det bød paa. Det var da endnu taabeligere? Han vidste det godt, han vilde ikke faa Ro, før han havde naaet, hvad han vilde, men var dette sket, vilde han rimeligvis ikke mere bryde sig derom, og — da var han bunden.

Naa, han kunde jo ride ind og prøve paa at faa hende at se. Det var jo alt, hvad hun vilde tilstaa ham, og han havde dog vist hende Imødekommenhed. Hundreder vilde have krøbet paa deres Knæ fra Byen til hans Gaard for at opnaa hans Gunst, men hun viste den tilbage. Han havde kun en Gang før mødt en lignende Modstand; det var hos hans forlovede; men ofte havde han senere sagt sig selv, at hvis han den Gang havde været mere erfaren, vilde hendes Modstand være bleven overvunden. Ellers havde han kunnet vinde, hvem han vilde, kun hun, som dog havde mødt saa liden Venlighed i Livet, viste ham tilbage. Og hans herskesyge Sind oprørtes derover — maaske hun endogsaa vilde afslaa et Ægteskabstilbud! Det gad han dog se! Hun var under et stærkt Pres, hun vilde blive tvungen til at gribe den Haand, han rakte hende, men var det ridderligt? Pyh! Hun maatte jo være glad til. Kunde der bydes hende noget bedre end at blive hans Hustru? Hun *skulde* blive hans, ligemeget hvorledes. Hans herskesyge Sind syntes formelig at smægte efter denne tvivlsomme Triumf. Han vilde strax til Byen.

Just da han vendte sig fra Vinduet for at iværksætte sit Forsæt, fik han Øje paa en aaben Landauer, som rullede hen ad Hovedlandevejen. Han kendte de blankbrune, halvlblods Heste og det straalende Livrée; det var Restrups Vogn. Kom han paa Besøg? Det var i Grunden heldigt, saa blev han hjemme, undgik at gøre en Dumhed maaske og fik Dagen slaaet ihjel. Der undslap ham formelig et Lettelsens Suk: Han fulgte Vognen indtil Nedkørselen til Ahnbjerggaard, nu drejede den af — hvad? — nej! den kørte jo forbi, den kørte videre. «Guds Død! den kører til Byen.» [S. 81]

Det blev Draaben, som fik Bægeret til at flyde over. Urolig, skinsyg ringede han og befalede Tjeneren strax at lade hans Ridehest sadle. Han gjorde sig selv i Stand hurtigere end nogensinde ellers, sprang ned ad Trappen, snappede Hat og Pisk fra den forbløffede Tjener, svang sig i Sadelen og fløj ud af Porten paa den i sin magelige Tjeneste overmodige Hest. Men da han kom til Enden af Alleen holdt han Hesten an lige saa heftig, som han før havde paaskyndet den. «Gør nu ingen Dumheder, Du! Rid heller ned og se til Dine Rugmarker. Lad hende tage Restrup, om hun vil, saa er den Historie ude.» Han holdt stadig Hesten an ved Hovedlandevejen og vidste ikke, om han skulde ride Nord paa, langs sine Marker, eller Syd paa til Byen — Herkules paa Skillevejen!

Den utaalmodige Hest vilde afgøre Valget for ham; han gav den et eftertrykkeligt Rap med Pисken og den stod, men dens Skraben og Bidslets Klirren, naar den kastede med Hovedet, afbrød bestandig hans Tanker. «Nu kører Restrup til Byen — han har vel overvundet sine Betænkeligheder og frier til hende. Og hun tager ham naturligvis, hun har jo været saa forekommende imod ham. Saa kan jeg gaa Resten af mit Liv og ærgre mig derover, saa dum er man jo altid, naar man gaar glip af noget, man kunde have haft. Skal jeg tage derind? Restrup er allerede langt i Forvejen — ~~det~~ er maaske for sent, men jeg vil dog tage derind; det kan da ikke skade.»

Han gav atter Hesten Tøjlen, og det bar afsted mod Syd, saa hurtig Dyret kunde, men endda ikke hurtig nok for ham. Vinden peb ham om Ørene, Hovslagernes regelmæssig klaprende Lyd susede om ham, hans Hjærte slog stærkere, hidset af Bevægelse og Forventning, han kom til at tænke paa Kæmpevisen:

Der han red over Randbøl Hede,
da fulgte ham femten Svende,
der han kom til Riber Bro,
da red den Herre alene —

og han gentog Verset atter og atter mekanisk, indtil Ordene tabte al Betydning, blot pinte og trættede ham, og han forbavsedes over endnu at maatte sige dem.

VII.

Fru Hinding var gaaet i Kaffeselskab, men Judith havde ikke villet følge med. Der var atter kommet en af de Perioder, hvor hendes forladte Stilling hvilede haardst paa hende. Hun sad i Dagligstuen med Hænderne i Skødet og nedsænket i trøstesløse Grublerier, da hendes Stedfader traadte ind i Stuen, rigtignok kun for at passere den. Hun bad ham sagne om et Par Minuters Samtale.

«Jeg har travlt — hvad vil Du?»

«Jeg vil kun endnu en Gang spørge Dem, om det ikke er muligt, at jeg kan faa min Fædrenearv, jeg beder Dem, giv mig den, ikke som Ret, men som Barmhjærtighedsgerning.»

«Og naar Du har opbrugt de tretusind Kroner, hvad da?»

«Da maa jeg vel have lært nok til at kunne sørge for mig selv.»

«Det er yderst tvivlsomt, men lad mig nu sige Dig, hvad det dog ikke nytter at skjule; det lyder saa smukt, naar Du siger, at Du ikke fordrer dem som Din Ret, men Du tror da vel heller ikke, at Du har nogen Ret til dem?»

«Har jeg ingen Ret til dem?» spurgte hun aldeles overvældet af Forbavselse, «hvis Moder døde, og jeg da fordrede dem i Stedet for at bede om dem, kunde de saa nægtes mig?»

«Ved Du, at der er noget, som hedder Kontrakrav?»

Hun vidste det ikke, men fik en Anelse om, hvad det havde at betyde.

«Det er ingen Faders, følgelig heller ingen Stedfaders Pligt, at forsørge sit Barn længere end til dets attende Aar. Efter den Tid kan han, om han vil, tage Betaling for dets Kost, Logi og Klæder. Du har allerede i to Aar levet paa min Bekostning. Tag det ikke saa hæftig, jeg vil jo ikke beholde Dine Penge og jage Dig paa Porten. Du skal naturligvis ogsaa for Fremtiden have Dit Ophold her i Din Moders Hus, men Dine «Fordringer», dem maa Du slaa en Streg over.»

«Hvorfor sagde De mig ikke det for to Aar siden, da De med min Formynders Minde fik mine Penge?» stammede hun grædefærdig.

«Den Gang trængte jeg til de Penge, og hvad Forpligtelse havde jeg desuden dertil. Tag bare ikke Sagen saa tragisk. Du har Dit Hjem her og skal intet mangle, men naar Du nu ved, at Du lever her paa min Bekostning, vil Dit Sind dog maaske blidgøres over for mig.» Hun sad aldeles stiv og stille. Han saa paa sit Uhr: «Naa, jeg maa afsted, vi kan senere drøfte Sagen nærmere, hvis Du vil.» Med disse Ord forlod Prokuratøren Værelset.

Hun forblev nogen Tid ganske ubevægelig. Hun havde anet noget saadant, og nu var det Virkelighed, den rene, nøgne Sandhed. Det sidste Haab var berøvet hende. Hendes Stedfader havde Ret til at vise hende bort i samme Øjeblik, hendes Moder lukkede Øjnene, og hvorfor skulde han ikke gøre det endogsaa før. Hans Beregninger gik langsomt op for hende. Naar hun engang fik Arv at kræve efter sin Moder, vilde formodenlig ogsaa den gaa op mod «Kontrakrav». Hun var hjælpeløs prisgiven en samvittighedsløs Mands Forgodtbefindende. Da overvældede Fortvivlelsen hende uden nogen Modstand fra hendes Side. Med et Skrig kastede hun sig ned foran Stolen, hvori hun havde siddet. Hun tænkte ikke, hun følte kun, at hun var fortvivlet, saa grænseløs fortvivlet, og hun græd stødvis, snart højt og heftig, snart kun med en indvendig Hulken, som smertede hende ubeskrivelig. Og i sin Sorg paakaldte hun et Navn: «Aa, Fader, Fader!» Men det Øre var døvt og den Arm magtesløs, som altid havde været til Rede, naar en lidende bad om Hjælp. Da jog pludselig den Tanke igennem hende, om hun skulde berøve sig Livet; de talløse Ydmygelser, hun havde i Vente, maatte jo blive uudholdelige. Men hun vidste med sig selv, at hun ikke turde. Hun kunde kun græde, og det gjorde hun, indtil Træthed og Afmagt ogsaa bragte Graaden til at høre op for kun med Mellemrum at vende tilbage i lange, krampagtige Suk. Endelig rejste hun sig fra sin ubekvemme Stilling og satte sig atter i Lænestolen med Hovedet bøjet tilbage, hun var saa udmattet efter det heftige Smertensudbrud, at hendes Hænder rystede. Saa gav hun sig til at overveje sin Stilling. Hun kunde gaa til Frøken Stenberg og bede hende lære sig Skræddersyning, hun kunde bo hos hende, hjælpe hende og tjene sit Brød ved sine Hænders Gerning, sine Hænder, disse fine, hvide Hænder, der aldrig havde kunnet bekvemme sig til noget grovt Arbejde. Men Tusinder var jo henviste dertil, og de var baade glade og tilfredse. Saa blev hun træt af at tænke fast og sluttet — viljeløst lod hun Fantasien raade, og Billeder drog uhindret forbi hendes indre Blik, som de kom af sig selv:

Sidde Sommer og Vinter, Dag ud, Dag ind som en fattig, venneløs gammel Jomfru! Hun vidste, hvilken Medlidenshed hun havde næret for den gamle Frøken Stenberg, hvilken Beklemthed hun havde følt ved Tanken om hendes triste, glædeløse Liv, hvor den mindste Begivenhed blev af Vigtighed, den ubetydeligste Forandring epokegørende. Og Frøken Stenberg var dog trods alt dette tilfreds, thi hun havde næppe ventet sig mere, medens hun selv! — Sidde saaledes om Søndagen, naar den, der er ene, altid føler sig mest forladt, og se ud i den tomme Gade med de toppede Brosten, hvorimellem Græsset skød op. Se Folk gaa til Kirke i deres pæne Tøj, glade over Fridagen i et Liv fuldt af Slid og Arbejde fra Mandag til Lørdag; se Mødrene sende deres Børn ud paa Gaden, det ene efter det andet, sæbevaskede, med rene Forklæder og stive, nystrøgne Kjoler for at nyde Søndagen, som de bedst kunde. Og det var det, man kaldte en Idyl.

En stærkere og stærkere Træthed overfaldt hende, Reaktionen efter Ophidselsen. Hun kunde jo lade staa til, lade hver Dag sørge for sig selv, lade alt gaa, som det bedst kunde, slet ikke bekymre sig for Fremtiden — i Øjeblikket havde hun jo Klæder og Husly, oven i Købet Udsigt til Aftensmad. Ja, det kunde hun jo — opgive Modstanden, resignere — det sværeste af alt at lære — resignere!

Gadedøren var bleven aabnet, uden at hun hørte det, der bankedes paa Dagligstuedøren. Hendes Tanker vendte forvirrede tilbage til Virkeligheden, hun tøvede med at svare; saa erindrede hun, at hun var forgrædt og vildsgaaet sin Vej, men det var for sent, thi Johan Banner stod allerede derinde. Hun bøjede Hovedet og vendte det bort fra Lyset, han bukkede og spurgte, om hendes Hr. Fader var hjemme.

«Han er ikke hjemme,» svarede hun stadig med bortvendt Ansigt.

«Han kommer maaske snart?»

«Det ved jeg ikke.»

«Jeg vil tage mig den Frihed at afvente hans Tilbagekomst.»

Hun syntes ikke om det, men hvad var der at gøre; hun satte sig ned, og han gjorde det samme; der blev en temmelig lang Pavse. Hun haabede, at han ikke skulde lægge Mærke til hendes forgrædte Øjne, men han saa strax, at hun havde grædt, og han sluttede sig hurtigt til Grunden. Han brød endelig Tavsheden og begyndte at tale om almindelige Ting; han vilde gjerne aflægge lidt af sit formelle Væsen og tale mildt og venlig til hende, men hendes korte, afmaalte Svar

viste ham ligesom tilbage, og han blev derved endnu mere stiv end sædvanlig. En tilsyneladende let henkastet Bemærkning af ham om menneskelig Uegennytte og Hensynsfuldhed jog hende pludselig op som af en Døs; hun formaaede ikke at beherske den Bitterhed, som den sidste Times Hændelser saa levende havde vakt. Hun udtalte sig heftig om alt, hvad man kaldte Retfærdighed, Uegennytte og Ærlighed. Og han opdagede hos hende en Mistro en Menneskeforagt, en Pessimisme, som næsten kunde maale sig med hans egen. Hvilken mærkelig Pige var hun dog ikke, hvilken Blanding af Smerte og Trods, Sorg og Stolthed? Men smuk, hvor smuk selv midt i dette Heftighedsudbrud. Ja, hun var virkelig værd at eje, saa at man kunde se hende bestandig, studere hende, søge at vinde hende, og — en mild Medfølelse paatrængte sig ham — gøre hende lykkelig, lære hende at elske og faa hende til at glemme hendes bitre, triste Ungdom. Og i en mindre tilbageholden Tone sagde han: «Er De ikke for ung til at bedømme Menneskene og Livet saa haardt?» Han havde saa lidet tilsigtet at krænke hende, tvært imod havde han jo vist en Imødekommenhed, som han selv forbavsedes over; men hun misforstod ham. Hun troede i hans Ord at genfinde den samme ironiske Overlegenhed, som saa ofte havde saaret hende. Og Forbitrelsen skød atter op i hende, Uviljen mod ham og mod hele Verden, Fortvivlelsen over hendes egen ulykkelige Skæbne, der følte dobbelt pinlig lige over for ham, der var saa fri, saa uafhængig og viste sig saa overlegen, og haanlig svarede hun:

«Jeg har set nok af Livet og Menneskene til at nære Mistro mod dem, men jeg foragter kun den, der er sat i en lykkelig, uafhængig Stilling, men ikke benytter den paa en værdig Maade, der kun følger sine egne egoistiske Krav, og med utaaleligt Hovmod ser ned paa alle andre, der tager en stor Plads op i Livet, men ikke opfylder en eneste af de Pligter, den paalægger ham, der burde sprede Lykke om sig, men kun har et overlegent blaseret Smil for alt og alle.»

Han havde rejst sig. Hans Selvfølelse og Stolthed blussede op i ham ved Fornærmelsen, hun saa hensynsløst havde slængt ham i Ansigtet. Han stod foran hendes Stol, hvor Stedfaderen nylig havde staaet, han var bleven bleg, og hans Ansigts Udtryk sagde hende, at hun var gaaet for vidt. Hun blev bange, men hun vilde ikke røbe det; hun rejste sig for at gaa, hun saa fast og uforfærdet paa ham, idet hun med en Haandbevægelse betegnede ham, at hun ønskede at komme forbi. Men han rørte sig ikke. Og der stod de seende hinanden fast i Øjnene, som to jævnbyrdige Fjender, parate til at væрге sig eller gøre et Udfald, hvis Modstanderen skulde blotte sig. Hun saa, at han vilde sige noget, og midt i hendes Angst følte hun ligesom Nysgerrighed efter at erfare, hvad det var.

Han spurgte da langsomt:

«Vil De være min Hustru?»

Hun blev saa overvældet, at hendes Knæ svigtede hende, og hendes Legeme næppe var i Stand til at holde sig opret. Denne Lykke, som hun engang knapt havde vovet at drømme om, blev nu slynget hende i Ansigtet som en Fornærmelse. Det var jo et Svar paa hendes Udfald. Han sagde: «Du foragter mig, siger Du, og dog behøver jeg kun at række Haanden ud, saa giver Du Dig hen til mig.» Men han skulde ikke triumfere; hun vilde skyde ham bort og gaa forbi ham saa stolt som en Dronning, hun vilde ydmyge ham og vise, at hun ikke lod sig bestikke selv for saadan en Pris. Saa heller —

Heller ydmyges daglig af en Mand som Hinding? Heller slæbe sit Liv hen i denne Afkrog af Verden?

Aa, hvilken forfærdelig Fristelse! Hun saa sin Stolthed indfangen og tvungen til at overgive sig — enten til Prokurator Hinding, til Armod, Fornedrelse, eller til denne Mand, til Luxus, Magt og forholdsvis Uafhængighed.

Det svimlede for hende. Hun var ude af Stand til at tænke frit. Han havde overrumplet hende i et aandelig og legemlig svagt Øjeblik, og hendes Modstandsevne glippede.

Han gentog i samme Tone lavt og rolig:

«Vil De være min Hustru?»

Og hun lukkede Øjnene, som den, der vil styrte sig i Afgrunden, hendes klangløse Stemme rystede, den Gang hun svarede ja.

Der kom et underligt Skær i hans Øjne, et Udtryk af Triumf og Lidenskab. Han trak hende ind til sig, idet han for første Gang i sit Liv berørte hende, han omfavnede hende heftig, han kyssede hendes Mund, hendes Pande, hendes Kinder; det utøjlede, lidenskabelige Menneske brød igennem hans sædvanlige slebne Ydre. Han havde ventet Modstand, men han fandt den ikke; det var ham egentlig en Skuffelse, han vilde have foretrukket den for hendes kolde, viljeløse Eftergivenhed.

Hun var fuldstændig passiv, hun havde overgivet sig, gjort Valget og tog nu Følgerne, men da han troede sig hende nærmest, sluttede hun sig fuldstændig inde i sig selv, som sit sidste Forsvar. Han følte det, hendes virkelige Jeg var i samme uopnaaelige Afstand som førhen. Han havde som Ixion omfavnet Skyen, han holdt hendes Legeme i sine Arme, men hendes Sjæl trodsede ham stadig. Da dreves hans Vilje yderligere fremad ved Skuffelsen. Nu var hun hans, og hun skulde bøjes — før eller senere, det var ligegyldigt — han skulde nok faa Magt over hende.

Hun drog sig ud af hans Arme og gik henimod Døren, han tænkte ikke paa at holde hende tilbage; men da han var ene, fortrød han, at han havde ladet hende gaa, og hans Længsel efter hende vaagnede i samme Nu, hun var borte. Han kastede sig i den Stol, hvor hun havde siddet, og der sad han endnu optagen af, hvad der var sket og hvad der vilde ske, da Hinding en Times Tid efter kom hjem. Alskens Tanker og Fantasier havde fyldt ham, men intet Øjeblik fortrød han, hvad han havde gjort.

VIII.

Hr. og Fru Hinding havde truffet hinanden paa deres Udflugt og vendte hjem sammen som kærlige Ægtefolk Arm i Arm. De blev højst forundrede, da Banner ved deres Indtrædelse rejste sig og hilste paa dem.

«Har Hr. Godsejeren ventet længe? Har De siddet her alene? De bliver maaske til Aften? Aa, Helene, se efter Aftensmaden.»

«Nej, gør Dem ingen Ulejlighed,» sagde Banner kort, «jeg rider hjem, naar jeg har talt et Par Ord med Dem, Hr. Prokurator.»

Fru Hinding forstod Vinket og forlod Stuen, rigtignok meget nysgerrig, thi hun interesserede sig levende for Hr. Banners Affærer. Men udenfor Døren kom hun til at tænke paa Judith. Hinding havde ladet hende ane, at der havde været en ny Scene mellem dem. Hvor var Judith? Hendes let ængstede Sind fyldtes med Bekymring. Hun gik op til Judiths Værelse, og da ingen besvarede hendes Banken, lukkede hun Døren op, bange for, at det skulde være tomt, men Judith sad der, ligbleg og med mørke Ringe under Øjnene. Hun havde ikke hørt Moderen komme.

«Mit elskede Barn,» raabte Fru Hinding, «for Guds Skyld, hvad er der hændet Judith, sig mig det — aa, mit Barn, mit stakkels Barn!»

Fru Hinding trak hendes Hoved ind til sit Bryst og udgød rigelige Taarer derover.

«Vær ikke bange Moder, det er intet slemt, jeg er» — hendes Stemme sank — «jeg er bleven forlovet med Godsejer Banner.»

Fru Hinding udstødte et Skrig, et virkeligt Jubelens Skrig:

«Mit søde Barn — er det muligt? Min lykkelige lille Pige!» Fru Hinding græd atter, denne Gang af Glæde. «Aa, hvor jeg er glad; det har gjort mig saa ondt at se Dig saa forknytt, og Din Fremtid har ligget mig saa tungt paa Sinde; jeg havde af mine Husholdningspenge begyndt at spare lidt sammen til Dig, men» — hun græd og lo paa en Gang — «nu er nok mine Par Skillinger overflødige,» og hun knugede hende atter til sig. Da nænnede Judith ikke at berøve sin stakkels Moder hendes store Glæde, og hun gemte sin Smerte hos sig selv.

Da de havde siddet lidt sammen, begge tavse, hviskede Fru Hinding bedende: «Nu, da Du er lykkelig, Judith, sig da, at Du tilgiver Din Moder al den Uret, hun har gjort dig.» Judith drog sin Moder ind til sig og kærtegnede hende, som man kærtegner et Barn.

Nede i Stuen talte Johan Banner med den ligesaa forbavsede Prokurator.

«En overordentlig Ære! Min Steddatter er ganske vist fattig, hendes Fædrenearv har jeg maattet tage som Vederlag for Kost og Klæder, jeg er en fattig Mand; efter min Hustru vil der heller ikke blive noget, men for en Rigmand som Dem» —

«Jeg beder Dem,» sagde Banner koldt afvisende, «forskaan mig for Deres Redegørelser, saa skænker jeg Dem med Glæde Pengene.»

«Det vil sige,» spurgte Hinding skyndsomt, «at De giver lovformeligt Afkald paa Arv i Deres eventuelle Hustrus Navn?»

«Nej,» sagde Banner skarpt, «det vil sige, at jeg for Fremtiden personlig ønsker at have saa lidt med Dem at gøre som mulig. Jeg gifter mig med Frøken Fürste; hverken hun eller jeg er eller ønsker at staa i Familieforhold til Dem. De kan foreløbig vedblive at være min Sagfører, men intet videre.»

«Vel,» sagde Hinding bukkende, «det finder jeg baade korrekt og fornuftigt.»

«Det glæder mig,» sagde den anden med en Mine, som tydelig sagde: «Hvad i al Verden tror De, jeg bryder mig om, hvad en Karl som De finder korrekt eller ej.»

«Og Hr. Godsejeren drikker ikke Te med os i al Tarvelighed?»

«Nej Tak. Jeg skal senere tale med Dem om Brylluppet. Det kan ligesaa gjerne finde Sted her som andetsteds. Vil De bringe Frøken Fürste min Hilsen; jeg overlader til hende at bestemme Dagen, hvilken hun selv vil i næste Maaned, helst inden Midten af Maaneden. Jeg skal lade anvise en Sum Penge til hendes personlige Udstyr. Andet er der vist ikke.»

«De ønsker ikke at indbyde nogen af Deres høje Familie. Det vilde være mit Hus en Ære.»

[S. 95]

«Jeg har ingen Slægtninge, som jeg behøver eller ønsker at gøre Regnskab for mine Handlinger. Men det er sandt, Frøken Fürste har jo en Kurator. Er De saa god at underrette ham om hendes Giftermaal — og en anden Ting, De vil maaske ogsaa paatage Dem Ulejligheden med at løse Kongebrev.»

«Med Glæde, De ønsker maaske Forlovelsen hemmeligholdt.»

«Nej, det vil sige, det er mig fuldstændig ligegyldigt, naar kun jeg bliver fri for Gratulationer. Tør jeg anbefale mig.»

Hr. Hinding fulgte ham bukkende til Døren, men da den havde lukket sig, mumlede han: «Den uforskammede Karl! Pokker skulde lade sig hundse saaledes. De Fyre tror, at enhver, der modtager deres Penge, er deres Tyende. Men vel var det, vi fik «Frøkenen» forsørget. For den Sags Skyld kunde man da gjerne lade sig sparke ned af Trapperne i sit eget Hus.»

Og ved Aftensbordet viste han sin Steddatter det største Hensyn og behandlede hende med en Ærbødighed, som morede hende, trods hendes Nedslaaethed. Han bød hende det bedste Stykke af Stegen og undlod den Aften baade at fløjte og at ryge paa sin lange Pibe inde i Dagligstuen.

IX.

Da Banner naaede Gæstgivergaarden, hvor han havde sat sin Hest ind, saa han, at Restrups Landauer, som han paa Udvejen var redet forbi, holdt forspændt i Gaarden. Kusken stod ved Vognen, røg sin Cigar og underholdt sig paa en nedladende Maade med Gaardskarlen. I Køkkendøren saas et Par fnisende Ansigter, der tilhørte Gæstgivergaardens beundrende Tjenestepiger.

«De har et godt Kryds,» sagde Gaardskarlen og kigede med Kendermine paa Hestene, «det er smukke Dyr.»

«Aa ja — ret nette — havde for Resten for et halvt Aar siden et Par Guldfuxer, de var nok saa kønne; vi solgte dem med noget Tab. Vi bærer os ikke altid klogt ad — især naar vi har drukket.»

«Min Hest!» raabte Banner.

Gaardskarlen lettede paa Huen, og med et «Javel» klaprede han over Gaarden til Stalddøren.

I det samme traadte Restrup ud fra Skænkestuen.

«Hvad Fanden — er det Dem, Banner? So var det vel osse Dem, der red um os før, som Fa'en selv var i Hælene po Dem. Nu har jeg s'gu tabt tu Kruner til min Kusk, for jeg postud, det var Juhansen fra Grinstedbru.»

«Hvem har De besøgt i Byen?» spurgte Banner adspredt.

«Ingen. Jeg har siddet po denne velsignede Kru og trakteret hver Sjæl, der er kummen ind i den sidste Time. [S. 97] Jeg har selv drukket syv Kaffepunser og elleve Sudavander med Kunjak.»

«Vel bekomme,» lød Svaret.

«Og hvor har De været?»

«Hos Prokurator Hinding.»

«Vel bekomme selv! Hvad for Streger har De so aftalt med den Hallunk af en Luvtrækker? Hvad vil De hos den Karl. De er for gu'e til at røre ved ham med en Ildtang.»

«Jeg har ikke havt Forretninger med Hinding.»

«Hvad har De da været der for?» udbrød Restrup forbavset.

«De kan lykønske mig, jeg er i Dag bleven forlovet med hans Steddatter.»

Der gik en smertelig Trækning over den stærke Mands Ansigt. Banner saa det og spurgte, om han fejlede noget.

Restrup blev atter rolig: «Aa nej, det er vist nu'et Pudagra, eller hvad det Stads nu hedder. Men er De bleven forlovet, Banner, so kum med ind og lad as fo en Brusvand po, at det mo blive til Held for Dem.»

Men Banner afslog Restrups ædelmodige Tilbud om Champagne: «Jeg maa skynde mig hjem,» sagde han kort.

«Det har De Ret i, det sku' jeg ha' gjort for en halv Time siden, Hestene har været forspændt so længe.» Banner betragtede ham med slet dulgt Foragt, thi han var ikke fri for at være vaklende i sine Bevægelser dog var denne Gang næppe de elleve «Kunjaker» og syv Kaffepunser ene om at faa hans Ben til at vakle. [S. 98]

«So farvel da,» raabte han, da Banners Hest blev ført frem, og dens Rytter hurtig og behændig svang sig i Sadlen. Hesten dansede under sin dygtige Rytter ud af Hotellets Port, men Restrup puffede sin Kusk i Siden og sagde: «So er det vel bedst, at vi ogsaa ser til at kumme hjem, Anders.»

«Det havde været bedre baade for Godsejeren og Hestene, om det var sket for en halv Time siden,» sagde Kusken mut.

«Det har Du Ret i, Anders; lad as so se, um vi ka ta Banner po Hjemturen; det var ham, der red um as før.» Efter en lille Pavse tilføjede han: «Nu ka Du ellers tru, at Hr. Juhan har foet Kam til den Smule Ho'er, han har tilbage.»

Men hans Lystighed var forceret. Da han smed sig i Vognen, saa Fjedrene i Ryggen knagede under ham, tabte hans Ansigt sit fjollet gemytlige Udtryk. Medens Anders lod Hestene strække ud, alt hvad de kunde, mumlede deres Ejermand hen for sig selv: «Det fordømte Hoved, og de Kunjaker og den Pudagra og alt det Tøjeri; det havde været bedre, um vi var kørt hjem for en halv Time siden — og endnu bedre, om vi aldrig havde kørt, og aldrig havde drukket, og aldrig havde spillet, og aldrig havde været saadan en Pjalt af en udsvævende Karl. — Aa, mit Huved! — Men Kunjaken var ogsaa fordømt daarlig.»

Lige udenfor Byen kom de forbi Banner. Han red hjem i Skridtgang, Tøjlerne hang slappe over Hestens Hals, og der var i det hele taget noget slapt over Skikkelsen.

X.

Fra det Øjeblik Forlovelsen blev bekendt, var Judith Fürste en Person af Vigtighed i den lille Stad. Der strømmede Lykønskninger ind fra alle Sider, og hvor var Fru Hinding ikke i sit Element ved alt dette Røre, disse Visitter, denne Sladder og Misundelse? Begivenheden havde formelig gjort hende ti Aar yngre; og midt i al sin Travlhed fik hun dog Tid til at kæle for og beundre sin kære Datter. Hun mente hende lykkelig, og denne Tanke gjorde Nutiden, trods alle Fortids og Fremtids Savn og Ubehageligheder, til en smilende Oase i hendes Tilværelses Ørk; hvor kunde da Judith nænne at berøve hende Illusionen.

Byens Fruer begyndte at finde Judith elskværdig. Doktoren, Købmændene, kort alle de, som haabede at nyde godt af Banners Penge eller Gæstfrihed, nærmede sig den tilkommende Frue med venlig Ærbødighed, ja, den gamle Byfoged kyssede hende med faderlig Godhed paa Panden. Manufakturhandlerne fik travlt, naar hun viste sig, bukkede og skrabede, slæbte deres Varer frem og udtalte deres Beundring for hendes gode Smag: alt, hvad de ejede, passede just til hendes Figur, især det kostbareste og eleganteste. De tilbød at skrive, at telegraferere for at skaffe hende, hvad hun ønskede; de haabede paa hendes fremtidige Bevaagenhed. «Disse Kræmmere skal ogsaa kaldes Mænd,» tænkte Judith, «hvor kan dog et Menneske nedværdige sig saaledes for nogle Kroners Fortjeneste?»

Og de unge Piger tog hende om Livet og sagde, at de altid havde holdt saa meget af hende og altid taget hende i Forsvar mod de andre. De bad hende bevare dem i kærlig Erindring. Hun maatte endelig besøge dem efter sit Giftermaal. «Du ved ikke, hvor vi alle hjemme holder af Dig!»

Hun forstod altfor godt, hvor lidet dette Venskab gjaldt hendes Person, og dette blev den første bitre Smag, Rigdommen gav hende. «Var det for at æres af saadanne Mennesker, at man brød sig om at være rig?» Men oftest var hun tavs, fordi hun grublede over den Ydmygelse, hun havde underkastet sig.

Banner besøgte jævnlig Prokuratorens Hus inden Brylluppet, og hvor var ikke Fru Hinding i sit Hjertes Enfoldighed stolt af disse Besøg; men ingen anede, hvad Judith led, naar han ligesom tog hende i Besiddelse som sin Ejendom, naar han lod hende mærke sine Rettigheder som forlovet. Hun ønskede at hun kunde vaske hans Kys af sine Læber og befri sig for den Skam, hun syntes, der tilføjedes hende, og naar han var borte, betoges hun af Angst for den Forpligtelse, hun havde indgaaet, og ønskede sig Kraft til at hæve Forbindelsen; men hun vidste godt, at hun aldrig vilde faa det.^[01]

Hun sad hos Frøken Stenberg; hun fandt ikke længer hendes Liv saa ensomt og trist. Hun ønskede, at hun kunde bytte med denne gamle Pige, sidde rolig og resigneret og sige: «Jeg er ren, jeg har ikke ladet mig friste, jeg har ernæret mig selv og ikke solgt mig, — ja *solgt mig*, thi det er det, jeg vil gøre.»

Naar hun var sammen med andre, blev hun bange for, at de skulde ane hendes Tanker, og hun trak sig endnu mere tilbage i sig selv. Og hvad havde de saa at bebrejde hende? Misundte de hende ikke alle og vilde gjerne være i hendes Sted, skønt de ikke behøvede det? Var man blot en af dem og kunde faa Lov til at leve i Ro i et kærligt Hjem, selv om man saa ogsaa skulde forblive gammel Jomfru hele sit Liv. Eller havde man blot en saa elastisk Samvittighed, at man kunde tage sig Tingene mindre alvorlig, kunde bøje sig og føje sig i Stedet for at faa sin Stolthed og Selvfølelse knækket og traadt under Fødder.

Naar Byen krøb for Judiths Aasyn, tog den Revanche bag hendes Ryg: «Der er nok ordentlig lagt an fra en vis Kant! Nu maa hun vel være glad, at det er lykkedes hende at fange Guldfluglen!» Og Mødrene sagde til deres Døtre: «Ja, vi er nu ikke saa kloge som visse Folk, saa I man nok nøjes med mindre.»

Fru Hinding straaled af Henrykkelse. Hun ilede rundt i Butikker, forskrev Varer og tog til den nærmeste Stiftsby for at købe ind. Hendes Omkvæd lød: «Ja, Du er lykkelig, min Pige, saadant et Udstyr fik jeg rigtignok ikke ved mit Bryllup. Silkestrømper og Natkjoler med Kniplingsbesætning! Aa, Judith, nu er Du da ogsaa rigtig glad?»

XI.

Saa stod Brylluppet.

De unge Piger havde om Formiddagen pyntet Kirken, saa godt Majmaaneds sparsomme Vegetation tillod det. De havde sukket ved Tanken om, naar vel deres Bryllup skulde staa; de havde drillet hverandre og følt megen hemmelig Glæde ved Drillerierne.

Og Vielsen gik for sig.

Præsten talte om Ægteskabets hellige Pagt, om Sjæleharmoni og himmelsk og jordisk Kæ—ær—lig—hed, gjorde Brudefolkene de reglementerede Spørgsmaal og fik de lovbefalede «ja». Byens Sangforening sang oppe ved Orgelet firstemmig:

«Det er saa yndigt at følges ad
For to, som gjerne vil sammen være.»

De gamle Jomfruer græd, de unge beundrede og misundte. Bruden var meget bleg, alt for bleg efter de unge Pigers Mening.

Man havde spist til Middag hos Prokuratøren, og da man endelig lod Vognen køre frem, overraskedes Brudeparret ved Indstigningen endnu engang af Byens Sangforening med et møjsommeligt indstuderet Bryllupskor af «Figaro». Den højeste, om just ikke glædeligste Forbavselse malede sig paa Banners Ansigt; han holdt dog Pinen ud, hilste paa Foreningen, og saa snart Høfligheden tillod det, befalede han Kusken at køre.

Saaledes endte Dagen.

XII.

Banner indsaa, at hans Ægteskab ikke havde ført ham et Skridt nærmere til hans Ønskers Maal, han følte det med en Blanding af Fortrydelse og hemmelig Glæde. Thi havde hun bøjet sig, havde han jo naaet, hvad han vilde, og saa havde maaske det hele været forbi, og hans trætte Sjæl havde været nødsaget til at søge et nyt Incitament. Men nu var Kampen der, som hans Natur fordrede for ikke at trættes og slappes. Hendes Modstand syntes uovervindelig, dette holdt ham i Aande.

Han tænkte tilsidst kun paa hende. Hun blev hans Tidsfordriv, hans Arbejde, hans Livs Indhold, om just ikke i højeste Forstand. Han gik og kom kun med Hensyn paa hende, var elskværdig, umedgørlig, forekommende, gnaven eller munter, ene med Tanken paa den Virkning, disse hans Sindsstemninger vilde have paa hende. Han lod hende nyde en hvilken som helst Fornøjelse, hun ønskede, paa deres korte Bryllupsrejse førte han hende til flere af de Steder, som en Gang havde gjort stærkest Indtryk paa ham selv, han forsøgte Virkningen af Paris's Kunst og Forlystelser, Schweiz's Skønhed, men hun syntes over alt lige kold og ubevæget. Hun forstod ikke ret selv hvorfor, men i hans Nærhed var det hende umuligt at give sine Følelser Luft, at vise sig begejstret eller rørt. Og skønt alt dette just var, hvad hun havde drømt om at nyde og leve i, følte hun sig dog skuffet. Thi det, hun egentlig længtes efter, dette, der kunde fylde hele hendes Sind, tage alle hendes Tanker og give hendes Liv Værd og Indhold, det fandt hun intetsteds. — Det æggede Banner at finde en Blaserthed, som kunde maale sig med hans egen, den irriterede ham, han vilde af med den, vække nyt Liv og Varme hos hende, ja og Kærlighed. Men han havde ikke Held med sig, og selv blev han med hver Dag fastere indviklet i det Net af utilfredsstillede Ønsker, hvori hendes Kulde havde fanget ham. Hun havde, som han selv en Gang sagde, fundet den eneste Vej, ad hvilken hans Interesse endnu stod at vække, og hun fulgte den længe uden at ane, hvilken Magt det gav hende.

Deres Bryllupsrejse havde kun varet en Maaned, saa de gjorde endnu samme Aar et Par andre Udflugter. De rejste ud og kom hjem, men stadig med samme Resultat. Deres Forhold udviklede sig efterhaanden til en stille Krig, som aldrig syntes at skulle faa Ende, og som maaske aldrig var kommen til aabenlyst Udbrud, hvis ikke et Tilfælde havde fremkaldt en Krigserklæring.

Det var et halvt Aars Tid efter deres Giftermaal.

Judith var efter Frokosten kommen i Tanker om en Ordre, hun skulde give Husjomfruen. Da hun gik ned gennem Korridoren til Køkkenet, kom hun forbi Anretningsværelset, hvis Dør stod halv aaben, og hvor Stuepigen vaskede nogle Glas af, medens Tjeneren, der i gamle Dage havde fulgt Banner i Udlandet, underholdt Pigen med en Beretning om et eller andet af sin Herres galante Æventyr.

Hun vendte tilbage til Dagligstuen, lod Tjeneren kalde og gav ham uden nogen som helst Forklaring hans Afsked.

Endnu samme Formiddag klagede den forbløffede Mand sig for sin Herre og bad ham om Retfærdighed. Banner vilde nødvendig blande sig heri, men det interesserede ham dog at erfare Grunden til hans Hustrus egenmægtige Handling.

Da han rejste sig fra Middagsbordet, sagde han derfor let henkastet: «Apropos — Du har givet Jensen hans Afsked, hvad er Grunden?»

«Grunden er den, at jeg i Dag hørte ham underholde Stuepigen med saadanne Træk fra Dit Liv i Udlandet, som det maa være forbeholdt Dig selv at fortælle her i Huset, hvis de skal fortælles.»

Blodet steg Banner til Hovedet, han følte Snærten i hendes Ord, og vidste ikke strax, hvad han skulde svare; men næste Øjeblik forandrede hans Ansigts Udtryk, en Ide syntes at have grebet ham, og han spurgte i en usædvanlig oprømt Tone:

«Du er da vel aldrig skinsyg paa min Fortid?»

«Jeg? Nej, jeg forsikrer Dig, jeg kender ikke til Skinsyge.»

«Det gør alle Kvinder, enten de vil tilstaa det eller ej.»

«Kun de taabelige Kvinder, der ingen Selvfølelse har. En Kvinde burde være for stolt til at sørge derover, naar hun bliver forsmaaet.»

«Saa gives der mange taabelige Kvinder.»

«Maaske, men saa elsker de da i det mindste den Mand, de ofrer deres Jalousi.»

Han vidste, at hun ikke elskede ham, hun havde aldrig vakt nogen Illusion i saa Henseende hos ham, og dog harmede disse hensynsløse Ord ham ubeskrivelig. Han stod ved Vinduet, halv vendt mod hende; han begyndte at tromme sagte med Fingerspidserne paa Karmen, og denne Lyd dannede Akkompagnement til deres paafølgende Samtale, hvor Ordene faldt dæmpet, næsten sagtmodig, skønt de begge dirrede af Sindsbevægelse.

«Skal det sige, at der er Kvinder, som gifter sig uden Spor af Tilbøjelighed for den Mand, de ægter?»

«Aa, ja! Det sker hyppigere, end man aner.»

«Den Slags Kvinder er da ikke megen Agtelse værd!»

«Det glæder mig at høre, at der overhovedet findes Kvinder, som Du har Agtelse for.»

[S. 107]

«Aa jo, enkelte! Men den Kvinde synes mig unægtelig langt mere strafværdig, der for verdslig Fordels Skyld forbinder sig med en Mand, hun ikke elsker, om saa Kirken og Verden ti Gange erklærer Forbindelsen legitim, end den Kvinde, der uden Bagtanker og uden «Kirkens Velsignelse» giver sig hen af Kærlighed.»

«Deri kan Du have Ret. Men der er desværre noget, der hedder: «Man maa leve». Alle raabe derpaa, skønt det maaske var bedre, om de lod være. Kvinderne maa ogsaa leve; og fra deres Barndom opdrages de jo til at betragte Giftermaal som deres Kald; kan de gøre derfor?»

«De kan ægte en, som de elsker.»

«Og hvis en Kvinde ikke elsker, men er ude af Stand til at ernære sig selv, og hvis saa en Mand tilbyder at forsørge hende, naar hun vil ægte ham, hvad da? Skulde hun alligevel vælge den bitre Nød, den haardeste Ydmygelse? Hun kan se sig om blandt de Ægteskaber, hun kender, og ikke finde noget, der bærer Spor af at være knyttet i Himlen, og er det da saa forkasteligt, om hun siger til sig selv: «Kirken fordømmer det ikke, Verden ikke heller, hvorfor skulde jeg da gøre det?» Og naar hun bukkes under for Fristelsen, hvem er saa mest at dadle, Manden, som benytter sig af hendes hjælpeløse Stilling, eller hun?»

Judith havde talt rolig og langsomt, han følte, at hvert Ord var overlagt og møntet paa ham og deres Forhold. [S. 108]

Han forlod Stuen med et Skuldertræk, men han glædede sig næsten over, at det var kommet til Brud mellem dem, at den sløvende Stilstand var forbi og Krigen erklæret; thi han indsaa, at hans Modstander var ham jævnbyrdig, og den

blaserede Mand lovede sig noget af denne Kamp, der vilde blive ført ubarmhjærtig og ikke ende, før en af Parterne bukkede under.

Idet han valgte sit Vaaben, tvang han hende til at benytte det samme; thi hans Vaaben var Spot. Et tveægget Vaaben, der lige saa ofte saarer den, der bruger det, som Modstanderen, et trættende pinligt Vaaben at føre, fordi den, der bruger det, aldrig tør hvile, altid maa gøre Udfald for at hindre Modparten i at gøre det, et Vaaben, der udtørrer ens gode Følelser og dræber ens milde Tanker, for at de ikke skulle være en velkommen Skive for Modstanderen, et Vaaben, der gør nervøs, aandeløs, anspændt og dog længselsfuld efter den Smule Ro, man aldrig tør unde sig. Saaledes var det Vaaben, Banner paatvang sin Hustru, og det gjorde hende endnu mere haard og kold, end hun var. Hun vænnede sig til Spotten og fandt en vis Fornøjelse deri. De lærte snart hinandens Svagheder at kende og forfulgte dem ubarmhjærtig. Den ene drev den anden fremad; deres Spot gik ogsaa ud over andre, de gik formelig paa Jagt efter deres Medmenneskers svage Sider og latterliggjorde dem, ofte kun med et Blik, et Forstaaelsens Smil til hinanden. Men midt i alt det følte de sig dog ofte som paa Pinebænken, smægtende efter lidt Ro, lidt Overbærenhed at brede som en Kærlighedens Kaabe over Syndernes Mangfoldighed.

XIII.

Et Aars Tid efter Brylluppet tog Restrup sig sammen og gjorde det unge Ægtepar sin første Visit. Med sin uøvede Haand og med en Del orthografiske Bommerter underrettede han Banner om, at han havde nogle Forretninger at afgøre med ham, hvorfor han vilde gribe Lejligheden til at gøre den unge Frue sin Opvarnting. Han skrev ikke, at han hver Dag i de sidste otte Maaneder havde taget samme prisværdige Beslutning, men stadig opgivet den, fordi han ikke havde Mod til at møde hende.

Banner spurgte Judith, om hun ønskede at modtage deres Nabo.

«Og hvorfor ikke?»

«Hans Rygte er meget slet, og hans Liv er ikke meget bedre.»

«Jeg vidste ikke, at Du var saa streng en Dommer.»

«Talen er ikke om mig,» svarede han med sammenknebne Øjne, «men om Dig. Vil Du modtage ham?»

«Man lærer at være liberal her i Verden,» svarede hun koldt.

[S. 110]

Resultatet blev altsaa, at Restrup, efter at have afgjort Forretningerne med Banner, blev ført over til Fruen, som sad i Havestuen foran de aabne Døre. Der var en Friskhed og Duft udbredt over dette Værelse, som paa samme Tid glædede og foruroligede den raa Mand med de stærke Nerver, der var mest vant til Tobaksduft, Staldlugt og Vindunst.

Han tog sig imidlertid sammen, og idet han langsomt nærmede sig Husets Frue, gjorde han sin ærbødige Kompliment. Da han sidst saa hende, var hun en beskeden, tarvelig klædt Pige, her stod hun omgiven af Luxus i en kostbar Dragt som en Dronning. En sørgmodig Følelse gennembævede ham ved Tanken om, at en saadan Lykke, som den, han her troede at se, kunde ogsaa være falden i hans Lod. Blomsterduften, den milde Varme, Biernes Summen, det lyse, rolige Værelse mindede ham paa en uklar Maade om hans Barndom, om hans kærlige og svage Moder, om en lykkeligere og bedre Tid.

Han stod et Øjeblik og saa paa Judith, hans Ansigt havde et mildt sørgmodigt Udtryk, derpaa gik han tilbage og satte sig ned. Hvad han her saa, forekom ham saa harmonisk og fuldendt, at han syntes, han ligesom ikke havde Ret til at være her, at han besmittede Luften i dette Hjem, der var hendes. Han var heller ikke rigtig sikker i Banners Selskab; der var en Tid, syntes han, da de var ligestillede, saa at sige medskyldige; men nu, da Banner havde giftet sig, stod han højt over ham og saa ned paa ham med Medlidenhed og Foragt.

«De vil vel nok blive og spise til Middag med os?» spurgte Judith.

«Tak, tusind Tak,» svarede Restrup rørt og taknemlig, som om en ufortjent Naade var bleven ham til Del.

«Jeg gad vide,» tænkte Banner, «hvorfor Judith viser denne Karl Venlighed; mig keder han ubeskrivelig.»

Der forløb en Times Tid, i hvilken Samtalen slæbte sig tungt afsted; saa brast Banners Taalmodighed.

«Vil Du vise Hr. Restrup Haven, jeg maa tale med min Forvalter. Jeg er her, naar vi skal spise. De undskylder?» Og han trak sig tilbage, maaske for at tale med sin Forvalter, maaske for at læse de Aviser, som Restrups Komme havde tvunget ham til at lægge bort.

Judith rejste sig og gik ud paa Altanen, Restrup fulgte efter; der var i hans Ansigt et Udtryk af Taknemlighed, som hos en Newfoundlænder, der faar Lov til at ledsage sin Herre.

Da de stod sammen i Haven, sagde han i en blød og ydmyg Tone:

«De skal ha' Tak, fordi De vilde mudtage mig. Jeg truede, at jeg ogsaa skulde udelukkes herovre, da Banner giftede sig. Det er undertiden lidt ensomt for mig.»

«Og har jeg da nogensinde vist Dem Uvenlighed?» spurgte hun smilende.

[S. 112]

«Nej De har ikke, det er vist, De var altid bedre end alle de snerpede Fulk derinde i Byen, men ser De, den Gang var De ikke andet end —» den uheldige Adelsmand standsede forlegen.

«End en fattig, borgerlig Pige, medens jeg nu er den rige Godsejerfrue. Tror De, at jeg derfor vilde svigte et Menneske, jeg syntes om?»

«Det skal De ha' Tak for, de Urd, dem skal jeg huske.»

Han strakte Haanden ud, en stor, hvid, velplejet Haand med smukke Ringe, og hun gav ham sin, som han rystede dygtig, medens han mumlede: «Det skal De aldrig kumme til at fortryde.»

De gik nogen Tid i Tavshed sammen; Judith spurgte sig selv, hvad der stemte hende saa mildt overfor denne Mand, der ikke var bedre, langt snarere værre end de fleste andre, men hun fandt ingen anden Grund end den, at alle andre behandlede ham uvenlig. Da de havde gaaet Græsplænen rundt, fortsatte Restrup:

«Ja se, al den Lykke og Rigdom har nu Banner fo'et, furdi han bremsede i Tide, derfor er han nu anset og agtet, har et rigt Hjem og en dejlig Kone; havde jeg været klugere, saa —»

«Hvad saa?»

«So havde jeg huldt op i Tide, inden min Gjæld tog Magten fra mig. Havde jeg den Gang giftet mig —»

«Og hvorfor gjorde De det ikke?»

[S. 113]

«Fordi jeg ikke kunde finde en Kune. De adelige Frøkner vilde jeg nu ikke ha', for de har so fordømt fine Fornemmelser, men jeg ku' heller ikke finde no'en anden; og da jeg so endelig so en, sum jeg vilde ha', var det for sent.»

«Det gør mig ondt.»

«Ja, det gør ogsaa mig selv undt. Naar jeg sodan sad hos Prukuraturen og so paa Dem, so sagde jeg tidt til mig selv, at De var en Kune for mig; De var bode fornuftig og streng og kunde ha' holdt mig i Ørene, og so var De alligevel mild og uverbærende. Men so sagde jeg til mig selv, at ingen ordentlig Pige længer vilde ha' mig, desuden — so vilde det hele jo snart være forbi.» Han holdt lidt inde og fortsatte saa langsomt, næsten som til sig selv: «for nu lakker det ad Enden, ja det gør.»

Han stak Hænderne i Lommen og saa tankefuldt frem for sig.

Hun blev hverken vred eller forlegen ved hans ligefremme Tilstaaelse, hun tænkte et Øjeblik, at Fattigdom, delt med en saadan godhjærtet Mand, var at foretrække for en Rigdom som hendes.

Hun vendte sig og betragtede ham alvorlig.

«Er Deres Sager da i en saa slet Forfatning, som man siger?»

Han standsede ogsaa og gengældte hendes Blik. Men han saa ikke paa hende, som han ellers plejede at se paa Kvinder. Den næsten ærbødige Tilbøjelighed, han nærrede for hende, gjorde, at hun stod for ham som Repræsentant for

den Slags Kvinder, hvortil ogsaa hans Moder forekom ham at have hørt, til hvem han kun turde nærme sig med en vis brødefuld Skyhed. Hun hørte efter hans Mening til en Verden, hvor han ikke havde hjemme, men ind i hvilken han undertiden vovede at kaste et vemodigt Blik.

«Ja, mine Sager staar slet. Jeg har en dødelig Sygdum, skal De vide, sum hedder Krediturer. Den er lige so sikker sum galluperende Svindsot. Det kummer kun an po at hulde Livet so længe sum muligt, at lade det go po Pumperne. Men det hænger over mig sum et — et Damaskus Sværd — eller hvad det nu hedder, og nor mine Krediturer før eller senere falder uver mig, er jeg en død Mand.»

«Død?» spurgte hun; hun troede, han talte i Lignelser.

«Ja — for so har jeg i Sinde at skyde mig. Jeg har en ladt Revulver liggende hjemme; den skal ikke bruges til andet; den ligger og venter po mig, og jeg venter po mine Krediturer. Det er underligt, at go sodan stærk og rask umkring, og so ikke vide, um man lever den næste Dag. Det er ellers en nydelig Revulver! Den har kustet mig tre Hundrede Kruner, den er helt med Sølvbeslag.»

Hun var nær ved at smile; under de sørgelige og alvorlige Tanker, hans Tale vakte, kom denne Berømmelse af Mordvaabnet saa pudsigt.

«Ja — so dør jeg fra mine Heste og Hunde og Kunkyljer og det altsammen.»

«Og hvilket sørgeligt, ilde anvendt Liv har det da ikke været,» sagde hun alvorlig.

«Aa ja somænd,» svarede han, «nor jeg rigtig tænker efter, har jeg heller ikke haft et glad Minut al den Tid, jeg kan mindes.»

Han sagde det meget rolig og ligefremt, men det greb hende dybt. Syvogtredive Aar gammel, maaske sin Død nær og ikke været glad et Minut i hele sit Liv!

«Hvorledes kom De da ind paa alt dette, hvorfor søgte De aldrig at tage Dem sammen?»

«Nej, for ser De, jeg tænkte i Begyndelsen, at det skulde være mursomt og alt sodan no'et, men da jeg so alligevel aldrig var rigtig fornøjet ved al den Rigdum og Lystighed, so blev jeg melankulsk, og so begyndte jeg at drikke. Jeg syntes, at de allesammen kun brød sig um mig for Pengenes Skyld, og at jeg ikke havde en eneste Ven. So blev jeg led ved de Penge og smed dem ud. Naar jeg var fuld, so blev jeg ustyrlig og gjorde mange gale Ting, og nor jeg var ædru, so angrede jeg det, og so drak jeg igen. Sodan gik det rundt og rundt, det ene tug det andet med sig, og jeg kunde ikke komme ud af det igen. Jeg bliver trukket afsted, enten jeg vil eller ej, og det bliver vel ikke forbi, før jeg dør; ~~og det~~ er somænd heller ikke nogen pæn Mode at ende Livet po, den, sum jeg har bestemt; men —» og her slog hans letbevægelige Sind atter over, «Pistulen er nydelig, og jeg har i mit Testamente bestemt, at den skal ødelægges efter min Død, for den ska' kun bruges til det samme. Og so meget har jeg vel at raade uver, no'er jeg er død. Det bliver vel ogsaa det hele. Jeg vilde for Resten gerne gi' Dem no'et, for de Timer, jeg har set Dem, har dog været no'en af de bedste i mit Liv, men selv um jeg testamenterede Dem no'et, er det ikke sagt, at mine Krediturer gav Dem det.»

Hun maatte smile, skønt hun følte sig nedtrykt ved Synet af denne Mand, som her gik ved hendes Side, med det stærke Legeme og den svage Sjæl, med sit trods Raaheden bestikkende Væsen, med de mange Chancer for et lykkeligt Liv og saa den ynkelig forspildte Tilværelse og Selvmord som sidste Ressource.

De havde nu gennemvandret hele Haven og gik tavse op ad mod Huset. Da sagde han med en pludselig Indskydelse: «Vil De ha' no'et til Minde um mig? men det bryder De Dem vel ikke um? for jeg ved ju ikke, hvor længe jeg foer Lov til at leve, og um jeg ser Dem igen.»

Der var noget barnligt i denne Mands Væsen, noget ydmygt over for hende, som rørte hende.

«Vil De give mig noget til Tegn paa Deres Venskab, saa tager jeg det gerne, men De maa ikke opgive Haabet endnu.»

«Aa nej, skønt hvorfor skulde man ønske at leve? Det er der da ingen videre Fornøjelse ved?»

[S. 117]

Han trak en Ring af sin Lillefinger: «Vil De ha' den, det er en køn Sten, den er fra Paris.»

«Ja, vil De saa love mig at tage bedre fat paa Livet?»

«Nej!» sagde han med Eftertryk, «det kan og vil jeg ikke, for jeg hulder det ikke. Jeg er for dybt i det nu, ikke en Stump af, hvad jeg har, er mit eget, jeg er tutalt ruineret. De har snydt mig allesammen, jeg kan ikke mere klare mig; om et Oer eller en Moned eller en Uge er det forbi. Nu mo jeg løbe Linen ud og blive i den gamle Skure! Men,» fortsatte han med et nyt Omslag i sin Stemning, «jeg ved ikke, hvorfor jeg fortæller Dem alt det; det er moske, fordi det i mine rolige Timer stor so levende for mig; men jeg kan ju aldrig sige det til no'en, for de gør Nar ad mig og griner ad mig allesammen.» Pludselig skiftede hans Ansigt Udtryk. «Gør De moske ogsaa Nar ad mig?»

Hans sløve Blik var pludselig blevet funklende og hvilede paa hende saa forskende og mistroisk, som om han vilde læse hendes inderste Tanker. Men hun mødte hans Blik rolig og aabent, og han blev atter sig selv.

De stod nu igen i Havestuen. Næste Øjeblik meldte Tjeneren, at der var anrettet. Banner kom til i fuldstændig «dress», gnidende sine hvide, soignerede Hænder i hinanden.

«Restrup, vil De tage min Hustru til Bords?»

[S. 118]

Han gik selv i Forvejen, og de to fulgte efter, tavse og sørgmodige.

XIV.

En Maanedstid senere kørte Prokurator Hinding ind paa Restrupgaard. Han havde en halv Times Samtale med dens Ejer, hvorpaa denne fulgte ham ud til Vognen, som havde holdt forspændt saa længe. Prokuratoren smilte og talte i en godlidende Tone, Restrup var noget bleg, men for Resten ganske sig selv.

«Som sagt, han maatte have Pengene, jeg kørte selv ud for lovformelig at opsiges dem, men hvad, en Mand som De vil sagtens kunne rejse dem et andet Sted.»

«Lad os ikke spille Kumedie, Prukuratur; De har havt mig i Løkken hele Tiden, nu synes De, at Tiden er passende, saa trækker De til; det var ogsaa klugt nok, for der bliver ju mindre at plukke for hver Dag. Det bliver en fed Forretning, hvis Kreditorerne giver Dem Buet under Behandling, og det er De vel sikker po?»

«Pyh! De klarer Dem magelig, det skulde være mærkværdigt andet. De naar nok at dø som den rige Godsejer Restrup.» Prokuratoren lo forbindtlig.

«Ja, De har moske Ret,» svarede Restrup med en saa ejendommelig Betoning, at Prokuratoren et Øjeblik blev bange for, han skulde have nogle ham ubekendte Resser.

«Naa, far vel! Saa tales vi ved til den fastsatte Tid.»

«Ja, i Helvede,» mumlede Restrup, da Vognen rullede ud af Porten.

Da gik han op paa sit Værelse, tog den smukke sølvbeslagne Revolver, betragtede den et Øjeblik tankefuldt, og gik derpaa med den i Haanden over Gaarden ned til Stalden. Den var tom, Folkene var i Marken og de fleste af Hestene ogsaa. Kun hans egne Køreheste og hans smukke Ridehest stod der. Han gik ind i Baasene til Kørehestene, klappede deres fine Hoveder og mumlede nogle Ord til dem. De drejede sig og saa efter ham, men stak saa atter Hovederne ned i Krybben; han hørte dem knuse og gumle Foderet og pruste ned i Hakkelsen og Havren.

Derpaa gik han ind til sin Ridehest. Han lod sin Haand glide kærtegnende ned over dens blanke, sorte Hals. Dyret strøg kælent Hovedet op ad ham, han tog Pistolen frem, satte den til Hestens Øre, og i næste Nu foer Kørehestene sammen ved Skuddet og Skriget. Restrup vendte sig hastig og forlod Stalden. I Gaarden havde Skuddet intet Røre vakt, ikke engang Pigerne var komne til Vinduerne, det var saa almindeligt, at Restrup gik og plaffede paa Kattene, der til deres Ulykke forvildede sig indenfor hans Skudvidde.

Han gik op paa sit Studereværelse, satte sig i den magelige Stol foran Kaminen, hvor han ofte om Sommeren lod nogle Brændeknuder blusse, og ringede paa sin Tjener: «Bring mig en Flaske af den gamle Jamaica Rum,» befalede han.

Da Tjeneren bragte den sammen med et uhyre Glas, bemærkede han, at det var den sidste Flaske.

«Det er godt, saa slug den s'gu akkurat til.»

Da Tjeneren var gaaet, lukkede han Døren i Laas efter ham og satte sig atter i Lænestolen, han kaldte paa sin Dogge, der laa og smaasov under hans Skrivebord. Hunden kom hen og lagde sit Hoved paa hans Knæ, medens den forventningsfuld saa ham op i Øjnene.

Han strøg da atter dens løse Hovedhud fremover, idet han mumlede sit: «Gu'e gammel Hund». Det bidske Dyr skælvede af Glæde under hans Kærtegn. Saa lød der et kort Hyl eller Bjæf, den dumpe Lyd af et Skud, og det svære Dyr laa stift, med Benene strakte fra sig, for sin Herres Fødder.

«Saa,» sagde Restrup, «nu vilde jeg ønske, jeg var lige saa vidt.»

En kold Sved brast frem paa hans Pande. Var det nu virkelig forestaaende, skulde han nu dø. Dette Legeme var dog kraftigt og sundt, hans Aandedræt gik saa dybt og rolig, hans Sanser var skarpe, hans Blod varmt, og dog vilde han om faa Minutter have ophørt at leve. Han mærkede en kvælende Fornemmelse i sin Strube, hans Hænder blev kolde og skælvede. Han lukkede Øjnene. Var det ikke en Drøm, var Timen virkelig slaaet, vilde der ikke komme Hjælp — ja blot — vilde hans Tjener ikke komme, hidkaldt af Skuddet. Men Tjeneren kom ikke.

Han skulde altsaa dø. Han betragtede det smukke Vaaben, som han saa sorgløst havde berømt for hende. Den Gang forstod han ikke sine egne Ord, men nu forstod han dem. Han skulde dø i sin fulde Ungdomskraft, i sin bedste Alder. Han fik en underlig Medlidenhed med sig selv, med dette smukke, kraftige Legeme, disse stærke Hænder, som om et Øjeblik skulde hænge slappe, tunge og døde. Og han sad som Barnet, der skal tage Medicin; det ved, det skal, og opsætter det dog fra Sekund til Sekund.

Endelig tog han sig sammen. Han fyldte det store Glas med den mørke, gyldenrøde Rom, uden at agte paa den Karaffel Vand, Tjeneren havde sat frem til at blande den med, han nedsvælgede den glødende Drik i lange, begærlige Drag; da han satte Glasset fra sig, var hans Kinder hede og hans Øjne funkede.

Han greb atter Pistolen, Haanden rystede ikke længer, og Felix Restrup gik ud af Livet i en Rus, fulgt af sine trofaste Venner, sin Hest og sin Hund.

Om Aftenen sprængte man Døren, saa blev der sendt Bud til Doktoren, til Politiet og til Prokuratoren. Doktoren kom strax, saa paa det svære Legeme, rystede paa Hovedet og erklærede ham efter nogen Betænkning for død af et dræbende Skud gennem Hjærnen. Justitsraaden kom den næste Dag i Uniform, holdt Forhør og erklærede, at her forelaa et Selvmord. Derefter forseglede hans Ting, Boet blev taget under Behandling og erklæret fallit, og saa faldt Kreditorerne og Prokuratoren over det.

Der var mødt mange til Begravelsen, men der mødte flere til Auktionen, som blev holdt efter Hindings Begæring; det blev virkelig ham, som kom til at skumme Fløden af Forretningen. Tjenestefolkene fik deres Løn og deres Afsked. De havde staaet modfaldne om deres Herres Lig. Der var maaske ikke en af dem, der ikke endnu bar Spor af hans Hænder eller hans Ridepisk, men der var heller ingen, der jo ikke havde draget Fordel af hans Ædelmodighed eller hans Ubetænksomhed. Derpaa forlod de sukkende det Sodoma og Gomorrha, hvor de saa længe havde fulgt deres egne Lyster og levet efter deres egne Tilbøjeligheder.

Saa kom da alle de værdifulde eller værdiløse Genstande, Restrup havde samlet om sig, under Hammeren. Gaarden selv med tilliggende blev købt af en rig, bondefødt Ejendomsbesidder, som vilde have den til sin Søn. Godset blev udparcelleret og solgt til de omboende Bønder. Luxushestene, en Del af Sølvtøjet, de bedste Vine og de Kunstgenstande, der havde Værdi, tilsloges Godsejer Banners Kommissionær.

Restrups Død havde ikke gjort synderligt Indtryk paa denne, i alt Fald røbede han det ikke.

[S. 123]

Den Dag, han fik Underretning derom, gik han ind til sin Hustru og sagde til hende: «Vor Nabo har skudt sig. Det er den fornuftigste Handling, han har foretaget sig i sit Liv.»

Men paa hende gjorde Nyheden stærkt Indtryk; hun svarede harmfuldt: «Mindre ædle og brave Mænd gaa stolte om, fordi de have havt mere Held med sig end han; Restrup havde fortjent en bedre Skæbne.»

Hendes Mand trak paa Skulderen og gik.

Da han var borte, brast hun i Graad, hun vidste næppe selv hvorfor. Det var de eneste Taarer, som blev fældede ved Felix Restrups Død.

XV.

Hun laa paa sin Chaiselongue. Hun erindrede, at da hun som ung Pige gæstede Gaarden, havde hun ønsket sig en saadan Chaiselongue betrukken med Silketøj, stillet paa dette Sted, hvor der var Udsigt ud over Haven, Voldgravene og Markerne bagved, altsammen hendes og hendes Mands. Men hvor mærkede hun nu lidet til den Glæde over Rigdommen og Magten, som hun den Gang havde drømt om!

Hun havde læst. Det var den Bog, som i Fortalen bliver anbefalet til stærke Hoveder og Hjærter — «Breve fra Helvede». Hun havde taget den i sin Mands Bogsamling og kiget lidt deri, men var snart bleven træt af dens Fantasterier. Hun laa nu og stirrede ligegyldig frem for sig.

«Helvede,» sagde hun en Gang halvhøjt, «hvilken Taabelighed! Behøver vi noget Helvede efter Døden? Helvede er jo allerede her i Livet, og jeg er i det. Rundt om mig isnende Kulde, Tomhed og Ligegyldighed, et Liv uden Indhold, blot Ørkesløshed og Hensigtsløshed, er det ikke Helvede? Og inden i mig en evig Higen efter noget, som jeg ikke selv ved, hvad er, en brændende Anger over at forspilde noget, som jeg heller ikke forstaar, hvad er. «Deres Orm dør ikke, og deres Ild udslukkes ikke!» hedder det — ja, der er en Orm i mig, der bider og gnaver og aldrig lader mig i Fred. Hvad er det, jeg higer og længes efter? Jeg troede, det var Ro og Uafhængighed, Luxus og Velvære, jeg ofrede mig for at opnaa det og var lige nær. Nej, jeg er ikke lykkeligere nu end før. Jeg jagede efter Skygger, de blev til intet. Jeg har *solgt* mig, og intet vundet!» En glødende Skamrødme steg op i hendes Kinder, hun vendte Hovedet mod Væggen og knyttede Hænderne i afmægtig Harme. «Solgt mig, ikke alene mit Legeme men min Sjæl! Har jeg ikke modstandsløst tilladt, at han forhærdede den, har han ikke gjort mig ligesaa haard og hjærteløs, som han selv er! Jo og atter jo! Jeg er bleven slettere, og jeg vedbliver dermed. Der var dog en Tid, da jeg saa op til, hvad der var godt og stort, da jeg kunde være kærlig og ofre mig for andre — nu er det forbi, det er, som om det alt var visnet i mig — alt, uden denne Higen efter noget, som jeg ikke selv ved, hvad er. Hvor dog Livet er elendigt og Menneskene ulykkelige.»

Hun laa paa en Chaiselongue betrukken med kostbart kinesisk Silketøj; alt rundt om hende tilhørte hende, hvert af hendes Ønsker var en Lov, og hun fortvivlede dog ved Tanken om sin egen og Alverdens Elendighed.

XVI.

Der forestod en stor Begivenhed. Ahnbjerggaard ventede en Arving. Dette gjorde dog ikke Husets Beboere gladere og haabefuldere, Judith var nedslaaet og bekymret ved Tanken om det forestaaende, og Banner vovede ikke at glæde sig paa Forhaand. Han var saa ofte bleven skuffet i sine Forhaabninger og desuden forekom denne Lykke ham for stor, til at han turde haabe paa den. Jo mere Tiden nærmede sig, jo højere steg hans pinlige Anelser, og saa kom dertil den forfærdeligste Tanke af dem alle: hvorledes havde hans foregaaende Liv været, turde han haabe at faa sunde og kraftige Livsarvinger? Og han forberedte sig paa det værste, for at Skuffelsen ikke skulde blive for grusom.

Den nervøse Omhyggelighed, han viste sin Hustru, tjente kun til at forøge hendes pinlige Stemning. Til sin egen Beroligelse lod han næsten daglig Lægen hente og gjorde ham som oftest de urimeligste Spørgsmaal. En Dag foranledigede han den værdige Æskulap, der vidste, at Banner ved tidligere Lejligheder havde udtalt sig med stor Foragt om hans Videnskab og Stilling, til at erklære, at han ikke var Profet, naar han ej en Gang vidste Besked om det forbigangne, da at kunne udtale sig om det tilkommende; hvorpaa Banner blev vred og som saa ofte førhen kaldte Lægevidenskaben Fuskeri og Humbug.

Endelig oprandt Dagen. De Lidelser, Banner da underkastedes, overgaar enhver Beskrivelse. Ventetimerne, han tilbragte i sit Arbejdsværelse, var en fuldstændig Liggen paa Pinebænken. Hans nervøse og utaalmodige Sind gjorde Oprør mod de sidste Minutters Spænding, uden at forkorte dem et Sekund derved.

Han prøvede paa at tage sig sammen, sagde sig selv, at han naturligvis vilde blive skuffet, men at han vilde bære det som en Mand. Hvad nyttede det at haabe, at bygge Luftkasteller. Det hele var en følgerigtig Række af Konsekvenser, som ikke lod sig forandre, og hvad var Konsekvenserne af hans Liv?

Saa traadte Tjeneren ind, stiv og ærbødig.

«Nu,» stammede Banner, og hans Hjerte bankede, saa han frygtede, Tjeneren kunde høre det.

«Fruen har lykkelig bragt en Søn til Verden, han er sund og rask.»

[S. 127]

Banner betydede ved en Haandbevægelse Tjeneren, at han kunde gaa, han vilde ikke have, at nogen, mindst hans Tjener, skulde være Vidne til hans Sindsbevægelse. Men i dette Øjeblik følte han, at der var foregaaet en Omvæltning i ham, som han ikke selv vilde have troet mulig. Han var gennemstrømmet af en Taknemligheds- og Lykkefølelse, om hvis Tilværelse han havde tvivlet. Nu vidste han, at han ikke et Øjeblik havde turdet haabe paa at faa en Søn, og alligevel var det sket, han havde en Dreng, en Livsarving. Livet forekom ham ikke længere hensigtsløst, han havde et Maal, et Hverv, noget at stræbe efter og leve for. Og denne Lykke, som hans skeptiske Sjæl havde vægret sig ved at tro paa, overvældede ham nu med hele sin Styrke. En Søn, hans, Johan Banners Søn, Arving til hans Gods, hans Navn, hans Rigdom, en Søn, der skulde oprette hans forspildte Liv! Hvor fik alt om ham pludselig Værd; han fik Trang til at takke, men man takker ikke «en følgerigtig Række af Konsekvenser». Han ønskede et Øjeblik, at han kunde henvende sig til Gud, men det stod ikke i hans Magt. Da lededes hans Tanker uvilkaarlig hen paa hans Hustru, hende kunde han takke, og han gjorde det inderlig og varmt i sine Tanker; han syntes i dette Øjeblik, at han kunde kysse hendes Hænder. Hun var nu ikke blot hans Hustru, hun var hans Barns Moder, og han ærede hende som saadan, — det var første Gang i sit Liv, han havde nærret nogen virkelig Ærbødighed for en Kvinde.

Da han snart efter fik sin Søn at se, da han betragtede den spæde lille Fyr, der allerede havde Antydninger af mørkt Haar paa det skaldede Hoved, da han saa de store, brune Øjne og de smaa, knyttede, blaarøde Hænder, steg Taarerne ham til Øjnene, og det var første Gang i mer end tyve Aar, at det var hændtes ham.

Han havde hidtil afskyet Børn, men dette lille hjælpeløse Væsen forekom ham at være noget af det mest rørende, han havde set. Det var første Gang i sit Liv, han saa et spædt Barn, og han vilde sikkert have vendt sig bort med Modbydelighed, hvis det havde været enhver andens; men dette var *hans* Dreng, hans egen lille Søn.

«Kan jeg røre ved ham?» spurgte han Ammen.

Den gode Kone — han havde holdt strængt paa, at det skulde være en Bondekone fra Godset, og ingen Pige af tvivlsomt Rygte og Fortid — smilede med al den Overlegenhed, Ammer gerne er i Besiddelse af, og svarede ja.

Han løftede da paa en meget kejtet Maade den lille stive Pakke i Vejret og betragtede den ængstelig.

«Barnet skriger slet ikke,» sagde Ammen, «det var da mærkværdigt.»

Og hans Hjerte kom i stærk Bevægelse ved den taabelige Tanke, at Barnet skulde kunne mærke, at det var dets Fader, som tog det.

Dets Fader! Navnet fyldte ham med en hel ny Følelse af Værdighed. Hans letsindige, egenkærlige Liv laa bag ham som en Drøm, som noget uforstaaeligt og taabeligt. Han var kommen i Havn; Familiefaderværdigheden forekom ham ikke, som den en Gang havde gjort det, spidsborgerlig og ufri.

Barnet rynkede Panden ned i en mærkværdig Spids, dets Næse trak sig sammen, Øjnene lukkedes, og Munden aabnedes. «Min Gud, faar det Krampe?» udbrød Banner.

«Nej, han begynder at vræle,» sagde Ammen og tog Barnet ud af hans ubehjælpsomme Hænder.

XVII.

Banner havde forskrevet et meget smukt Collier fra Paris for at give det til sin Hustru. Da han efter Barnets Fødsel atter saa hende, vilde han gjerne have sagt nogle hjærtelige Ord for at udtrykke sin Taknemlighed og Glæde, men det havde altid været ham vanskeligt at finde Udtryk for den Art Følelser, og den Mur af Spot og Kulde, de havde bygget mellem sig, stod desuden stadig i Vejen; hun gjorde heller ikke det mindste Skridt for at hjælpe ham. Resultatet blev kun en ceremoniel Henvendelse, som aldeles ikke svarede til, hvad han havde ønsket at sige; det ærgrede ham, men han var heller ikke senere i Stand til at bøde derpaa. Da nu Halsbaandet ankom en Morgen med Posten, aabnede han Pakken, lukkede Etuiet op, fandt intet væsentligt at udsætte paa Smykket og overrakte det med et Buk til sin Frue.

Hun saa forbavset fra Gaven til ham og ventede aabenbart paa en Forklaring. Nu var Lejligheden kommen til at sige de venlige Ord, men han mumlede kun nogle utydelige Stavelser og vendte sig bort, yderst forlegen over Situationen. Hun beholdt Etuiet i Haanden, følte baade Taknemlighed over Gaven, som funkede hende i Møde, og Vrede over den kolde Maade, hvorpaa den var bleven skænket, og vidste ikke, hvad hun skulde gøre; hun formaaede ligesaa lidt som han at frigøre sig fra den unaturlige Stivhed, de havde paatvunget hinanden. Efter et Øjeblik's Tavshed sagde hun med større Kulde, end hun egentlig havde ønsket: «Det er en meget kostbar Gave — maa jeg takke Dig.»

Han svarede ikke, hendes Kulde lagde han ikke videre Mærke til, hun havde ophørt at være hans Modstander, hans Tanker havde faaet et nyt Maal, og Interessen for hende som saadan var kølnet. I det højeste ærgrede det ham, at han var kommen saa kejtet fra Forsøget paa at vise hende en Venlighed.

XVIII.

I den første Tid efter Barnets Fødsel var Judith ikke mindre lykkelig over det end Banner, om det end ikke havde bevirket en saa stor Omvæltning i hende som i ham. Ogsaa hende havde det lille Barn givet et Maal for Livet, og hun betragtede det i Begyndelsen som noget, der alene hørte hende til; hun lagde allerede Planer for dets Fremtid og Opdragelse, Planer, hvori ingen tredje Mand var med. Hun var skinsyg paa Ammen og tilbragte hele sin Dag i Barnestuen for ikke at fortrænges fuldstændig af Barnets Sind. Hun udførte selv Af- og Paaklædningen, legede med det og vuggede det. Hvor blev hun ikke forbavset ved paa dette Omraade at finde en Rival i sin Mand. En Dag, da hun kom ned i Barnestuen, sad han ved Vuggen og snakkede for Drengen. Hun blev saa overrasket, at hun ikke formaaede at skjule det, han forekom hende saa usigelig pudsig i denne Situation. Men hendes optrukne Øjenbryn og forbavsede Smil afskrækkede ikke Banner, hun traf ham hyppigere og hyppigere hos Barnet. Han sad der saa rolig, legede med og talte for den lille paa en Maade, der indbød til Spot, men med en Sindsro, som tilintetgjorde enhver Tanke om at prøve derpaa. Saa harmedes hun over hans Anmasselse, og gik sin Vej, naar han kom; hun spurgte sig selv: «Er det hans Hensigt at berøve mig Barnet?»

Hun var for stolt til at sætte sig til Modværge. Men i hendes Fortrydelse over at blive krænket i de Rettigheder, hun udelukkende ansaa for sine, blandede sig en smertelig Frygt for, at hun skulde blive endnu mere forladt end før, thi hun saa godt, at medens de dog førhen havde været lige ulykkelige, lige ensomme, saa at den ene ikke havde noget forud for den anden, saa stræbte han nu at vinde sig en Forbundsfølge i Barnet, og hvis det lykkedes, vilde hun komme til at staa ene og forladt som aldrig før.

Saa var da Barnet blevet dem et nyt Stridsæble. Hun angrede snart, at hun i misforstaaet Stolthed havde ladet sig forjage fra dets Nærhed, og hun blev atter en flittig Gæst i Barnestuen, men nu indsaa hun, hvor meget hun allerede havde tabt. Den lille Drengs Hengivenhed havde delt sig mellem Ammen og Faderen, der var intet tilbage til hende. En væsentlig Grund hertil var rigtignok ogsaa, at Ammen ikke kunde lide hende paa Grund af hendes stolte, ordknappe Væsen; Banner derimod var bleven Genstand for den brave Kones Tilbedelse. Thi rigtignok talte han aldrig til hende, men alene Godsejerens Nærværelse var hende nok, «thi,» ræsonnerede hun, «det er jo intet Under, at han, der er saa fornem, ikke snakker med en, men Fruen er da ikke mer end en almindelig Prokurator-Datter, saa hun behøver saamænd ikke at være saa stor paa det.»

Resultatet blev, at Bondekonen højlig opmuntrede Drengens Kærlighed til Faderen paa Moderens Bekostning. Hun gentog Ordet «Fa'er» saa mange Gange, at Barnet, saa snart det kunde artikulere en Lyd, stammede «Fa'er» efter hende; hun opmuntrede Forsøget, og da Banner en Dag kom ned for at se til sin Dreng, hoppede han paa Ammens Arm, rakte Hænderne ud og raabte sit «Fa'er». Dette var en Genistreg fra Konens Side, som Banner ikke lod ubelønnet.

Snart hilste Raabet ham overalt, Drengen sprællede af Utaalmodighed for at gaa fra Ammens Hænder over i Faderens; thi hvor sad han saa sikkert, som paa denne Arm, hvem formaaede at løfte ham saa højt, holde ham saa fast, tumle ham med en saadan Lethed. Snart gjorde han sine første vaklende Trin fra Ammen over til Faderen, der sad paa Hug over for hende, og i hvis aabne Arme den lille Fyr tumlede ind med stor Stolthed over sin Bedrift.

Men dette, at Judith mærkede, at hun var fremmed for sit Barn, blev hende det stærkeste Stød, den haardeste Prøvelse. «Det er jo Mo'er», sagde Ammen nok, men «Fa'er — Fa'er,» raabte den lille halsstarrige, knyttede de buttede Hænder og vendte sig vrisende fra sin stakkels Moder. Saa lod Judith Armene synke og gik sin Vej, men naar hun var ene, udbrød hun i Fortvivlelse: «Jeg kan ikke gøre for det, men jeg mærker, jeg bliver ond.»

Da Erik Banner — saaledes var han i Daaben bleven opkaldt efter sin Bedstefader — var et Aar gammel, fordrede Judith paa det bestemteste, at Ammen skulde bort. Det skete vel, og det forbedrede ogsaa hendes Forhold til Barnet, men vandt hun et Skridt, saa vandt Banner hundrede, Eriks Hengivenhed for ham voxede Dag for Dag, og Judith vred sig i Smerte over sin Forladthed. Hun saa, hvorledes hendes Mand og Barnet sammenrottede sig og knap syntes at lægge Mærke til hende, og hun indbildte sig, at hun ikke havde Betingelserne for at vinde Drengens Kærlighed. Hun var ogsaa enten for heftig og fordringsfuld i sine Kærtegn, eller hun vendte sig bort med krænket Stolthed for at lade ham gaa til sin Fader, siden det jo dog var ham, han holdt af. Begge Dele skræmmede Drengen — saa var han meget sikrere overfor Faderen — men hun kunde vride sine Hænder og spørge, om hun da var bestemt til at gaa til Grunde.

Inde i Banners Værelse sad den lille Fyr paa Tæppet med en Stabel Bøger foran sig, pludrende og leende, medens Banner vel de hundrede Gange vendte sig fra sit Arbejde for at tale eller lege med ham. Den magelige Mand kunde rejse sig fra sin blødeste Lænestol, naar han mærkede smaa trippende Skridt udenfor, hørte Navnet «Fa'er», og saa Dørgrebet blive bøjet ned af en Haand, der var alt for lille, sad paa en alt for kort Arm og en alt for stumpet Krop til at kunne udføre Forsættet, selv naar den strakte sig til det yderste, og maatte slippe Grebet just i det afgørende Øjeblik for at paakalde Hjælp. Saa sprang Banner op og aabnede Døren, i næste Nu laa to smaa Arme om hans Hals, to varme, bløde Læber trykkedes mod hans, og Drengen raabte: «Fa'er sød — gi' mig Bildebøger.» Hvor kunde da den blaserede Mand trykke det lille bløde Legeme ind til sig og svare: «Ja, min egen velsignede Dreng!» og lade sig ruske i Skægget og kommandere af den lille Purk, der kendte sin Magt.

Der kom vaade, smaa Fingre i de fine Billedbøger, og Erik havde en vis rask Maade at vende Bladet paa, medens den anden Haands Tømmelfinger endnu holdt paa det, som jævnligen foranledigede, at Billedet gik midt over, men Banner havde endnu aldrig set nogen have saa stor Fornøjelse af disse Billeder, kunde de da finde bedre Anvendelse?

I Efteraaret fyldte Erik Banner tre Aar. Begivenheden blev fejret paa Godset med Flagning fra alle Bygninger, hvor et Flag fandtes. Om Formiddagen var der formelig Kur; Folk kom, ligesom paa Banners Fødselsdag for at bringe deres Lykønskning. Purken sad paa sin Faders Arm og tog mod Gratulationen saa stolt som en Prins. Hvor han ligner sin Fader, hviskede Gratulanterne, og visselig, Banner tog dem det ikke ilde op. Judith stod ved Siden af, Drengen havde kysset sin søde Mamma, men meget hurtig og forretningsmæssig; han holdt nok af hende, men ved Siden af Kærligheden til Faderen forsvandt enhver anden Følelse.

Om Eftermiddagen blev det straalende Vejr, mildt og varmt, som midt om Sommeren.

[S. 136]

Da Gratulanterne var gaaet, havde Judith trukken sig tilbage til sit Værelse, Barnets Ligegyldighed pinte hende i Dag mer end sædvanlig, og som det var blevet hendes Vane, fjærnede hun sig fra andre, skønt hun godt vidste, at denne bestandige Opdæmning af Smerten gjorde hende endnu ulykkeligere og mere bitter.

Hun sad ved Vinduet fordybet i sine Tanker, da hun blev opskræmmet af overgiven Latter og noget, der lød som Hestevrinsken; hun kendte Eriks Stemme, men hvorledes kom der Heste i Haven. Hun stillede sig bag Gardinet og saa

ud. Jo — der galopperede den stive, formelle Johan Banner i den Tro, at han var ubemærket, med sin Dreng paa Ryggen ned ad Havens Gange. Erik holdt ham om Halsen og lo, saa det gav jublende Genlyd, naar Faderen søgte at efterligne sine firbenede Kollegers Vrinsken.

Det saa komisk ud, men Judith var ikke i Stand til at le, der kom tvært imod en sviende Smerte i hendes Øjne. Hun forstod i dette Øjeblik, hvor højt Banner maatte elske Barnet, siden han kunde give sig til at lege med det paa denne Maade. — Nu var de trætte. Banner kastede sig i Græsset og tørrede sin Pande. Drengen kom med en Tot Græs for at regalere sin udmattede Hest, og Banner tog Totten i Munden og tyggede tankefuld derpaa.

Saa begyndte Drengen at pludre og Banner lo — ikke med sin sædvanlige korte, spottende Latter, men saa frisk, saa ungdommelig. Da vaagnede alle de bedste Følelser hos hende — aa, endnu var det Tid, hvis man vilde tage hende med, saa vilde ogsaa hun kunne le med, sidde der i Græsset og være lykkelig sammen med dem. Men de brød sig ikke om hende, hendes Øjne sved heftigere, Haven og de to dernede løb i et for hendes Blik, hun vendte sig bort og hulkede smertelig.

Men nede i Haven laa de to, Fader og Søn, saa lykkelige ved hinanden, som Mennesker kunne være det.

«Hvorfor har Du ingen Haar, Fader?» spurgte Erik.

«Fordi jeg har plukket det af og givet dig det.»

«Giver Du mig da al Ting, Fader?»

«Ja, min Dreng, alt hvad jeg ejer, skal Du faa, naar Du vil være artig og god og holde rigtig meget af mig og blive et bedre Menneske, end Din Fader har været.»

XIX.

Da Erik Banner voxede til, røbede der sig et Hang til nervøs Overspændthed hos ham. Hans Legeme var sundt om end langt mindre kraftigt end hos hans jævnaldrende blandt Bønderbørnene; men hans Sind var, med al dets Livlighed, tilbøjeligt til nervøs Pirrelighed. Som lille Barn generede stærk Støj ham og kunde endogsaa bringe ham til at græde, og senere klagede han over Hovedpine og Træthed. Hans overgivne Livlighed kunde efterfølges af Slappelse og Mathed, og hvad der maaske vilde være gaaet ubemærket hen hos en Haandværksmands Søn, vakte Banners levende Bekymring. Lægen, der blev raadspurgt, var enig med Banner om at tilskrive dette en Nervøsitet, der allerede kunde vise sig i en ung Alder, og det var jo ret rimeligt, at den var en Arv fra hans Fader. Dog tog Lægen Sagen meget rolig, paabød styrkende Levevis, Motion og Bade, alt sammen noget, som Drengen allerede brugte, og saa lidt Kinadraaber, som han meget nødig tog. Kininen syntes at virke, Symptomerne forsvandt eller blandede sig paa en saadan Maade med Drengens af Naturen heftige Sind, at man ikke mere kunde skelne det ene fra det andet, Nervøsitet fra Uartighed. Erik, der blev meget forkælet, havde et temmelig egenraadigt og opfarende Sind. Ikke at han nogensinde viste dette overfor Faderen, dertil havde han for stor Respekt for ham, men overfor Moderen og Tjenestetyendet udviklede det sig i en foruroligende Grad. Judith havde liden Myndighed over ham, thi efter at hun flere Gange med smaa moderlige Smæk havde straffet hans Uartighed, lærte hun af den Forbitrelse, han i lang Tid efter nærede mod hende, at hun maatte opgive ethvert Forsøg paa at straffe ham, hvis hun vilde beholde lidt af hans Kærlighed. Og da han, med et Børns Skarpsindighed i det Slags Tilfælde, indsaa sin Magt over hende, blev Følgen, at han snart tyranniserede enhver i Huset, undtagen Faderen. Hvis Judith og Banner havde raadet og støttet hinanden ved hans Opdragelse, vilde de let have kunnet holde Drengen i Tømme, men hendes stadig tiltagende Indesluttethed gjorde, at Banner forblev uvidende om hans Tilbøjeligheder, indtil et Tilfælde viste ham, at det var paa Tide, at han tog sig alvorlig af Drengens Opdragelse.

Det var en Dag i Høsten, efter at han havde fyldt sit fjerde Aar, at Erik sad hos sin Moder med en Billedbog foran sig; Judith læste, men lagde taalmodig Bogen bort for at forklare ham, hvad han ønskede at vide. Under et af disse Ophold greb Drengen hendes Bog, der forekom ham at være langt interessantere end hans egen.

«Giv Moder Bogen, lille Erik.»

«Nej, jeg vil se i den.»

Det var et kostbart Værk, som let kunde ødelægges, og hun rejste sig for at tage den fra ham.

Men Erik holdt fast og strittede imod.

«Vær nu en god Dreng, Erik» — men han hørte intet.

«Jeg vil ha' den!» hvæsede han.

Hun tog den fra ham. Saa kastede han sig bag over i et komplet Anfald af Raseri: «Giv mig den, jeg vil, jeg vil, jeg vil,» han foer løs paa hende og rev i hende, hun værgede sig, holdt Bogen over Hovedet og sagde venlig: «Lille Erik skal være artig.»

Men Drengen skreg og stampede i Gulvet. Hun var saa vant til hans Opførsel, men bag dem stod Banner i den aabne Dør, maalløs af Forbavselse. Det var første Gang, han saa Drengen saaledes. Han skulde just ud at ride og var kommen gennem Korridoren, da han hørte Drengens arrige Skrigen, og der stod han nu yderst forbavset i Døren. Men i næste Øjeblik var der en anden, som blev forbavset, og det var den hidsige lille Tyran, der blev greben, løftet fra Jorden og for første Gang i sit Liv erfarede, hvorledes en Ridepisk smager. Han skreg, han snoede og vendte sig, han tænkte ikke længer paa, at han befandt sig over for sin Fader, han forsvarede kun sig selv efter bedste Evne. Men forgæves; Ridepisen faldt ubønhørlig ned over ham og trak den ene svidende Streg efter den anden over hans Ryg. Han skreg af Smerte, men blev ikke bønhørt. Judith sad i Sofaen med Bogen, Stridens Æble, i sin Haand. Hendes Følelser var de samme som enhver anden Moders ved en lignende Lejlighed. Hvert Slag ramte hende lige saa haardt som Drengen, og hun oprørtes over den «Mishandling», for hvilken han var Genstand. Vilde dette da ikke tage en Ende; men det var Mændenes sædvanlige Brutalitet, at glæde sig ved at mærke deres Magt over en svagere. Hendes Stolthed forhød hende at lægge sig imellem, og Banner ophørte ikke at slaa, førend det lille Legeme slappedes under hans Haand, før den sidste Gnist af Modstand forsvandt, og han mærkede, at Drengen var bøjet og skælvede. Saa slap han ham og gik uden at sige et Ord. Men i Judiths Sind blandede der sig noget i Medlidenheden med Drengen, en næsten triumferende Forhaabning. Hun kendte Erik, og vidste, at denne Ydmygelse ikke saa let vilde udslettes af hans Erindring; den vilde kølne hans Hengivenhed for Faderen, og saa — saa kunde hun maaske vinde en lille Part deraf; hun trængte saa usigelig til Kærlighed.

Hun bøjede sig over ham som han laa der paa Gulvet. «Stakkels lille Pip,» hviskede hun blidt. Da brast han i en saa lidenskabelig Graad, at hun blev ganske forfærdet derover. Han græd for øvrigt mest af Medlidenhed med sig selv. Hun tyssede paa ham, tørrede hans Øjne med sit eget Lommetørklæde og strøg det fugtige Haar bort fra hans Pande. «Græd ikke, lille Erik, Moder holder af Dig, Moder skal være god mod Dig;» og han fik endnu mere ondt af sig selv. Efterhaanden sagtnedes dog hans Graad. Hun løftede ham op og bar ham hen paa Sofaen; det voldte ham øjensynlig Smerte, og hans Graad kom igen i smaa hulkende Suk. «Gør det meget ondt, min lille Dreng. Skal Moder bade dig, Moder skal ikke slaa Dig,» hun tog hans Hoved ind til sig, «vil Du altid holde af Moder?»

«Ja,» snøftede han.

«Saa skal Moder nok være god ved Dig.»

Han svarede ikke, han var øjensynlig for udmattet til at nære enten Vrede eller Taknemlighed. Efter en lang Pavse, hvori hun knælede for ham, sagde han pludselig:

«Hvor er Fader?»

«Vær rolig, lille Pip, Fader er borte og kommer ikke saa snart, jeg skal nok passe paa Dig.»

Han laa nogen Tid og ømmede sig. «Kommer Fader snart?» spurgte han derpaa.

«Nej, det varer længe, Du skal ikke være bange.»

Han slog sig til Ro, og hun fortalte ham Historier. En Gang vendte han sig om og sagde: «Du er god,» idet han rakte sin Mund op til Kys. Hvilket lykkeligt Øjeblik for hendes forsmaaede Hjærte.

Men saa mærkede hun, at han atter begyndte at skælve.

«Hvad er det?»

«Nu kommer Fader hjem, jeg kan høre, det er «Emir».»

Hun lyttede anstrængt, men først efter nogle Øjeblikkes Forløb kunde hun skælné Hovslagene af en Hest.

«Vær rolig, Fader vil ikke slaa Dig mere.»

Erik rejste sig over Ende. «Nu kommer de ind i Gaarden, nu springer Fader af Hesten, nu gaar han op ad Trappen, og — og — nu kommer han gennem Gangen.»

«Vær ikke bange, Pip!»

Eriks Ansigt var blevet blussende rødt; Døren aabnedes, han snoede sig ud af Moderens Hænder, hun troede, det var for at flygte, og vilde holde ham tilbage, idet hun stræbte at berolige ham; men han sled sig løs, og inden Banner var kommen tre Skridt ind i Stuen, havde Barnet grebet hans Hænder, klyngede sig op til ham og stammede: «Jeg skal aldrig mere være uartig — aldrig mere.» Og saa begyndte han atter at græde.

En stikkende Smerte greb Judith, hun var lige ved at vaande sig under den.

Banner løftede Drengen op og kyssede ham: «Fader er ikke længer vred, men nu er Du træt og søvnig; kys saa god Nat og gaa i Seng.»

Klokken var kun sex, men Erik gjorde ingen Indvendinger, han gik hen til sin Moder, der sad bleg og tavs i Sofaen.

«God Nat, Moder!» Men hun skød ham fra sig uden at kysse ham. Han betragtede hende forbavset, stod et Øjeblik raadvild og gik saa hen til Faderen, kyssede ham og forføjede sig derpaa lydig bort for at gaa i Seng.

Da han var borte, sagde Judith med haard, næsten ukendelig Stemme: «Jeg tror, at Børn er som Hunde, de slikker den Haand, der mishandler dem.»

«Jeg tror,» svarede hendes Mand tørt, «at Drengen indsaa sin Uret, derfor bøjede han sig villig.»

[S. 144]

«Det maa være en mærkelig Natur, som kan bøje sig for Mishandling.»

«Jeg mishandlede ham ikke, men jeg ved, hvad uavet Trods og Stivsind fører til; jeg vil bøje det hos Drengen.»

«Der er Naturer, som er for stolte til nogensinde at bøje sig.»

Han tog en Bog og aabnede den, bag Bogen svarede han: «Der er Mennesker, antager jeg, som aldrig har elsket og aldrig er bleve elskede; derfor har de saa ondt ved at skulle bøje sig.»

Hun tav og forlod Stuen.

XX.

Den Aften kunde hun ikke falde i Søvn; hun kastede sig hvileløs frem og tilbage, plaget af sine sørgelige Tanker. Forsmaaet, forraadt af sit eget Barn, ude af Stand til at erobre sig mere end en underordnet Plads i hans Hjærte. Hun mindedes den længe varende Forbitrelse, Barnet havde vist, da hun en Gang straffede det; Drengen brød sig sandsynligvis slet ikke om hende. Banner havde jo sagt det: «Mennesker, der aldrig har elsket og aldrig er blevene elskede». Var hun et saadant Menneske. Ja — ja, ja — hun var aldrig, aldrig bleven elsket. Ikke, saaledes som hun behøvede det, fuldt og helt. Og heller ikke hun havde elsket. Nej, heller ikke! Idetmindste ikke, saaledes som hun maatte kunne af hele sit Hjærte, uegennyttig, offerberedvillig, selvforglemmende. Nej, hverken sin Moder, sin Mand — eller sit lille Barn, nej ikke engang det; thi saa vilde hun have været fornøjet med den mindste Brøkdæl af dets Hjærte; saadan Kærlighed stillede jo ikke Fordringer. Dette var altsaa, hvad hun manglede, Tomheden, hun led under; derfor blev hun Dag for Dag slettere, ligegyldigere og haardere. Aa, vilde det da ikke komme? Vilde da ingen elske hende, saaledes at ogsaa hendes Kærlighed blev vakt; skulde hun da aldrig lære denne Følelse at kende med al dens Berusning, dens Lykke og Sødme, saaledes som den jo dog vel fandtes. Thi den fandtes da vel i Virkeligheden og ikke blot i Bøgerne? Skønt — Gud ved. Hun havde jo dog egentlig aldrig set nogen saadan Kærlighed i Livet. Men Egoisme, den var der nok af; hun var i alt Fald ikke den eneste, som dreves deraf. Saa man nøjere til, var den maaske Drivefjedren i det hele. Egoisme havde bestemt hendes Moders Handlemaade, hendes Stedfaders, hendes egen, ja først og fremmest hendes egen; Kærligheden var maaske kun Ord, Indbildning, den fandtes slet ikke. Men elskede Banner da ikke Drengen? Nej, atter kun Egoisme; han elskede sig selv, sit Kød og Blod, sit eget Liv, sin Fremtid i Drengen, det var alt. Hun fandt en sørgelig Tilfredsstillelse i at optræve ethvert Forhold, hun kom til at tænke paa, og finde Egoisme som Kærne i dem alle. Under denne Beskæftigelse overvældede Søvn hende. Men endnu i halvvaagen Tilstand mindedes hun Smaahistorier i de danske Læsebøger fra Skoletiden om «Rørende Venskab», «Bevis paa Broderkærlighed», «Et Negerbarns Kærlighed til sine Forældre» o. s. v., og deri blandede sig uklart og forvirret Skriftsteder og Salmestumper fra samme Tid: «Saa elskede Gud Verden», «Mine Børn, elsker hverandre; jeg er Kærlighed», «Kærlighed er Lovens Fylde», og halv ubevidst sukkede hun: «At jeg virkelig en Gang har troet paa alt dette!» — Saa faldt hun i Søvn.

XXI.

Tiden gik ubeskrivelig langsomt for hende, hun mistede lidt efter lidt Lysten og Interessen for alt. Hun havde intet Menneske at knytte sig til, intet Haab at nære, slet intet at arbejde for; hensigtsløst, betydningsløst var jo det hele, hvorfor saa ikke lige saa godt opgive denne Higen efter at fylde sit Liv med en stor, alt opslugende Tanke og lade være at plage sig med Forestillingen om, at hver Dag, der gik, var tabt for hendes Liv? Hendes Karakter var ikke selvstændig nok til at holde hende oppe, hun havde udtømt sig selv; hun havde haabet paa i Moderkærligheden og Forholdet til Erik at finde en Spore til fortsat Liv og Virksomhed, men da hun nu ogsaa maatte opgive dette Haab, sank hun sammen og blev sløv. Hun mærkede det, men hun gjorde ikke Modstand, det gik langsomt ned ad Bakke, og hun var for træt til at stride imod.

Men Banner havde siden hin Efteraarsdag ganske helliget sig sin Søns Opdragelse. Han fik ingen Sinde senere Anledning til at slaa ham, Mindet om denne Afstraffelse havde efterladt dybe Spor i Drengens bløde Gemyt; han viste sig at være af det Slags Børn, der kun behøver Straf en Gang i deres Liv. Han havde efter hin Dag bevaret en svag Angst, en vis ydmyg Ærefrygt for Faderen, som om muligt blot forøgede hans Kærlighed; Banner mærkede, at Eriks Sjæl laa som det blødeste Vox i hans Hænder. Det gjaldt nu for ham om at danne den til et ædelt og skønt Redskab, inden den hærdedes, og først og fremmest om at bevare den for de Vildfarelser, hvorfor hans egen var bleven Offer. Han forbød paa det strængeste Tyendet enhver Slags Forkælelse og Underdanighed; belært af sine egne Erfaringer vilde han opdrage Sønnen først og fremmest til at blive en dygtig Borger. Han skulde, efter hans Planer, besøge en offentlig Skole, studere og arbejde og ikke blot stole paa sin forventede Arv. Da vilde han vel en Gang kunne give Verden sin Søn som en Adelsmand i bedste Forstand, en fri, selvstændig og dygtig Mand, og sige: «Her er oprettet, hvad jeg forspildte i mit eget Liv». Denne Tanke knyttede dem endnu inderligere sammen; der var til sidst næsten ikke en Følelse hos dem, som de ikke delte, ikke en Forestilling, som ikke paa den ene eller anden Maade skyltedes den anden. Det var maaske for Banners Vedkommende en Slags Selvkærlighed, men i saa Fald havde Egoismen og Kærligheden til en anden rakt hinanden Haanden og var inderlig smeltede sammen.

Da de i Foraaret vendte hjem fra en Rejse i Italien, begyndte Eriks Nervøsitet igen. Man tilskrev det Overanstrengelse paa Rejsen, der blev atter brugt baade Kinin og Jern, og hans Irritabilitet tog af, men i Sommerens Løb var det, som om hans Karakter forandrede. En forunderlig Blidhed og Slaphed overfaldt ham, hans Livlighed tog af; hans Hengivenhed for Faderen blev til sygeligt Hængeri; han klagede over bestandig Træthed og tilbragte den største Del af Dagen paa Faderens Sofa i en udmattet Tilstand. Sommeren var meget varm, Lægen mente, at dette og den megen Tordenluft var Skyld i Barnets Slaphed. Da Varmen vedblev, rejste Banner med Drengen til et Badested i Norge, for at han skulde nyde godt af den køligere og friskere Luft. Det hjalp for en kort Tid, men saa vendte Trætheden tilbage, og Erik længtes kun efter at komme hjem igen.

«Hvad er der i Vejen med ham?» spurgte Banner Lægen.

«Det er stadig denne Nervøsitet, som han har lidt af fra sin spæde Barndom, men, naar han voxer til, gaar det nok over.»

Men det gik ikke over. Der kom tvært imod noget foruroligende gennemsigtigt over ham, noget forklaret i hans Udtryk og hele hans Væsen, som Doktoren slet ikke syntes om.

XXII.

I Efteraaret udbrød der en Diftheritis-Epidemi paa Egnen. Der blev fra Banners Side ofret meget for at skaffe al mulig Hjælp til de syge, men først og fremmest blev der dog anvendt den yderste Forsigtighed for at vogte Erik for Smitten. Det var ikke saa vanskeligt, og Banner var næsten glad over Drengens Stilhed og Ulyst til at forlade Hjemmet. Erik kom nu kun ud, naar han efter Sædvane red en Tur foran paa Sadelen hos sin Fader, og da kunde man endnu en Gang imellem høre hans glade, trillende Barnelatter, men for øvrigt blev han stedse mere stille, han lignede en syg Blomst.

En Aften, da han vendte hjem fra en saadan Ridetur, bad han om at komme i Seng strax, fordi han var træt. Om Natten havde han Feber, og den næste Dag blev der sendt Bud efter Lægen.

«Vi har anvendt al mulig Forsigtighed,» sagde Banner, «og Drengen er dog bleven smittet.»

«Deres Søn har ikke Diftheritis,» svarede den gamle Distriktslæge.

Banner drog et Lettelsens Suk. «Saa er det vel intet af Betydning?»

«Forhaabentlig ikke.» Lægen beordrede Is paa Drengens Hoved og stadig frisk og kold Luft, ellers intet; og saa tog han bort.

Men Feberen blev heftigere, Drengen fantaserede ikke, men laa ganske stille og bevidstløs. Banner vaagede den Nat hos ham, og tidlig om Morgenen blev der atter sendt Bud efter Lægen.

«Ja, Barnet er meget sygt.»

«Og De er vis paa, at det ikke er Halssyge?»

«Ja fuldstændig.»

«De maa blive her,» sagde Banner da.

«Jeg har flere Patienter.»

«De maa blive her,» gentog Banner uforstyrrelig.

«Jeg kan ikke. Der er andre, som jeg bedre vil kunne hjælpe.»

«Jeg vil erstatte et hvilket som helst Tab i Deres Praxis. De skal blive her.»

Doktoren maatte give efter. Han sad resigneret i Sygeværelset, hvor baade Banner og Judith nu opholdt sig; Drengens Tilstand blev stadig betænkeligere. Da Aftenen faldt paa, og Feberen endnu stod paa samme Punkt, rystede Doktoren paa Hovedet. Hverken Isen eller et lunkent Bad bragte Drengens Temperatur ned; Lægen bad om at maatte tale ene med Banner. Judith sad bleg og taareløs med Eriks lille brændende Haand i sin, hun saa efter Mændene, da de gik ud, hun vidste, hvad det gjaldt, og hun ønskede lidenskabsløst og dumpt, at hun maatte dø med sit Barn.

«Er der Fare?» spurgte Banner, da han og Lægen stod i Studereværelset.

[S. 151]

«Jeg frygter, at Deres Søn vil dø.»

«Barnet skal reddes, Doktor,» sagde Banner skarpt og bestemt, som om hans Befaling kunde udrette noget. «De har Ansvaret.»

«Jeg troede ikke, De stolede paa min Kunst.»

«Man tror ikke, før man nødes dertil,» svarede Banner, «men nu har jeg jo kun Dem at stole paa. Efter en Pavse tilføjede han: «Jeg har her i mit Skrivebord Penge og Værdipapirer til et Beløb af ti Tusinde Kroner — de er Deres, hvis De frelser Drengen.»»

«Hvad nytter det, Døden lader sig ikke bestikke.»

Da først syntes Banner at forstaa Farens Omfang; han greb den forbløffede Læges Arm saa haardt, at denne gav sig derved, og raabte i en Tone, saa ulig hans vante rolige Stemme, at den gode Mand blev ganske angst: «Sig, at De ikke mener det. Det er umuligt, Barnet kan ikke dø! Jeg vil ikke miste ham, han er mig selv, min Sjæl, mit hele Liv. Kan det hjælpe, saa tag, hvad jeg ejer og har, alt, mit Liv, om det skal være, kun ikke Drengen.»

Lægen vilde næppe tro sine egne Øjne og Øren; var dette den blaserede, overlegne Mand?

«Hvad nytter det,» sagde han bedrøvet. «Barnet lever ikke derfor. Han har Hjernebetændelse og»

«Det er umuligt. Han er ikke kommet noget til, ikke paa nogen Maade.»

[S. 152]

«Det er han ganske sikkert ikke; men denne Sygdom har altid hængt som en Fare over Deres Søns Liv. Det er en Følge af hans nedarvede Nervøsitet; Deres Familie har, saa vidt jeg erindrer, aldrig været meget stærk, og De selv»

Banners Ansigt var askegraat, Lægen holdt bestyrtet inde, der blev en Pavse.

Saa sagde Banner atter med fuldstændig rolig Stemme: «De undskylder, at jeg i et saa alvorligt Tilfælde konsulterer en anden Læge. Jeg er bange for, at De tager fejl med Hensyn til Eriks Sygdom. Det maa være Diftheritis, og jeg agter at raadspørge en yngre Læge, De undskylder?»

«Vær saa god!» svarede han, «kun fordrer jeg, at De lader min unge Kollega udtale sig uden at kende min Diagnose.»

Banner ringede paa Tjeneren. «Kør til Byen og hent den anden Læge, han skal staa op og komme strax. Tag de bedste Heste og vær tilbage paa to Timer. Gaa!»

Fem Minutter efter hørte man en Vogn jage ud af Gaarden.

«Nu kører Banners Vogn efter Lægen,» sagde Smedekonen til sin Mand. «Alle vore Børn er syge, og der er ingen, der ser til dem, siden den lille Banner blev daarlig.»

«Og saa kommer de sig maaske alligevel,» bemærkede Smeden rolig, «det staar alt sammen i Vorherres Haand.»^[53]

Banner sad atter ved Eriks Seng lige over for sin Kone. Doktoren gik op og ned ad Gulvet og saa hyppig paa sit Uhr. Dette var det Soveværelse, hvor Judith engang havde syntes, at Sønnen maatte flygte og efterlade hvileløse Nætter, fulde af mørke Tanker. Det var nu en saadan Nat. Lampen oplyste kun halvt det store mørke Værelse med de tunge Gardiner og de svære Møbler, som kastede deres lange Slagskygger op over Væggen og Loftet. Ti Skridt herfra havde hun ønsket sig, hvad Fremtiden virkelig ogsaa bragte — men hvor forfærdelig forskelligt var det ikke blevet? Knap sex Aar laa der mellem hin Dag og nu. Hun syntes, der var gaaet en Menneskealder hen over hendes Hoved. Og her i dette Værelse skulde nu hendes sidste Haab slukkes, hendes sidste Glæde dø! Banner sad stiv og rolig, men den Kval, han udstod i Ventetimerne, oversteg hans Kræfter og tilintetgjorde hans Modstand. Han ønskede hverken at forlænge eller forkorte Tiden. Den anden Læge skulde udtale en Livs- eller Dødsdom over ham, og han sad og ventede derpaa, men han syntes, at hvis Sygdommen blot blev erklæret for Halssyge, saa vilde det dog altid være ham en Trøst.

Endelig rullede en Vogn ind i Gaarden og jog Natten op af sin dødlignende Stilhed. Hundene gøede, Døre blev revne op og smækkede i, og Byens yngre Læge traadte ind. Lige kommen op af Sengen var han og i et forstyrret Toilette. Tjeneren havde kun givet ham Tid til at kaste de nødvendigste Klædningsstykker om sig, saa havde han sat ham op i

Vognen, og de var kørte afsted i den fredelige, stjerneklare Høstnat, som om Pesten var i Hælene paa dem.

Erik laa bevidstløs og ubevægelig i en glødende Feber.

«Er det Halssygen?» hviskede Banner.

Lægen skottede hen til sin ældre Kollega, tog saa et Lys og førte det et Par Gange frem og tilbage foran Drengens aabne Øjne. «Nej, det er ikke!»

«Hvad da?»

«Saa vidt jeg kan dømme, Hjernebetændelse.»

Banner knugede Hænderne sammen, saa Neglene borede sig ind i Haandfladen. «Tager De ikke fejl, jeg kan med Bestemthed sige, at Erik ikke har faaet noget Slag eller haft nogen Sindsbevægelse, som kunde foranledige en Hjærnerystelse.»

Da rettede den unge Læge sig op og med et knusende Blik paa sin Modstander og i en overlegen, docerende Tone sagde han: «Det er jo ikke sagt, at Sygdom altid bliver fremkaldt ved Betingelser eller Begivenheder i Patientens eget Liv. Netop en Sygdom som denne har sandsynligvis sin Rod i tidligere Slægtled, og skønt jeg ikke kender Forholdene, var det vel ikke umuligt, at der netop i dette Tilfælde kunde ligge en nedarvet Disposition til Grund.» [S. 155]

Banner betydede ham med en Haandbevægelse, at han skulde tie. «Jeg beder Dem,» sagde han med klangløs Stemme, «sig mig med faa Ord, om der er noget at gøre for Barnet.»

Distriktslægen rystede paa Hovedet, hans Kollega trak paa Skuldrene og mumlede, at han var hentet for sent.

«De Herrers Nærværelse er da overflødig?» spurgte Banner stadig i samme kolde, brudte Tone.

En ny Skuldertrækning.

«Saa kan der spændes for to Vogne — eller, det er sandt, de herrer er jo saa enige, at de maaske kan nøjes med en.»

Banner havde en stor Lyst til at lade dem jage ud af Gaarden af sine Hunde.

Erik gjorde en Bevægelse, Banner bøjede sig over Sengen, Lægerne standsede. Drengen aabnede Øjnene og syntes at fæste dem paa Faderen med et bevidst Blik. «De herrer har dog taget fejl, Drengen er frelst,» udbrød Banner, «Krisen er overstaaet!»

Lægerne stod ved Sengen, Eriks Øjne var atter lukkede. «Ja,» sagde den gamle Distriktslæge stille, «Krisen er overstaaet, Drengen er død.»

Banner lagde Haanden paa Sønnens Bryst, Hjærtetslaget var standset. Da vendte han sig rolig bort, forlod Værelset, gik til sin egen Stue og aflasede Døren efter sig. Men Judith havde skjult Hovedet i Tæpperne paa sin Mands Seng, og der laa hun endnu, da Lægerne, efter endnu en Gang at have forvisset sig om Drengens Død, forlod Værelset.

XXIII.

Banner sad indelukket i sin Stue, Dag og Nat, vilde ikke tale med nogen og overlod til de andre at træffe Forberedelserne til Begravelsen. Hans hele Væsen var revet op, Barnet havde været knyttet til ham som ved hver Nerve i hans Legeme, og var nu pludselig rykket løs; hans Sjæl dirrede af Smerte. Hans Slægt var altsaa dødsdømt, og det forfærdeligste var, at han selv bar en Del af Skylden. Det var ikke blevet udtalt, men han vidste det godt; og derfor ønskede han atter og atter, ikke, at Drengen skulde komme til Live igen, men at han dog i det mindste var død naturlig smittet, og ikke som et Offer for hele Slægtens og i Særdeleshed hans egen Skyld. Naar denne Tanke kom over ham, og den kom tidlig og sent, troede han, at han vilde blive vanvittig, og han ønskede det næsten.

Han sad den meste Tid stiv og stille i en Stol og saa ud for sig, ventende paa, at den ulidelige Smerte paa en eller anden Maade skulde stilnes, af ingen anden Grund end den, at det var ham umuligt at udholde den. Der kom virkelig ogsaa undertiden Lindring, Øjeblikke, hvor han ophørte at tænke, og halvsløv henfaldt i forvirrede, usammenhængende Erindringer. Men saa kom Tanken jagende igen: «Mit Barn er død, og jeg bærer Skylden,» og saa var han atter et hjælpeløst Bytte for Smerten. Undertiden rokkede han ganske svagt frem og tilbage og bankede med Fingrene paa Stolens Arme, tankeløse Bevægelser, ved hvis Regelmæssighed han ubevidst stræbte at dulme Pinen. Overmaalet af hans Smerte havde lammet hans Sjæl og berøvet den Evnen til at virke. Mindre Sorger kan klage, de store er tavse.

Begravelsesdagen kom, og man kaldte paa ham. Han rejste sig da og gik ind i Værelset, hvor Kisten stod, det var den store smukke Riddersal. Han betragtede kun et Øjeblik Barnets Ansigt, saa vendte han sig hurtig og gav ved Tegn til Kende, at man kunde skrue Laaget paa.

I det næste Værelse ventede Folk, som var indtrufne til Begravelsen, Byens og Omegnens Honoratiores. Han gik derind, bukkede for dem paa sin sædvanlige formelle Maade, men sagde intet; en og anden traadte frem og mumlede nogle Ord, han gav dem Haanden, den var stiv og kold og faldt mat tilbage, naar de slap den.

Barnet blev begravet fra hans egen Kirke, der var behængt med sort Klæde og Flor; Kirkegaarden kunde næppe rumme Følget. Godsets, Byens og Omegnens Folk var der, Proprietærer, Gaardmænd, Husmænd og Indsiddere, alt hvad der kunde gaa og staa. Smeden og hans Kone var der, begge med grænseløs Taknemlighed i Hjærtet, fordi Vorherre havde skaanet deres fem Børn.

«Det maatte dog næsten heller have været et af vore,» sagde Smedekonen, «vi har elleve, men de havde kun det ene, og det var endda ham, der skulde have hele Herligheden.»

Banner stod stiv og bleg ved Graven. Han saa ingen af de tilstedeværende, han hørte ikke Talen, Jordpaakastelsen, Salmesangen, Klokkeringningen eller Graaden. Han bukkede høflig for Præsten, da Ceremonien var endt, hilste paa Følget og gik til sin Vogn, uden en Taare, et Ord eller en Klage. Da han kom hjem, lukkede han sig atter inde i sit Studereværelse. Han spurgte ikke efter Judith.

XXIV.

Hun sad ved Vinduet og saa ned over Vejen, hvor Følget bugtede og snoede sig, hun sad der endnu, da Vognene senere rullede af Sted fra Begravelsen. Hun tænkte paa, hvor godt og lykkeligt det vilde være den Dag, de kom fra hendes Begravelse.

Thi hun ønskede at dø. Sorgen havde drevet hende til det yderste, Ulykken forekom hende at have overskredet de Grænser, menneskelig Evne har til at udholde, og som det jagede, omringede Dyr vendte hun sig mod Forfølgeren i Trods. Thi der laa en Forfølgelse bag ved; en stærkere Haand martrede og pinte hende. Det var maaske den retfærdige og vise Gud, der vilde tugte hende til Omvendelse? Men det skulde ikke lykkes; hendes hele Sind oprørtes mod denne Tugt, hun ønskede at trodse denne ubarmhjærtige Dommer. Hun vilde ikke tro paa ham, nu mindre end nogensinde før. — Men var han ikke til, saa stod hun jo overfor en blind, tilfældig Skæbne, som hun ikke kunde sætte sig op imod, eller rette Bebrejdelser imod eller fornægte, en Klippe, hvorimod hun kunde løbe Panden i den vildeste Fortvivlelse, uden at opnaa andet end at saare sig selv. Det var endnu forfærdeligere, og hendes Tanker faldt slappe og afmægtige ned foran denne Mur. De søgte sig nye Baner. Drengen var død, uden nogen Sinde at have været noget for hende, uden at have lært at elske hende, og nu var det uigenkaldelig for sent. For sent! — Hun lod sig længe martre af disse Ord, indtil ogsaa de havde tabt deres Kraft, og hendes Tanker dreves videre. Vilde han nogensinde være blevet noget for hende! Vilde han ikke have fjærnet sig mere og mere fra hende, og naar han en Gang opdagede Kløften mellem hende og Faderen, vilde han da ikke have stillet sig paa hans Side? Sandsynligvis.

Ikke en Gang af Fremtiden turde hun altsaa have ventet sig noget; hun nødtes formelig til at være glad over sin Ulykke.

Hvis var da Skylden?

Da kom det med et — det var hendes Mands! Han havde berøvet hende Agtelsen for hende selv, han havde berøvet hende Barnets Kærlighed, dets fremtidige Sympati og han havde, ja — *han* havde været Skyld i Barnets Død. Han havde altsaa berøvet hende Fortid, Nutid og Fremtid, og berøvede hende nu endog selve Sorgen. Hun syntes, hun maatte hade ham, hade ham af al sin Evne, og saa blussede Hadet op i hende, og hun gav det Rum, indtil det brændende, kvælende overvældede hende.

Da hun var naaet saa dybt, var hendes Sjæl fuldstændig formørket, og næsten hoverende sagde hun til sig selv: «Nu er jeg ond.»

Paa Gaarden herskede der en dødlignende Stilhed. Banner opholdt sig næsten udelukkende i sit Værelse.

Efter Begravelsen havde den Tanke nu og da hjem søgt ham, at han vilde ende sit Liv. Han erkendte ingens Ret til at forbyde ham det, og betragtede ikke Selvmord som en uværdig eller fejg Handling. Han kunde ikke udholde Livet, det var ham Grund nok til at skille sig ved det. Men han maatte først ordne sine Sager. Der skulde gøres noget til Minde om Drengen, denne korte Tilværelse skulde ikke forsvinde uden Spor. «Min lille Dreng!» [S. 161]

Han sagde uvilkaarlig Ordene, saaledes som han saa ofte havde sagt dem, kælede blødt, til Erik, og da Lyden af dem naaede hans Øre, reves han pludselig ud af sin Forstenelse. Og Tankerne brød ind over ham som et opstængt Aaløb. Der — i den Stol havde Erik siddet en Gang for et Par Aar siden med en Avis foran sig, ladende som han læste, gravitetisk med Faders Lorgnet paa Næsen, og saa havde han leet, aa, hvor havde han leet den Dag! Der paa Tæppet havde han som lille ligget og revet sine Billedbøger i Stykker, gennem denne Dør var han tusinde Gange kommet springende, der stod hans store Fotografi, der laa hans Bolt, der et Stykke Papir, som han for kort siden havde overmalet med sine mærkelige Tegninger: Mænd med lange Næser og tynde Arme med fem strittende Fingre; udenfor Huse, som omtrent naaede dem til Knæene. Værelset var endnu fyldt med Ekkoet af hans Stemme, den matte, svage lille Stemme fra det sidste Halvaar og den trillende, jublende, overgivne Latter fra tidligere Tider.

For faa Dage siden havde hans Arme endnu omslynget Faderens Hals, og hans Læber søgt hans. Nu var det forbi — forbi for bestandig. Og hvis var Skylden? Han kastede sig tilbage i Stolen, skjulte Ansigtet i sine Hænder og hulkede saa skærende, at han selv blev forskrækket derved. Men medens han græd, sneg en forunderlig Blødhed sig over ham, han ønskede at tale med nogen, at trøstes, at finde Hvile og Medlidenhed. — Medlidenhed! Han vilde en Gang have betragtet det som en Fornærmelse, om nogen vilde have vist ham Medlidenhed. Men nu var han saa træt, saa træt. Han mindedes sin Barndom. Tænk, at det var den overmodige, stolte Dreng fra hin Tid, der laa her som en sønderknust Mand! Han tænkte ogsaa paa sin Moder, han mindedes hende kun svagt, men han ønskede, at hun nu havde været der, thi hos hende vilde han have kunnet græde sin Sorg ud.

Da kom han til at huske paa, at de jo var to om Tabet, at der jo dog var *et* Menneske, som maatte kunne forstaa og dele hans Smerte, og han fik pludselig Lyst til at tale med hende. Han rejste sig op. Ensomheden, Mørket, denne døde Tavshed lagde sig paa en Gang trykkende over ham. Han længtes saa smertelig efter lidt Sympathi, et menneskeligt Væsens Deltagelse og Tilstedeværelse, og han blev formelig bange i Mørket og Tomheden, grebes af en nervøs, sygelig Frygt for at være alene.

Han gik ned igennem Korridoren. Tjeneren kom ham i Møde, men standsede og traadte til Side for at lade ham passere. Manden var i sort Livrée med Flor over Sølvknapperne, hans Ansigt var bedrøvet og røbede en ærbødig Deltagelse.

Da standsede ogsaa Banner. Han talte ellers aldrig til sine Tjenestefolk uden for at give dem sine Ordre. De blev betalte for at tjene, adlyde og forsvinde som Individualiteter, de blev godt betalte og havde følgelig intet at klage over.

Nu standsede han foran Tjeneren og sagde med en Stemme, der var saa mild, at Manden forbavsedes: «Det var Dem, jeg sendte til Byen efter Lægen. De og Kusken og den Pige, der passede min Søn, kan lade dem udbetale hver femhundrede Kroner hos min Godsforvalter — fra min lille Dreng.»

Han gik videre, og Tjeneren blev staaende uden at kunne fremstamme et Ord til Tak.

Banner havde naaet Døren til det Værelse, hvor hans Kone plejede at opholde sig, han aabnede den efter nogen Tøven. Der var Lys. En Lampe brændte svagt paa det lille Bord, der stod foran Sofaen i det ene Hjørne af Stuen. Judith sad i Sofaen med et Sytøj i Haanden; hun syede ellers sjældent, men nu trængte hun til noget, der kunde beskæftige Hænder og Tanker. Hun saa næppe op, da han kom ind, hun sad hensunken i sine egne triste Betragtninger. Hun saa ikke, at hans tynde Haar var graanet, og at der var kommet lyse Stænk i hans tætte mørke Skæg; hun saa ikke, at hans Ansigt havde faaet et paa en Gang slappere og mildere Udtryk, at hans Holdning var mindre stiv og lignede en Rekonvalescents. Hun kæmpede og arbejdede dybt nede i det Fortvivlelsens Mørke, hun havde styrtet sig i ham ventede hun sig ingen Hjælp af, det sidste Baand mellem dem var jo bristet, hun havde kun Ligegyldighed og Had tilbage for ham. Saa kom han. Hendes syge Sind vendte sig bort, hun kunde ikke taale at se ham.

Han satte sig ned, og hun begyndte atter at sy; der hørtes ikke en Lyd, næppe nok deres Aandedræt; de sad saa tavse, som om de var livløse. Hans Blik hvilede ufravendt paa hende, enten tankeløst eller maaske, fordi der i hendes Ansigt fandtes Spor af Lighed med Barnet. Hun mærkede Blikket, det brændte hende, hun sad som fortryllet i det dødstyle Værelse med det stive Blik hvilende paa sig. Da var det, som om hendes Tanker forvirredes, en nervøs Angst overfaldt hende, hun turde ikke blive siddende der, hun kunde ikke udholde dette. Og hun rejste sig, hun bad ham med en Haandbevægelse om at lade hende komme forbi, hun vilde bort, hun led som under et Mareridt.

Da strakte han Hænderne ud mod hende og sagde bedende: «Nej, bliv her!» Men hun forstod ham ikke, hun var kun bange, ophidset og syg, hun holdt afværgende Hænderne ud som for at forsvare sig og stammede: «Gaa, gaa, lad mig være fri — jeg kan ikke taale det — jeg kan ikke — taale at se Dig.» Da rejste han sig og forlod hende.

XXVI.

Hun gik i Haven; hun erindrede næppe, hvorledes hun var kommen derned, men hun gik der, frem og tilbage i den lange Lindealle.

Det var bidende koldt Efteraarsvejr, de røde og gule Blade hvirvlede ned fra Træerne og krummede sig brune for hendes Fod, mørkt og trist Efteraarsvejr, med Skyer, der drev tungt og lavt som Røg for Blæsten, der susede gennem de høje Træer og raslede i de sammenføgne Bladbunker. Denne underlige Susen gennem Trætoppene — den lød først fjærnere og svagere, saa nærmere, indtil den brusede dumpt hen over hendes Hoved og saa langsomt svindende døde hen som med et Suk. Og i Pavserne hørte man disse fjærne, underlige, klagende Lyde, som Efteraaret har, der kommer, man ved ikke hvorfra. Naturen gik med bøjet Hoved sin Opløsning i Møde. Hun standsede og saa ud over de øde Stubmarker. Oppe i Luften drog Vildgæssene bort i en skæv, uregelmæssig Trekant, hun hørte svagt Lyden af deres Skrig. Hendes Ophidselse havde lagt sig, det var, som om hendes Smerte i hint Øjeblik havde naaet sit Højdepunkt, hvorefter Reaktionen var indtraadt.

Hun var nu saa blidt sørgmodig, følte hverken Had eller Trods, kun en bittersød Trang til at opgive sit Væsen, smelte sammen med den døende Natur, hensmuldre med det visne Løv, optages i de tunge, mørke Skyer, der foer hen over hendes Hoved. Atter og atter droges hendes Tanker henimod hendes Mand, hun kunde ikke faa dem bort derfra. Hun forstod nu, hvorfor han var kommen til hende, og, medens hendes egen Smerte lagde sig som Havet efter en Storm, begyndte hun at fatte hans. O, hvad han dog maatte have lidt! Og hendes Sind blev stadig blødere. Naar *hun* havde sørget saa forfærdelig, hvorledes havde da ikke han, han, som satte hele sit Liv ind paa Drengen. Og hun mindedes langsomt og ubestemt den Forandring, hans Væsen og hans Ydre var undergaaet. Han var altsaa kommen til hende og havde bedet hende om Trøst; ja, nu huskede hun det, han havde strakt Armene ud mod hende og bedet hende blive. Og hvad havde hun saa gjort! Den dybeste Skam og Anger greb hende. Hun havde stødt ham bort. Ja, hun havde været syg den Gang, afsindig, ude af sig selv. Han var kommen til hende, til *hende*, fortjente hun det? Han havde kun havt en i Verden at henvende sig til, og han var kommen af sig selv; han havde glemt al Spot, al Vrede, al Bitterhed, han var kommen og havde bedt hende sørge med ham, og hun havde stødt ham bort. Tusinde venlige Handlinger kunde ikke have blødgjort hende, saaledes som denne Tanke, at hun havde gjort ham Uret. Da følte hun sig saa beskæmmet, saa lille og ussel, og hun fik en smertelig Længsel efter at gøre sin Uret god igen, sige ham, at hun havde været syg og utilregnelig, men hvorledes skulde hun gøre det.

Hun vandrede frem og tilbage under de sukkende Træer, det blev mørkere og koldere, men hun mærkede det ikke, for første Gang i lang Tid græd hun mildt og uden Trods, græd over sin Svaghed, sin Synd og sine Fejl.

Hun ventede hele den næste Dag, hun lyttede efter hver Dør, der gik, efter Fodtrinene i de tomme Korridorer; men han kom ikke. Hun fik Lyst til at gaa til ham, som han var kommen til hende, men hun turde ikke. Hun gik nervøs og hvileløs om i det store Hus, gik forbi hans Dør, men vovede ikke at gaa ind og vendte kun endnu mere bedrøvet tilbage til sit Værelse.

Hun ringede og lod Tjeneren fyre op i Kaminen, hun kunde ikke faa Bugt med de nervøse Kuldegysninger.

«Er Godsejeren ene paa sit Værelse?»

«Nej, Prokuratoren er hos ham.»

Tjeneren gik, hun rykkede sig nærmere til Ilden, satte Fødderne paa Kamingærdet; hun rystede formelig af Kulde. Bøjet forover stirrede hun ned i Flammerne, som legende steg og sank, fangende hendes Blik, medens Tankerne gled langt bort, bestandig kredsende om det samme.

Hvor hun gjerne vilde have været lykkelig! Hvor hun lidt havde forstaaet at blive det! Var det blot hans Skyld?

Prokuratoren var hos ham, hvorfor? Skrev han maaske sit Testament, tænkte han paa at dø? Hvis han nu døde — hvis han døde!

Døren blev aabnet, hun foer op af sine Tanker og vendte Hovedet. Det var ham.

Hun skælvede over hele Legemet. Aa, var det muligt, kom han igen, var det endnu ikke for sent?

«Maa jeg forstyrre Dig blot et Øjeblik?»

Hans Stemme var meget høflig, meget venlig, men hun indsaa det — det var ikke den, hun havde ventet.

«Det er blot nogle Forretninger.»

Hun bøjede Hovedet.

«Sagføreren er hos mig. Jeg vil skrive mit Testament. Jeg gjorde nogle Dispositioner, medens Erik levede, men det gælder jo ikke mere. Jeg ved ikke, hvor længe jeg lever, eller hvor pludselig jeg kan dø, og jeg ønsker at sikre Dig vort Gods og Ejendom ubeskaaret. Men det, hvorom jeg vil spørge Dig er noget andet. Jeg har tænkt at optage en Prioritet paa 100,000 Kroner i Godset, det er vel omtrent, hvad Eriks Opdragelse vilde have kostet. Skal vi ikke oprette et Legat deraf, som kan bære vor Søns Navn? Jeg vilde nødig, at han skulde gaa sporløst ud af Livet — som jeg.»

«Jo — jo,» hviskede hun, men formaaede ikke at tilføje mere; hun prøvede derpaa, men det mislykkedes.

«Vi kan senere tale nærmere om Anvendelsen,» tilføjede han, «det gælder nu blot om at faa Laanet ordnet — Undskyld, Sagføreren venter.»

Hun var atter ene. Og hun sad ydmyget af denne Betænksomhed, denne Gavmildhed, dette Hensyn. Han vilde sikre hende Ejendommen, hel og ubeskaaren, mod Slægtninges Krav, han frygtede for at dø uden at have sørget for hende! Hvad havde hun givet til Gengæld? Hun havde fra første Færd været mod ham som en Uven, en Modstander, hun havde anklaget ham, som om han havde gjort hende Uret. Havde maaske ikke den meste Uret ligget paa hendes Side? Fra en fattig Pige havde han gjort hende til sin Hustru, og nu vilde han overdrage hende alt, hende, der aldrig havde sagt ham et venligt Ord. Og han gjorde det som noget, der ganske faldt af sig selv. «Han vidste ikke, hvor længe han levede». Det samme mindedes hun, at Restrup havde sagt, kort før han tog sig af Dage. Var det muligt, tænkte han paa at ende sit Liv? Hvad havde han dog ikke lidt! *Han* havde maaske heller ikke haft et glad Øjeblik hele sit Liv. Han sagde det jo — var det ikke forfærdeligt — «gaa sporløst ud af Livet som jeg». Sporløst ud af Livet! Han nænnede ikke, at hans lille Barn skulde have levet forgæves, skønt han kun blev fem Aar — men hun da? Hvad Spor vilde hun efterlade sig? Hvem vilde mindes hende med Sorg, hvis hun døde, eller savne hende? Hun havde ikke været noget for nogen i Verden! Og pludselig stod det for hende i al sin forfærdelige Sandhed: «Skylden har været Din egen — kun Din. Dig selv, kan Du takke for Tomheden og Ulykken, der har ruget over dit Liv, det bunder alt sammen i Din egen forfærdelige Egoisme.» Havde hun nogensinde for Alvor søgt at udrette noget? Hun havde ønsket at gøre det, saadan i vag Ubestemthed, men

aldrig taget alvorlig fat. End ikke en saadan Ubetydelighed som at besøge sin Moder, kunde hun uden Modvilje bekvemme sig til, skønt hun vidste, hvilken Glæde det var hende. Nu rejste hun sig op, hun gik heftig bevæget op og ned ad Gulvet, og som vaagnet af en Drøm saa hun et Liv bag sig, et Liv af forspildte Dage, gavnløse Gerninger. Men der var maaske endnu Tid til at udrette noget godt — og hun gav sig selv det Løfte, at stræbe derefter, saa vidt hun formaaede.

XXVII.

Der paafulgte nu Dage, hvor hun med aldrig svigtende Iver søgte og fandt de Pligter, hun hidtil havde ladet ligge, og hun opfyldte dem med en feberagtig Frygt for at spilde eller tabe endnu et kostbart Øjeblik. Men der var et, hun aldrig overvandt sig til, dette, at gaa til ham og sone sin Uret, inden det blev for sent. Hun kunde vente ham med Hjærtebanken, beslutte sig til at tale, men naar Øjeblikket kom, tav hun, fordi han var saa rolig, saa høflig, saa lidt indbydende til Tilmærmelse. Efter den første Tids Blødhed var hans kølige, afmaalte Væsen kommet tilbage, og skønt hun ikke længere misforstod det, holdt det hende dog stadig tre Skridt borte. Hun stræbte da ved smaa Opmærksomheder, som han ikke lagde Mærke til, at bøde paa sin Uret.

Der kom en Mildhed over hende, som hun aldrig før havde kendt til, hun troede, at det var Sorgen, den skyldtes, og saa en Dag, hun vidste selv næppe hvorledes, vaagnede en ny Følelse i hende, strøg hende forbi som et Vaarpust, var borte i samme Nu, men havde været der og havde efterladt Anelser og Drømme, underlige, betagende.

Det var en Foraarsmorgen. Hun sad ved sit Vindue og læste om Brødrene Goncourts Liv, deres inderlige Kærlighed til hinanden, deres fulde Forstaaelse af hinanden, deres harmoniske Samliv og den ubrydelige Tro, der var Sjælen i det. — Og den bløde Vaarvind strøg ind ad Vinduet og bar med sig Blomsterduft og Lyden af en jævn Sang, en underlig klagende Melodi, der fyldte hendes Bryst med en berusende Længsel efter noget, hun vidste ikke strax selv hvad. Og dog — tænke sig, at elske og blive elsket saaledes! Hvilken Rigdom, hvilken Salighed maatte det ikke være? Og med Tanken kom der en ny ukendt Sødme og Fryd: Hun havde en Gang fornægtet Kærligheden, men i dette Øjeblik vidste hun, at den maatte være til.

Saa tænkte hun paa et fornemt Ansigt med et koldt, forundret Udtryk — hun jog Tanken bort, men den havde været der.

XXVIII.

Alt gik i Ro igen i det ydre, som om Erik aldrig havde levet. Og dog havde Barnets Død medført en stor Forandring i hans Moders Liv. Hvor var nu hendes ørkesløse Grublerier, hendes sørgmodige Bitterhed, hendes haabløse Livsanskuelse? Hun gik om i sit Hjem mild og stille, men bestandig beskæftiget. Hun tog sig af sine undergivne, af Sognets fattige og al den Nød og Hjælpeløshed, hun saa om sig, men det, der indgød hende Lysten dertil, forstod hun næppe selv. Paa den anden Side havde den lille Drengs Død ladet Faderen tilbage som et Vrag. Hans Livsaanders korte Opblussen var forbi, Drivfjedren var sprungen, Johan Banner havde opgivet alt.

Men Forandringen var ikke synlig; de havde i deres Samliv omgivet sig med en blank Skal af Høflighed og Kulde, og paa den saas det ikke, om Kærnen indenfor begyndte at spire eller smuldre hen. Ensformig gled Dage, Uger og Maaneder hen, fyldte med Smaaarbejde, Smaaglæder, Smaabegivenheder.

Saa traf det sig en Dag, at Judith kom ind i sin Mands Værelse for at hente en Nøgle, som havde sin Plads i hans Skrivebordsskuffe. Han var ikke til Stede, men Skuffen stod halv aaben, i denne ubetingede Tillid til ethvert Menneskes Æresfølelse, som var ham egen. Han ansaa Menneskene for at være Egoister, svage og ulykkelige, men han forudsatte aldrig, at de vilde lyve, stjæle eller bedrage. Hun trak Skuffen ud og tog Nøglen, men opdagede saa i det samme mellem Papirerne et Fotografi. Hun tog det med lidt Nysgerrighed; det var Billedet af en Mand. Hun kendte det ikke strax, men lidt efter gik det op for hende, at det maatte være Banner. Det var taget i Udlandet for mange Aar siden i hans smukkeste, hans mest forfløjne Dage. Saaledes havde han altsaa set ud! Det var derfor, Folk havde talt om hans Skønhed, som hun aldrig havde kunnet opdage. Hun kunde ikke løsrive sit Blik fra det fine, overmodige Ansigt. Skæget havde den Gang kun dækket hans Overlæbe og røbede mere end nu Mundens halv spottende Smil, dette Smil, som omtrent var det eneste, han havde beholdt tilbage. Jo længer hun saa paa Billedet, des bedre forstod hun hans Liv, forstod, at der havde været Kvinder, der havde kastet sig i Armene paa ham, blot for at kunne sige, at de havde været elskede af ham, om end aldrig saa kort.

Hun vilde lægge Billedet tilbage paa dets Plads; men saa fik hun pludselig Lyst til at besidde det. Hvorfor ikke, hun havde jo intet Billede af ham. For øvrigt var dette Billede jo egentlig slet ikke ham, saaledes som hun havde kendt ham, men det var saa smukt, saa bedaarende smukt, og hun vilde gerne eje det. Det laa glemt her, han vilde aldrig savne det. Hun tog da en rask Beslutning, skød Skuffen i og forlod Værelset med sit Bytte. Hun tilbragte en uforholdsmæssig lang Tid den Dag med at betragte det og forvise sig om, at det virkelig var den Mand, med hvem hun havde været gift nu snart i syv Aar. Hun gemte det i sit hemmeligste Gemme den Aften og betragtede det næste Morgen, før hun endnu var ganske paaklædt. Da de spiste Frokost, udspejdede hun hemmelig sin Mands Ansigt for der at finde Lighed med Billedet; den var der ganske vist, men hvor forandret var han ikke?

«Jeg kan ikke fatte,» sagde han pludselig, «hvem der kan have været i mit Værelse.»

«Hvorledes?»

«Hvem af Tjenestefolkene, der har vovet en saadan Uforsømmethed.»

«Men hvad da?» Blodet begyndte at stige hende op i Kinderne.

«Sagen er i og for sig ligegyldig, men jeg lagde i Gaar et gammelt Fotografi af mig ned i mit Skrivebord, og i Morges, da jeg tilfældigvis gennemsøgte Skuffen, var det forsvundet. Billedet er aldeles værdiløst, men jeg ved, jeg har lagt det der, og det viser altsaa, at der maa have været en eller anden i mine Gemmer.»

Hendes onde Samvittighed lod hende ikke i Ro for den Tanke, at han anede, hvem der var Gerningsmanden. I sin Forvirring søgte hun at vinde Tid ved at spørge paa ny.

«Har Du før mistet noget?»

«Det ved jeg ikke, jeg tænker aldrig derpaa, det var som sagt et rent Tilfælde, der ledte til denne Opdagelse.»

«Tror Du, at der manglede andet i Skuffen?»

«Nej, der gjorde ikke. Der laa et Par Signeter og en Ring ved Siden af, de er ikke borte.»

Hendes Forvirring tiltog. «Det er ufatteligt; hvem skulde begaa Tyveri for et Portræts Skyld; for det kan vel ikke være nogen af Pigerne —»

Han skød hurtig sin Stol tilbage og gik. Det faldt hende ind, at hendes Ord kunde have indeholdt en Insinuation, hvor lidet hun end havde tilsigtet det. Hun havde kun talt for at bortlede Mistanken fra sig selv; men hvor skulde han kunne ane det; han havde ganske sikkert optaget hendes Ord som en Sarkasme. Og hvorledes skulde hun klare Misforstaaelsen? Skulde hun gaa til ham og sige ham, at det var hende, der havde fundet det værdt at have? Hun syntes, at det var hendes Pligt — men saa at møde et koldt, forbavset Blik, hun kunde ikke overvinde sig dertil. Den Dag og de nærmest paafølgende tog hun det vel hundrede Gange i Haanden for at udføre sit Forsæt, men kunde saa ikke. Tilsidst blev det næsten en fix Ide hos hende, at hun ikke kunde faa Ro, før Sagen var klaret. Hun søgte ved allehaande smaa Opofrelser og Opmærksomheder ligesom at gøre Bod derfor, men hendes Samvittighed lod sig alligevel ikke berolige.

XXIX.

Kort før Jul kom der Indbydelse til et stort Middagsselskab paa Restrupgaard, som nu var i en anden Ejers Besiddelse. Det skulde holdes lille Juleaften. Sørgeaaret var omme, derfor afslog de ikke Invitationen, men tog derover. Det var et stort Julegilde, der gaves i Restrupgaards gamle Sale; alle Egnens rigeste Landbesiddere var til Stede. Banner var en Slags Æresgæst, det var det første Selskab, han deltog i, siden sin Søns Død, og han var desuden den største Landdrot der paa Egnen.

Judith blev ført til Bords af Værten. Lige over for dem sad Banner; hans Borddame var en ung Kone paa Judiths Alder, der netop var bleven gift i dette Efteraar.

Maden var god, Vinen ogsaa. Der blev holdt Taler og drukket Skaaler, og da det var et jysk Julegilde, blev der naturligvis ikke sparet paa Drikkevarerne. Det var fine og svære Vine, som ikke undlod at udøve deres Virkning; man spiste, talte og lo, og da Dyrestegen blev sat paa Bordet, var Munterheden naaet meget højt. Værten lod Stegen blive staaende paa Bordet, Maaltidet var jo Festens Midtpunkt, det maatte gerne trækkes ud saa længe som mulig. Han lo og talte mer end nogen af de andre, han havde drukket private Glas med enhver af de tilstedeværende, han havde drukket deres Skaal offentlig, og medens han med jysk Gæstfrihed nødte Gæsterne, foregik han dem selv med et glimrende Exempel. Hvorfor ikke slaa sig løs? Høsten havde jo været god, og den velsignede Jul stod for Døren, Huset skulde vise sig i sin fulde Glans. Gæsterne maatte prøve denne eller hin «Extra»-Flaske: «Hvad behager — den lader sig drikke — sikken Bouquet, hvad?» Og Gæsterne smagte eller lod, som de gjorde det, thi de mistede til sidst Smagen og skyllede kun Vinen ned med halvberusede Menneskers Lyst til at blive endnu mere omtaagede. Der var ikke Tale om Konversation mere. Da den første Stivhed var forsvunden, raabte enhver saa højt, han formaaede. Beretninger om blankbrune Hingste, Præmietyre, Dyrskuer, Landvæsensartikler o. s. v. udgjorde Broderparten af Æmnerne. Damerne morede sig lige saa godt som deres Mænd. De var aldeles ikke forargede over Lystigheden, de fleste var fødte der paa Egnen og vante til den fra Barndommen.

Men Judith stemte al denne Munterhed til Tankefuldhed, hun blev tavs i denne Højrøstethed og gennemjoges undertiden af en Kuldegysning, der bragte hende til at blegne, trods Heden og Ophidselsen. Hendes gamle Sørgmodighed vendte tilbage, om end i en mildere Form. Det havde altid pint hende at se Mennesker give slip paa deres Værdighed, saaledes som disse støjende, raa Væsner. Skulde de virkelig være Skabningens ypperste? Den Aandsspænsthed, som skulde kunne bringe hende til at forstaa den svulmende, overstrømmende, animalske Livslyst om hende, manglede hun, eller Sorg og Grublerier havde knækket den. Hun saa rundt paa alle disse Mandshoveder, hvoraf ethvert milevidt afveg fra Skønhedsidealet, disse skæggede Hoveder med plumpe Træk, tykke Læber, stirrende eller dorske Øjne, Fysiognomier, som man kunde fristes til at tro, at Naturen havde frembragt i en kaad Lyst til at lave Karrikaturer, og som nu tilmed var oppustede og ophedede af Vinen, Maden, Varmen og den megen Snakken.

Saa standsede hendes Blik ved et Hoved, kun omgivet af en tynd Krans graa Haar, men af en paafaldende nobel Form, med en skarp, lige Næse, dybtliggende, alvorlige Øjne og en smuk, fint spottende Mund, et Ansigt, der udmærkede sig ved sin Bleghed og Ro midt imellem alle de andre, der var saa hede og røde, en Gud mellem en Flok Fauner. Han talte meget lidt, hverken livlig eller aandrig syntes det, og dog misundte hun pludselig hans Borddame. Ak, om hun havde hendes Plads, hun skulde prøve paa at faa ham til at smile, eller ligesom skjult i de andres Støj se at finde Mod til at sige ham — hvad? Noget venligt, blot for at opklare Misforstaaelserne og undskyldte sig. Eller blot, ja, om hun blot var en fremmed og kunde begynde forfra, helt forfra paa en anden og bedre Maade!

[S. 179]

Man rejste sig fra Bordet, Herrerne trak sig tilbage for at ryge, spille Billard, en lille L'hombre, maaske en Smule Hasard. Damerne blev alene.

Da kom Banners Borddame, en smuk fyldig Blondine, hen til Judith og sagde med en Livlighed og Fortrolighed, der dels var hende medfødt dels fremmet af Vinen og den almindelige Oprømtthed: «Det var Deres Mand, jeg havde til Bords, ikke sandt? Jeg vilde næppe tro mine egne Øren, da han sagde, at De var hans Frue og havde været gift med ham i syv Aar. De ser jo saa ung ud.»

Judith smilte svagt; det var første Gang et Smigreri havde behaget hende saaledes: «Jeg var næppe nitten Aar, da jeg blev gift og — og,» hun famlede efter et Udtryk, «min Mand er femten Aar ældre.»

«Saa meget! Jeg er vistnok paa Deres Alder, men blev først gift for et Par Maaneder siden. Min Mand og jeg er lige gamle. Lagde De ikke Mærke til ham ved Bordet, den smukke, blonde Mand, der sad et Par Pladser fra mig?»

Judith tilstod ikke, at hun kun havde lagt Mærke til *en* Mand blandt dem alle.

«De maa nu ikke regne, om han i Begyndelsen saa noget gnaven ud. Han er altid fortrydelig, naar vi skal i Selskab, fordi han saa ikke kan beholde mig i Fred, siger han; han er nemlig saa forelsket.»

[S. 180]

Den nygifte Frue rødmede, da hun gjorde denne Tilstaaelse halv koket halv naivt, og søgte Sympathi i sin jævnaldrendes Ansigt, men hun fandt nærmest et sørgmodigt Udtryk. Da tog Fruen hende om Livet paa Damers Maner, naar de har Lyst til at være fortrolige, og fortsatte: «De maa ofte komme og besøge os; vi har det saa hyggelig og er saa glade; vi holder saa meget af Besøg, men vi vil helst blive hjemme — for vi er jo endnu i Hvedebrødsdagene.»

Denne Venlighed, denne Fortrolighed berørte Judith forunderlig. Der var en Tid, hvor hun vilde have spottet den og vist den tilbage, fordi den vilde have generet hende, men i dette Øjeblik, da den saa naturlig, saa uventet venlig strømmede hende i Møde, fik hun en pludselig Lyst til at tale, til at betro sig til denne Venlighed og fortælle om sig selv, om sit tidligere triste Liv, om at hun ikke længer var haabløs eller bitter som før, at hun ikke længer troede paa Egoisme som Livets eneste Drivfjeder, kort sagt tale om hele denne vidunderlige Forvandling, som hun følte var i Lag med at foregaa med hende. Hun syntes, at det maatte kunne vække Genklang hos denne unge, livsglade Frue, men saa — da hun prøvede paa at tale, blev hun bange og nøjedes med at sige: «Saa maa De ogsaa besøge os — naar Deres Hvedebrødsdage er forbi i alt Fald.»

«Aa ja, det vil jeg rigtignok gerne. De skal have saadan et yndigt Hjem, siger man, og De gjør det saa hyggeligt. Ja, er det ikke dejligt, saadan at gaa og smaapusle hjemme, og vande Blomster og spille rørende Melodier for sin sentimentale Kæledægge af en Mand, og være lykkelig ved alt, hvad man tager sig for?»

Judith prøvede atter paa at tale, at fortælle, at noget af dette havde hun lært at kende, men først for ganske nylig; men inden hun kunde tale, lagde Fruen sin varme, bløde Kind mod hendes og hviskede:

«Vi to vil blive Venner, ikke sandt?»

Var det virkelig den kolde, tilbageholdne Judith, der hviskede «Ja».

«Se paa alle disse gamle, kjedelige Damer, er det ikke rædsomt at skulle spille en hel Aften blandt dem og kede sig med Anstand. Ved De, hvad jeg altid trøster mig med i et saadant Selskab?»

«Nej.»

«Med at tænke paa, at jeg skal køre hjem alene med Theodor. Finder De det ikke fortryllende at køre hjem med Deres Mand?»

Her blev Samtalen afbrudt af Kaffen, som blev budt om, og de fik ikke Lejlighed til senere at fortsætte den. Judith længtes efter at være alene, at overgive sig til sine Drømmerier. Hun forlod det varme, snakopfyldte Værelse og gik ind i det næste, der stod tomt. Her var hverken saa varmt eller saa oplyst. Hun vidste ikke, at dette var Restrup «Studereværelse», og da hun tog Plads i en Lænestol foran Kaminen, anede hun ikke, at det var paa denne Plet, Restrup for sex Aar siden havde drukket sin sidste Flaske Rum. Men som om den afdøde Adelsmands Aand flakkede om paa disse vante Steder, førtes hendes Tanker uvilkaarlig tilbage til ham. Hun havde en Gang sammenlignet ham med sin Mand og ladet Sammenligningen falde ud til hans Fordel; hvor var det muligt. Han maatte jo henregnes til den raa og plumpe Landjunkertype, der stod saa langt under Banner. Og dog havde han været baade smuk og Adelsmand. Det var altsaa dog ikke Adelskabet, der gjorde det; det var selve Personligheden. Ja, Banner stod i Virkeligheden over dem allesammen, i hendes Øjne idetmindste. Og saa var det hendes Husbond; han havde valgt hende, givet hende Hustruens Plads ved sin Side, hun blev respekteret af ham som saadan og ved ham ogsaa af andre. Det var hendes Husbond, og det var med ham, hun i Aften skulde køre hjem.

Da sagde hun pludselig fast og bestemt til sig selv, at nu skulde hun gribe Lejligheden og tilstaa sin Uret og bede ham om Tilgivelse. Medens Mørket skjulte hans Ansigts Udtryk, skulde hun gøre Skridtet og komme til ham. Det var bestemt, der nyttede ingen Udflugter, og skønt Beslutningen kun hidrørte fra hende selv og kunde forandres af hende selv, opfyldte den hende dog med en forunderlig Angst. Om en Time, om 60 korte Minutter vilde Banner lade spænde for, saa fra Øjeblikket kommet, saa skulde hun ydmyge sig og bede om Tilgivelse.

Hun vendte tilbage til Damerne; nu var Passiaren livlig, men hun havde ingen Ro til at deltage i den. Der lød Bulder udenfor, det var Herrerne, der kom over, endnu hedere i Hovedet af Pousse-Cafeerne, deres Spil og Disputeren. De talte højt, lo og skændtes. Politik, Avlsredskaber, Kreaturer, Bygningsforetagender, Assurancespørgsmaal, Processer, Vanskeligheder med Tjenestefolkene blandedes mellem hverandre. Ny Jærnbaneanlæg, Vejforbedringer og Skatteligningspørgsmaal var under Debat, ny Opfindelser paa Agerdyrkningsfeltet kritiseredes. Ord som Centrifuger, Radsaamaskiner, Ailepumper, de Levels Separatorer, Ringtromler, Halmrystere, summede om ens Øren. Men disse Ting kedede slet ikke Damerne, de kendte til alt dette, og hvis det havde været muligt for nogen at skaffe sig Ørelyd, vilde de sikkert med Opmærksomhed have fulgt de forskellige Meninger. Ogsaa Judith havde i den senere Tid stræbt at faa Interesse for og Kendskab til disse Ting, der hørte hjemme i den Verden, der omgav hende og vedrørte hendes Mands Beskæftigelse og Livsstilling, men denne Aften kunde hun ikke følge Debatten med den ringeste Opmærksomhed; alle hendes Tanker samlede om Banner, der syntes træt og overanstrengt og ikke tog videre Del i Samtalen. Hun saa, han forlangte sin Vogn, og der gik en forunderlig nervøs Gysen gennem hende. Tjeneren meldte, at der var forspændt, Banner bød hende sin Arm. Da de havde taget Afsked med Vært og Værtinde, gjorde de en ceremoniel Bøjning for det øvrige Selskab, idet de trak sig tilbage. Men ved Døren stod Judiths ny Bekendtskab, den unge Frue. Hun rakte Judith Haanden og hviskede: «De kan sagtens, men nu haaber jeg ogsaa, at vi snart skal afsted.»

Judith og Banner steg ind i deres Vogn, Tjeneren skyggede for det viftende Lys, bukkede og slog Vogndøren i, medens Lyset slukkede.

De rullede afsted i den mørke, men stjerneklare Frostnat. Ude over de nøgne, frosne Marker saa man hist og her Lyset i en Bondehytte glimte; det var det eneste Tegn paa Liv, ellers var alt stille, selv den lette Vogn bevægede sig næsten lydløst henad den jævne, frosne Vej.

Nu skulde hun altsaa tale. Men hver Gang, hun prøvede derpaa, blev hun bange for at høre sin Stemme i denne dybe, velgørende Stilhed. Hendes Mand sad ogsaa ganske ubevægelig, hun kunde næppe skimte ham i Vognens Mørke, han sov ikke, det kunde hun høre paa hans lette Aandedrag, men han sad sikkert i sine egne Tanker.

Hvorledes skulde hun begynde. Der faldt hende noget ind. «Vil Du ikke ryge?» spurgte hun. Hun vidste, at han vilde sætte Pris derpaa.

«Tak, jeg er bange, det vil genere Dig.»

«Aldeles ikke, tvært imod.»

Han tøvede endnu.

«Jeg forsikrer Dig, Du maa saa gærne.»

Han tog sit Cigaretui frem og strøg en Tændstikke. Ved det korte, stærke Lysglimt saa de halv blændede paa hinanden. Han lidt forbavset, hun noget spejdende og ængstelig. Hun saa hans Ansigt dukke frem og forsvinde igen i Mørket ved Flammens Stigen og Synken, medens han tændte Cigaren; men hun formaaede ikke at opfatte dets Udtryk. Saa slukkede han Tændstikken og skød Vinduet ned. Mørket indhyllede dem dybere end nogen Sinde.

«Du fryser vel ikke,» spurgte han, «vil Du ikke have min Pels om Dig; den ligger paa Bagsædet?»

«Tak, jeg fryser ikke.»

Saa blev der atter fuldstændig Tavshed. Hun saa Ilden i hans Cigar snart gløde op, snart fordunkles af den lette Aske. Hun saa den fine, blaa-hvide Røg hvirvle i Vejret og trække ud af Vinduet ud i Mørket og Kulden, men hun tav stadig. «Nu vil jeg tale — nu — nej nu,» men hun gjorde det ikke.

«Generer Cigaren Dig virkelig ikke?»

«Aldeles ikke, tvært imod.» Hun var saa fattig paa Ord i dette Øjeblik, at hun kun formaaede at gentage de alt udtalte.

Atter Beslutninger om at tale, der lammede Tungen og truede med at sprænge Hjærtet, hver Gang hun gjorde Forsøg paa at udføre dem. Hun maatte tale, inden det blev for sent — ak, det var allerede for sent; den dumpe Lyd sagde hende, at de kørte ind i deres egen Gaard. Hundene gøede, de saa oplyste Vinduer, de var hjemme. Lys bevægede sig gennem Værelserne, det var Tjeneren, som kom løbende for at tage mod dem. Men Banner havde allerede aabnet Vogndøren og var sprunget ud, han rakte sin Kone Haanden, hun rystede af Kulde, da den skarpe Natteluft slog hende i Møde. Da hun vilde sætte Foden paa Jorden, mærkede hun, at hendes Slæb maatte være lukket i Klemme i Døren lige over for. Men det var for sent, hun havde allerede sluppet Fodfæstet, hun tabte Balancen og faldt over mod sin Mand. Han kastede sin Cigar og greb hende i rette Tid i sine Arme, saaledes at hun ikke faldt. Der stod de. Stillingen gjorde dem lige forlegne. Han kunde ikke slippe hende, og hun kunde ikke rejse sig. Et Øjeblik fik hun den Ide, nu at tilhviske ham, hvad hun vilde have sagt ham før, men nej, det kunde jo se ud som noget anstillet, «en Kasten sig i hans Arme», og hun tav. Han havde imidlertid løftet hende op i Vognen igen; der løsgjorde hun med Lethed sin Kjole, og det hele havde været saa kort, at hun, da Tjeneren kom med Lampen, steg ud igen uden noget nyt Uheld. Banner gav Tjeneren en hurtig Ordre om at sørge for Rejsetøjet, og fulgte efter Judith ind i Forstuen. Her bukkede han for hende og ønskede

hende Godnat.
Saa gik de hver til sit.

XXX.

Hun kunde ikke sove. Tanken om at have været ham saa nær, uden dog at være kommen ham nærmere, satte hende i nervøs Bevægelse. Selv den flygtige og ufrivillige Berøring, da han havde opfanget hende i sine Arme, gjorde hende saa underlig glad og bevæget. Hvad var da foregaaet med hende? Hun gav sig ikke Ro til at undersøge det, thi stadig vendte Tanken om dette underlige Favntag tilbage og forstyrrede ethvert Forsøg paa at komme til Klarhed herover. Hun vidste kun, at hun følte sig lykkelig, at et nyt Haab paa Livet var brudt frem i hende, at hun følte sig saa mild, saa glad, saa ung. Saa dalede endelig Søvnens ned over hende, og hun sov ind med Hænderne under Hovedet, Hovedet bøjet tilbage og et Smil paa de halvaabne Læber.

Hun havde kun sovet kort og meget let, da hun vaagnede op med et Sæt, som om hun var bleven vækket ved en pludselig, stærk Støj.

Alt om hende var mørkt, saa bælgmørkt, at hun ikke selv efter nogle Øjeblikkes Stirren formaaede at skæne den mindste Genstand. Og saa var det saa stille, at Tavsheden formelig tyngede hende som en Byrde, hun ikke kunde afkaste. Hun satte sig overende i Sengen og lyttede. Ikke en af disse tusinde forskellige, pibende, sukkende, stønnende smaa Lyde lod sig høre, der ellers om Natten forfærder den, som ikke kan sove, men ligger og venter paa dem og farer sammen, naar de kommer. Det forekom hende, at hun var begravet, og hun løftede uvilkaarlig Haanden for at forvise sig om, at den ikke stødte mod noget Kistelaag.

Men i denne dybe Stilhed hørte hun da pludselig som et dæmpet Suk eller en svag Stønnen. Det var ikke Spøgelseangst, der bedækkede hendes Pande med kold Sved, men en Tanke, der slog ned i hende som et Lyn. Lyden kom fra hendes Mands Soveværelse, der stødte op til hendes; hun erindrede i et Nu hans Tale om at dø uforudset, pludselig. Den stærke Støj, ved hvilken hun var vaagnet, den pinlige Længsel, hun havde haft efter at tale, inden det blev for sent — «han havde skudt sig — det var hans Dødssuk!» Om hun selv havde været Vidne dertil, kunde hun ikke have følt det med større, rædselsfuldere Vished. I det Øjeblik han holdt hende i sine Arme, havde han hemmelig taget Afsked med hende. Grunde og Beviser myldrede frem, hun formaaede ikke at bekæmpe dem eller bringe dem til Tavshed. I Selskabet i Aften havde han været saa stille og alvorlig; og desuden, var det ikke Bevis nok, at hun var begyndt at haabe, endnu havde jo aldrig noget af hendes Haab faaet Lov til at leve, knuste vare de blevne et efter et. Tusinde Smaaomstændigheder, der syntes at have maattet advare hende, dukkede ukaldede frem, Varsler og Anelser. De havde været i det Hus, hvor Restrup for sex Aar siden berøvede sig Livet; Banner havde for to Dage siden været i Byen og talt med sin Sagfører; han havde den foregaaende Dag haft den Palisanderkasse fremme, hvori han gemte sine Pistoler, hun havde set den paa hans Skrivebord. Alt dette jog hende gennem Hovedet, medens hun lyttede efter en Gentagelse af Lyden.

Tilslidst blev Tilstanden hende utaalelig. Hvis hun nu havde gættet rigtig, hvis han nu laa død der inde, ti Skridt fra hende! Der overfaldt hende en saa dødelig Rædsel, at den et Øjeblik forvirrede hendes Tænkeevne. Hun maatte have Vished, og naar hun da saa ham død, vilde hun kaste sig over ham, og bede om Tilgivelse, selv om han ikke længer kunde høre det, og saa — saa, hun kunde ikke tænke videre. Hun famlede efter Svovlstikker, hun strøg den ene af efter den anden, men de slukkedes i hendes rystende Hænder. Endelig fik hun tændt en Lampe, der stod ved hendes Seng, en lille antik Lampe, der hang i tynde Kæder, som en Hejre holdt i sit Næb. I Spejlet lige over for saa hun sig selv sidde oprejst i Sengen saa ligbleg, som om det var hende, der var den døde, et flygtigt Indtryk, der slog ned i hendes Sind, som slige Indtryk tidt gør i et Angstens Øjeblik.

Hun gjorde sig ikke Rede for, hvad hun egentlig vilde. Hun stod ud af sin Seng og gav sig kun Tid til at stikke Fødderne i et Par smaa, tynde Morgensko. Saa greb hun Lampen, og skælvende af Kulde og Angst, med klaprende Tænder og rystende paa Haanden gik hun til Døren, der førte til hendes Mands Soveværelse. Den var lukket af; hun drejede Nøglen om og foer sammen ved den Støj, det gjorde. Hun aabnede Døren lydløst og traadte ind. Hun havde ikke været der siden hin Nat, da Barnet døde. Alt var uforandret, den tomme lille Seng stod endnu ved Siden af Banners. Der var saa stille. Hun hørte intet Aandedræt, kun sit eget bankende Hjærte. Hun listede sig nærmere som et Spøgelse, hun vovede næppe at skaffe sig Vished — ak, der laa han med Ansigtet vendt opad, bleg og stille, men — men — Du naadige og barmhjærtige Gud være lovet! — rolig sovende, ikke død.

Da overvældedes hun af en ubeskrivelig Glæde, det var hende, som om en stor Fare var overstaet. Hun bøjede sig over Sengen med Lampen i Haanden — som Psyche over Amors Leje — tænkte hun med et svagt Smil. Ja, han var smuk, som han laa der, med det regelmæssige Ansigt, hvori Sorgen havde tegnet saa dyb en Skrift, med det smertelige Træk om Munden, med de lukkede, dybtliggende Øjne, om hvilke Skyggen tegnede en mørk Rand! Men hvor længe havde hun ikke været om at opdage det! Hun lod sig sagte glide ned paa Gulvet foran Sengen. Hans Haand laa ud over Sengekanten, hans fine, magre Haand; hendes Læber nærmede sig til den, og hun kyssede den sagte, medens hun hviskede som et Barn: «Aa, vær ikke vred paa mig, tilgiv mig al den Uret, jeg har gjort Dig.» Hun blev bange for at han skulde vaagne, hun rejste sig hurtigt; men han sov dybt og uforstyrret, som et Barn gør det, der intet har at angre eller frygte, eller som en Mand, der intet mere har at haabe eller ønske. Endnu et langt Blik paa hans i Søvnens fredelige og milde Ansigt, saa forlod hun lydløst Værelset; Nøglen blev atter drejet om, Lampen slukket, og saa kastede hun sig paa sin Seng.

Da rakte hun Hænderne op som til Bøn, og hviskede jublende, med ubeskrivelig Fryd i sin Stemme: «Nu ved jeg det! Det er kommet, jeg elsker. Himlen være lovet, jeg elsker for første og eneste Gang i mit Liv. Kærligheden er til, jeg føler den; den gennemstrømmer hele mit Væsen, den gør mig lykkelig og god. Jeg troede ikke paa den, men nu tror jeg, thi jeg elsker, jeg elsker!»

Hun tog sin Hovedpude i sine Arme og knugede den til sig: «Jeg elsker — elsker! Hører Du, nu i denne Stund er det kommet, og har fyldt mig med en ubeskrivelig, usigelig Lykke.»

«Nej — det er dog ikke nu, det er kommet. Jeg har elsket ham længe, skjøndt jeg ikke vilde det, men hvor længe?»^[21]

Hun gik tilbage, følgende den ny Strøms Spor. «Var det fra den Gang, vi mistede Erik, da jeg saa ham bøjet, saa ham lide og dog ikke klage? Nej, det var længe før.» Og saa fandt hun ud, at hendes Sorg og Livslede, hendes Forladthedsfølelse og Forbitrelse, hendes Misundelse, ja selv hendes Had og Haardhed, det havde været Kærlighed alt sammen, eller skyldtes hendes Kærlighed. Hun havde elsket ham, ja, uden at vide det, fra den første Gang, hun saa ham. Da var Frøet i hendes Sjæl, som Tanken paa ham havde saaet, begyndt at spire, og det havde saa kæmpet sig frem under Jorden i Mørke og Fortvivlelse, i Længsel og Savn, gennem stenet Grund og soltørret Muld. Ustandselig havde

hendes Kærlighed banet sig Vej, og da saa Sorgen havde bøjet hende og Angeren grebet hende, og da hun erkendte sin Uret og Brøde, da var den brudt helt frem, voxende stærkere og stærkere, til sidst helt overskyggende hende — nu saa hun det. Og hun følte, hvorledes den forlenede hende med en Styrke, som hun endnu aldrig havde kendt, hvorledes den ligesom genfødte og omskabte hende, og ikke lod den mindste Del af hendes Væsen uberørt. Og hun, der havde sørget over sin Kulde, der havde troet sig ude af Stand til at elske og havde tvivlet om Kærlighedens Tilværelse, hun overgav sig nu jublende til den.

Og hun ynkedes over sin tidligere Tilværelse, hvor hun havde brugt alle sine Kræfter til at trodse, stride imod og glide. Hvilken Taabe, hvilket stakkels lykketørstende, ulykkeligt Menneske havde hun dog ikke været. Men nu var Kampen forbi — ogsaa hun var omsider kommen til den solvarme Plet, hvor al Smerte og Strid var endt, hvor hun rolig turde hvile ud i Lykken og Lyset.

Og hun sov atter ind for ikke mere at skræmmes op af sin Hvile.

XXXI.

Hun klædte sig omhyggelig paa næste Morgen og betragtede sig nøje i Spejlet. Var hun ikke begyndt at blive gammel og styg? Nej, hendes Øjne var endnu klare, og Sorgen havde ikke gravet sine Furer i hendes Ansigt; hun havde aldrig været saa glad over sin Skønhed som nu. Hun løb ned ad Trappen til Spisestuen, hun nynnede sagte, da hun lavede Kaffen og ristede Brødet. En lille Angst paakom hende; maaske han vilde spise Frokost paa sit eget Værelse, og hun længtes dog saa meget efter at se ham, at høre ham tale, om end nogle ligegyldige Ord.

Der kom han. Hun turde ikke se op paa ham for ikke at røbe sin Bevægelse.

«Befinder Du Dig vel?» spurgte han, idet han tog Koppen af hendes Haand, som det, at han var hende nær, bragte til at skælve.

«Tak — jeg har det godt.»

Han drak sin Kaffe i Tavshed, og hun ledte om et Par ligegyldige Ord at sige, uden at kunne finde nogen. [S. 194]

Hun rakte ham Brødbakken, hans Haand berørte hendes, og hun rødmede — taabeligt! for Aar siden havde hvert af hans Kærtegn oprørt hende, og nu — hvor havde det for Resten været muligt?

«Tillader Du, at jeg ser min Post?»

«Gærne.»

Han foldede Avisen ud og gennemløb den hurtigt; derefter kom Turen til Brevene; de blev aabnede og flygtig gennemsete; kun et læste han med synlig Interesse og lo endog saa smaat et Par Gange under Læsningen.

Hun saa forundret paa ham.

«Det er et Brev fra Komponist Hellman, som jeg traf i Rom og Paris. Jeg har vist fortalt dig om ham. Vi blev den Gang meget gode Venner. Senere har jeg et Par Gange bedt ham om at besøge mig i Sommertiden, sidst for nogle Aar siden, da jeg traf ham i København. Han lovede det ogsaa, men kom aldrig. Nu skriver han, at han i Henhold til min Indbydelse vil gæste os, og — ja, han er en pudsig Fyr, han skriver — ja, Du kan jo selv læse det.»

Han skød Brevet over Bordet til hende. En løjerligere Skrift havde hun aldrig før set; Streger og Klatter mellem hverandre, overstrøet med en utrolig Mængde Sand, der fik dem til at tage sig ud som smaa piggede og vortede Dyr. Hun skød det fra sig igen: «Jeg kan ikke læse det.»

«Naa, det er sandt. Hellman bruger Fjerpen og strør Sand paa; jeg husker nok hans billets doux. Indholdet er i Korthed: «Da Du altid har anmodet mig om at besøge Dig om Sommeren, har jeg faaet den Ide, at der vist maa være noget aparte rart ved Vinteren, som Du ikke under mig. Derfor agter jeg nu at inspicere din Herregaard ved Juletid. Jeg er bleven meget slunken af vor elendige københavnske Kost og trænger til at faa noget med af Eders Fedekalve. Da min Besøgelses Kapital er bleven opsparet i saa mange Aar, faar Du nu foruden Hovedsummen, som er mig, Renterne i Form af en lille Nevø, som jeg tager med mig. Han siger, han vil tegne nogle af Dine gamle Sager i Egenskab af Arkitekt og Oldgransker; men det er kun et Paaskud. Han vil gøre Ravage blandt de jyske Piger, og jeg beder Dig derfor snarest mulig afskedige, hvad Du har af kønne Fruentimmer paa Gaarden. Jeg formelder min og hans dybeste Respekt for Din unge Frue, hvem det særlig skal glæde mig at gøre Bekendtskab med. Hvis Du ikke vil have os, bedes Du skrive Afbud med omgaaende, da vi rejser fra København i Morgen. Din hengivne o. s. v.» — Det vil sige, antager jeg, at de kommer i Morgen. Er Gæsteværelserne til Haven i Stand?»

«Ja.» Hun var lidt fortrydelig ved at skulle modtage fremmede just nu. Hun havde ønsket at være ene med ham netop nu, men han var aabenbart meget oplivet.

«Hellman vil sætte Liv i Huset, det glæder mig ogsaa for Din Skyld; Du trænger til Adspredelse.»

«Aa nej, hvorfor det? Jeg er meget tilfreds med det, som jeg har det.»

Hun saa rask op paa hende ligesom forbavset. Hun vendte sig bort.

«Det er sandt, det er jo Juleaften i Aften. Du har vel ikke noget imod at gaa med mig i Kirke, som vi plejer?»

Hun svarede hurtigt nej, og han forlod Stuen.

XXXII.

Det var Skik, at Godsherren Juleaften var til Stede i Kirken. Det havde rigtignok tidligere ogsaa været Skik, at Herskabet var der hver Søndag; men siden Banner var kommen hjem fra Udlandet, gik han kun i Kirke en Gang om Aaret, nemlig Juleaften. Han syntes ikke, at han helt vilde bryde med den gamle Skik, der af Bønderne næsten betragtedes som Lov og Ret.

Det blev en kold, stjerneklar Frostaften, og Vejen over til Kirken laa hvid og blank i Maaneskinnet. Judith stod ved Vinduet og ventede paa sin Mand, færdig til at tage afsted.

Han kom ind i Spaserepels: «Har Du noget mod at gaa til Kirken? Kusken kan saa ogsaa komme med.» [S. 197]

«Nej, slet ikke,» svarede hun smilende og vendte sig om mod ham.

Hun saa, at han var bleg og nervøs. Han betragtede denne Julegudstjeneste som en Tortur, en Komædie, han skulde spille til bedste for andre, og det pinte ham som en Ydmygelse. Hun forstod det saa godt, men hun turde ikke berøre Sagen.

Da de stod paa Trappen, dukkede Tjeneren op bag ved dem.

«Hvad vil De?» spurgte Banner i en mod Sædvane opfarende Tone.

«Fruens Tæppe,» stammede Manden; «jeg skulde bære det, mente jeg.»

«Det behøves ikke,» sagde Judith hurtig. «Jeg kommer vist ikke til at fryse.»

«Jo, der er for koldt,» sagde Banner atter rolig. «Men De skal ikke følge med. Giv mig Tæppet.»

Det var aldrig hændet før, og den ubetydelige Opofrelse fra hans Side rørte hende.

De gik sammen ned ad Vejen. Klokkerne kimedede festlig ned mod dem fra Kirketaarnet, stærkt og klangfuldt lød Tonerne ud i den stille, kolde Aften. Der straaledes Lys fra Kirkeruderne, og henne ved Indgangen trængtes Folk allerede for at komme ind.

Da de naaede Kirkegaardsporten standsede Banner, førte ligesom uvilkaarlig Haanden til Panden og sagde i en Tone, der formelig dirrede af Nervøsitet: «Gid det var overstaaet!»

Nu veg Mængden til Side for dem; der hilstes ærbødig og mumledes mangt et glædeligt Jul. Banner gik med Hatten i Haanden gennem den nysgerrige, ventende Flok.

De gik op gennem Kirken, der var straalende oplyst; thi det var en gammel Ret, at dette bekostedes af Godsejeren. De naaede de øverste Stole med det adelige Vaabenskjold malet paa Døren, hvor Bænkene bar Spor af forhenværende unge Banners ringe Andagt under Gudstjenesten i Form af udskaarne Hjærter med deres og deres udvalgte Navnetræk, eller Damspil, afridsede paa Sæderne. Langs de nøgne Mure hang Votivtavler med plump udskaarne Egetræes Rammer, fremstillende Giveren og hele hans Familie, Fader og Moder i Midten, tolv—fjorten Børn i nedadgaaende Størrelse til begge Sider og de døde Børn liggende foran i deres Jordelin. For øvrigt var Kirken meget tarvelig; dog havde den et udmærket Orgel, som gamle Erik Banner havde bekostet for at gøre sit til at fremme Guds frygten hos Menigmand.

Banner havde sat sig tilbage i Stolens inderste Krog, som for at unddrage sig de andres Opmærksomhed; men Judith sad helt ude ved Midtgangen og saa op mod Alteret, der straaledes af Lys. Hun insugede den festlige Stemning og fyldtes af en ubeskrivelig Taknemlighed og Glæde.

Banner sad sammenbøjet i smertelige Tanker. Her havde han siddet som Dreng, stolt som en Prins med Sværdet liggende aaben for sig, her havde han siddet med sin unge Brud, fuld af Forhaabninger om Lykke, her havde han — smerteligst af alt — for to Aar siden siddet med sin lille nysgerrige, glade Dreng.

Da nu Orgelet pludselig brød ud i den gamle jublende Julesalme, gik der som et Sæt igennem ham, han blev saa overvældet, ikke religiøst men nervøst, at han kunde have grædt højt. Men han tvang sit oprørte Sind til Ro; thi ikke for alt vilde han give efter i sine undergivnes Nærværelse. Lyset, Sangen, Orgeltonerne væltede som Bølger ind over ham, han højede Hovedet og led resigneret. «Et Barn er født» sang de jublende. Ja, hvor forstod han ikke den Glæde, disse Ord indeholdt, men endnu bedre Spaadommen til Marie: «Ogsaa Din Sjæl skal et Sværd gennemtrænge.»

Men i Judith genfødtes al den Glæde, de sang om; for første Gang i mange, mange Aar holdt hun virkelig Gudstjeneste og takkede Gud for al den Lykke, som var født i hende.

XXXIII.

De gik hjem sammen, hjem til deres ensomme Hus, aldrig saa ensomt for ham som netop en saadan Aften. Da Folkene efter gammel Skik havde faaet deres Gaver og sagt Tak, sad de to ene sammen, medens Gildet og Lystigheden fandt Sted i Borgestuen. Hvor tomt, hvor tomt det hele!

De gav hinanden Gaver. Hvor betydningsløst, da de ikke kunde give hinanden noget, som de ikke selv kunde købe sig, da de ikke kendte hinandens Ønsker, ja, næppe havde nogen. Og dog syntes Judith denne Aften, at hans Gave var et Tegn paa Velvilje og Opmærksomhed.

Hun mindedes, hvorledes hendes Moder ved saadanne Lejligheder var gaaet hen og havde kysset sin Mand til Tak, som den naturligste Handling af Verden. Hun havde ikke turdet gøre det, nej, ikke om det saa gjaldt hendes Liv. De sad tavse sammen den lange Juleaften. Hun mærkede ikke Trykket saaledes som han; thi hun var glad over hans Nærhed, glad ved at se ham og indaande samme Luft som han. Men Banner var knuget af denne Tavshed og Ensomhed; Tanken om, at de næste Dag vilde faa Gæster, kom som en hel Lettelse.

Saa fik han en Ide; han foreslog et Schakparti.

Han var Mester i Spillet, det eneste han i det hele taget brød sig om at spille. Hun spillede ikke daarlig, men var dog ikke i Stand til at vinde fra ham. Det havde derfor tidligere været hende imod, naar han foreslog et Parti; thi der var noget deprimerende, ja formelig ydmygende i bestandig at tabe. Men denne Aften var Forslaget hende kærkomment.

Spillet interesserede Banner. Han plejede at lægge sin Plan i Forvejen og gennemføre den med stor Overlegenhed. Hun spillede just, som han ønskede det, godt nok til at gøre ham Modstand, daarlig nok til aldrig at kunne ødelægge hans Planer. Naar han havde omringet hende, bragt hende i den Stilling, han ønskede, tilintetgjort hendes Forsvar og saa til sidst styrtede sig over hende med sit Mat! kunde han triumfere et Øjeblik, men saa higede han kun efter at begynde for fra. Hun havde hadet denne Methode, hans Sikkerhed og Triumf havde altid før irriteret hende, men denne Aften var det hende en Tilfredsstillelse at lade sig overvinde, at anerkende ham som den overlegne.

De spillede i Tavshed, man hørte kun Banners Schak! — Madame! og hans sidste Mat! Saasnart Spillet var forbi, stillede han Brikkerne op til et nyt; hans Spillelidenskab var vaagnet, og Timerne gled. Uformærket forløb Julenatten og de spillede stadig. Men til sidst blev Judith træt; hun havde kun sovet lidt forrige Nat, og nu var Midnat længst forbi. Den uafbrudte Anspændthed, de frugtesløse Forsøg paa at forsvare sig, havde udtømt hendes Kræfter, og Glæden ved at være ham saa nær og dele hans Beskæftigelse var vegen for en svimlende Træthed.

Klokken slog fire, da han stillede et nyt Spil op.

Hun røbede ved intet Ord sin Træthed, men da hun skulde flytte Bønderne ud, rystede hendes Haand. Hans ØBlik opfangede det og gled fra Haanden op til hendes Ansigt; hun var bleg og saa meget anstrængt ud. Da trak han hurtigt sit Uhr op og saa studsende paa det.

«Er det muligt, er Klokken virkelig fire? Tilgiv mig min Hensynsløshed,» og med lidt Anger over sig selv og Beundring for hende tilføjede han: «Tiden er gaaet saa behagelig, det maa være min Undskyldning.» Han havde slaaet Schakbrættet sammen og rejst sig op; han rakte hende nu Haanden til god Nat.

«Tiden er ogsaa gaaet behagelig for mig,» sagde hun sagte.

«Maa jeg takke!» — han bøjede sig høflig — «ogsaa for Din overordentlige Taalmodighed.»

«God Nat, og glædelig Jul!» tilføjede han smilende, «vi har jo allerede Julemorgen.»

Et lidt fastere Haandtryk, et nyt Buk, saa trak han sig tilbage.

XXXIV.

Komponist Hellman og hans Søstersøn ankom virkelig den følgende Dag. Den første var en korpulent Mand med et muntert, spillende Udtryk i Ansigtet, langt mørkeblondt Haar, paa Kunstnervis strøget bag Ørene og et stort Skæg. Hans første Entrée satte Judith i ikke ringere Forbavselse end hans Brev, thi saa snart han var sprungen af Vognen, omfavnede han Banner i Kuskens og Tjenerens Nærværelse — Banner fandt sig noget forlegent i denne Venskabsytring — og derpaa hilste han hende som en god gammel bekendt, hvem i Grunden kun særegne Omstændigheder havde forhindret i at blive dus med.

«Naa, Johan, gamle Dreng! Saa er Du da her tøjret til den nydeligste Tøjrepæl af Verden og paa den kønneste Græsgang, man kan ønske sig. Og De, Frue, har De nu ogsaa faaet ham vel dresseret? De kan tro, han var en forfløjen Fyr i sine unge Dage. Ak ja — det var den Tid, man selv var en slank Yngling,» og han skottede mistrøstig ned ad sin runde Person. «Maa jeg præsentere min Nevø, en net lille Duodezudgave af Menneskeheden — hvad behager?» Og han slog sin Nevø paa Skulderen, hvilket var alt, hvad han kunde naa, thi August Strøm, Duodezudgaven af Menneskeheden, manglede kun lidt i de tre Alen og ragede et godt Stykke op over sin lille Onkel.

Han var et usædvanlig smukt Menneske med en prægtig Figur, krøllet brunt Haar, og en lang Knevelsbart, med et livsglad, næsten overmodigt Udtryk i de mørke Øjne, med Sundhed, Ungdom og Styrke i enhver af sine Bevægelser. «Han ligner saadan en ung græsk Halvgud,» plejede den beundrende Onkel at sige.

Det i Former og Ceremoniel stivnede Ægtepar reves med, i Begyndelsen vistnok lidt modvillig, af deres Gæsters Munterhed.

«Naa Du, vi skal vel have noget at spise strax — hvad Johan? Men endelig noget bedre, end da vi sidste Gang spiste sammen i Paris — husker Du? Spegepølse og sur Champagne. Naa, Frokostbordet er dækket. Vel min Ven, jeg vil ikke haabe, Ænderne ere brændte?»

Disse sidste Ord var henvendte til Tjeneren, som havde al sin Velopdragenhed nødig for ikke at røbe sin Forbavselse. «Kom Johan, lad os to gamle gaa i Spidsen, saa kan de unge følge bag efter.» Og Komponisten greb Banners Arm og trak ham med sig, medens Arkitekt Strøm, der aldeles ikke var misfornøjet med Arrangementet, fulgte efter med Judith.

«Husker Du, hvad Du sagde i Paris. Da svor Du paa, at Du aldrig vilde gifte Dig. Men jeg var syv Aar ældre og meget klogere, og jeg sagde: «Lyt til en ældre Herres Ord, Du bliver fanget Johan og lagt i Kærlighedens Rosenlænker.» Naa, hvem fik Ret? Det er godt og vel otte Aar siden, og hvor længe har Du nu været gift?»

«Syv Aar.»

«Haha, syv Aar, det er brilliant! Saa er det otte Aar siden, han forelskede sig, det vil sige samme Aar, som han svor paa, at han aldrig vilde gifte sig, men for bestandig forsage Kvinderne. Naa Johan, skammer Du Dig?»

«Nej aldeles ikke,» svarede den tiltalte.

«Du har for Resten forandret Dig meget. Hvor er de sidste Lokker blevne af, og hvorfor Fanden pudrer Du Dig. Du er jo ganske melet i Skægget og i de tre Haar, hvormed Du endnu smykker Din Isse.»

«Det sidder fast,» sagde Banner med et Smil og strøg sig om sit graanende Skæg.

«Da skulde jeg dog ikke haabe, at det er Din Frue, der sætter Dig graa Haar i Hovedet — eller Skægget maa man vel sige.»

«Nej paa ingen Maade. Men,» fortsatte Banner alvorlig, «Du ved maaske, at jeg har mistet en Søn.»

«Ja — ja,» sagde Hellman med pludselig Alvor. «Det vidste jeg og burde have tænkt paa. Naa, hvad Tabet angaar, saa kan det vel —» Resten forsvandt i en Brummen.

Banner skød sin Stol tilbage og ønskede sine Gæster vel bekomme! Dermed blev al videre Diskussion afbrudt. Tiden før Middag lagde Hellman fuldkommen Beslag paa sin Vært og overlod sin Nevø til Fruen. Herover følte August Strøm sig dog ingenlunde tilsidesat. Han fandt i hende en velvillig om end temmelig tavs Tilhører, dog kunde hun undertiden sige et og andet, der røbede en hos Kvinder usædvanlig Smag og Interesse for Kunst, og Strøm var henrykt, ikke mindst dog, fordi han i hende syntes at have truffet en af de skønneste Kvinder, han nogen Sinde havde set.

Middagsbordet forhøjede hans glade Stemning, og da man drak Kaffe i Dagligstuen, gjorde hendes Nærværelse ham næsten begejstret veltalende.

«Hold nu Din velsignede Mund et Øjeblik,» lød da Hellmans muntre Stemme, «for nu vil jeg spille.» Og uden videre Indledning satte han sig til Instrumentet og begyndte at spille. Flygelet var godt og nylig stemt, men det blev aldrig benyttet. Der var derfor i Begyndelsen noget haardt i Klang, men da Hellman pludselig, efter at have ligesom stiftet Bekendtskab med det, anslog de første mægtige Akkorder i Ouverturen til «Don Juan», tabte al Skarphed sig, og Mozarts herlige Musik brød som et brusende Væld af Toner frem under hans øvede og kraftige Hænder. Nu var han ikke længer den joviale, gemytlige Tyksak, men den af sit Æmne helt opfyldte Kunstner, og medens han aldeles glemte sine Tilhørere, tvang han dem ind under sit Spils Fortryllelse.

Judith laa tilbagelænet i sin Stol. Hun mærkede, hvorledes Musiken berusede hende og rev hende med sig, og hun overgav sig modstandsløs til sin Kærlighed, ikke blot med Hjertet, men med Sanserne. Hun droges til ham, den livstrætte Mand, ikke blot med Tankerne, men med hele sit Væsen; var de i dette Øjeblik blevne alene, havde hun ikke formaaet at staa imod, hun havde kastet sig for hans Fødder og tilstaaet ham den Kærlighed, der betog hende. Men bag hendes Stol stod August Strøm, opfyldt baade af Musikken og den skønne Kvinde, han stod hos, og ved Flygelet sad Komponisten, der slet ikke syntes skikket til at forsvinde i et Aandesyn.

Banner havde lænet sig fremad, hans Arme hvilede paa hans Knæ, under de halvsænkedede Øjenlaag søgte hans Blik Judith; han mærkede, at der var noget i Vejen med hende, at hun ligesom var nervøs eller ude af Ligevægt, og han undrede sig over, hvad der vel kunde være Grunden dertil.

Da Hellman og Strøm om Aftenen traadte ind i deres fælles Dagligstue, som laa mellem deres Soveværelser, fandt de den opvarmet og oplyst. Dette fristede dem til at slaa sig til Ro endnu en Times Tid for ved Cigaren at drøfte Dagens Indtryk.

«Det forbavser mig,» sagde Strøm, «at finde noget saa vidt forskelligt fra, hvad jeg havde ventet. Er det virkelig den Fusentast, Du har omtalt for mig. Han er jo saa stiv, at han ikke en Gang kan tømme sig i godt Selskab.»

«Ja, han har forandret sig meget, men det forbavser egentlig ikke mig. Midt i al Vildskaben var der noget af denne Stivhed i ham ogsaa den Gang, og i den sidste Tid, vi var sammen i Udlandet var jeg egentlig den eneste, han omgikkes. Og heroppe maa da nødvendigvis sligt udvikle sig; i de smaa, spidsborgerlige Forhold har han maaske fundet det rigtigst at hylle sig i sin Værdighed for at holde Folk tre Skridt fra Livet.»

«Nej, maa jeg saa bede om Fruen, og hun har næsten overrasket mig endnu mer. Husker Du Frøken Blight? Hun har kendt Fru Banner i hendes Pigedage og syntes, at hun var temmelig ubehagelig og egentlig slet ikke smuk.»

Hellman havde strakt sig magelig tilbage i en Lænestol, men ved Strøms Ord rettede han sig og brød ud i sin sædvanlige muntre Latter.

«Naa, saa Du vil være Kender af Kvindehjertet, August? Frøkenens Ord tydede jo netop paa, at Fru Banner var smuk. Det ene Fruentimmer vil jo aldrig erkende det andets Skønhed. Frøken Blight har Teint som en Reseda, følgelig ynder hun ikke varme og bløde Farver, hun har gult, glat Haar opsat à la chinoise, altsaa finder hun et lokket, brungyldent Hoved skrækkeligt; hendes Øjne minder mig om sammenløben Mælk, hvor skulde hun saa kunne paaskønne Fru Banners, der jo kan modne sure Stikkelsbær ved et eneste Blik. Nej, jeg kunde nok tænke, at hun var smuk, Banner har altid haft en god Smag.»

«Ja, ikke sandt,» udbød Strøm, «hun er henrivende, har Du set hendes Næse og hendes Hage, og sikken Figur!»

«Min kære, det er lidt vanskeligt at overse saa vigtige Legemsdele som en Næse eller en Hage, med mindre de da skulde mangle; men for øvrigt, Du har virkelig Ret, hun er — ret net!» Og Komponisten brast paany i Latter. [S. 209]

«Hun er uforlignelig. Men hør, tror Du, at de lever godt sammen? Der er saadan en forunderlig Kulde mellem dem.»

«Min højtelskede Nevø,», svarede Hellman, «jeg har observeret, at naar Du opdager ulykkelige Forhold mellem Ægtefolk, er Du gjerne charmeret i Konen. Er Du maaske allerede leveret?»

«Aa, Snak! Men det var da ikke saa underligt, om hun var bleven ked af denne blaserede, ci-devant Roué, Gud ved, om hun overhovedet nogensinde har vidst, hvad det er at elske.»

«Naa! Du havde maaske Lyst til at lære hende det. Men det skulde Du for Resten være lidt varsom med, min Dreng. Banner er ikke til at spøge med i det Kapitel, og det kunde jo ogsaa nok være, at Du ellers kom til kort, naar Du prøvede paa at gøre ham overflødig. Han var altid en farlig Mund for Kvinderne.»

«Maaske for ti Aar siden.»

«Ak, min Ven, sligt ophører aldrig.»

«Vil Du virkelig paastaa, at denne visne, magre, skaldede Mand — —»

«Undskyld, at jeg afbryder Din smukke Beskrivelse. Man skulde virkelig ikke tro, Du var Arkitekt; Du mangler jo aldeles Blik for Yderlinjer. Maa jeg gøre Dig opmærksom paa, at ihvorvel han ikke har Din Garderhøjde og Dine Bjørnekrafter, er han elegant og smukt skabt, hans Hovedform er klassisk, hans Træk fine — han er mindst lige saa smuk som sin Hustru.»

«Uh, kan vi nu ikke blive fri for den Slags Overdrivelser?»

«Og hverken Du eller jeg kan benægte eller har engang Ret til at betvivle, at Fru Banner elsker sin Mand; han er af det Slags Mennesker, man ikke kan gaa ligegyldig forbi. Paa den anden Side ved Du ikke, hvad Skade det uskyldigste Kurmageri kan afstedkomme i et Forhold som dette, og Banner fortjener at være lykkelig i sit Ægteskab; thi han har ikke kendt meget til Lykke inden det.»

«Hvad for noget! Har han ikke kendt til Lykke — han, som har været baade rig og smuk og begavet, af god Familie, uafhængig o. s. v. Det var ellers en underlig Skæbne til at gøre en ulykkelig!»

«Aa, Du ved slet ikke,» raabte Hellman pludselig heftig og sprang op, «hvori Ulykken ligger. Vi, Du, jeg, Fru Banner ogsaa, vi er unge, jeg mener ikke Aarens Ungdom, men vi hører til en ung, levedygtig Slægt og Stand; vort Blod løber rask, vort Mod grænser til Overmod, vort Liv er Forhaabning. Men han hører til en dødsdømt Slægt, der har levet og nu kun har sin svundne Storhed at leve paa. Naar en Stand eller en Tidsalder gaar under, saa kommer der saadanne Fremtoninger som Banner. Vi sejler med Strømmen for fulde Sejl, vi Arbejdere og Kunstnere er Nutidens Adel, men han kæmper mod Strømmen og Tidsaanden, ikke fordi han har Lyst til Kampen, men fordi det nu en Gang ligger ham i Blodet. Og saa ser han sine Haab briste paa alle Hold. Ikke engang sin Søn fik han Lov at beholde. Slægten er mærket og dødsdømt, det ved han. Se dette er den virkelige Ulykke, og den skal vi lykkelige respektere; denne Mand er saa ulykkelig, at jeg kunde elske ham ene og alene derfor.»

«Ja, vær saa god,» svarede Strøm, paa hvem Hellmans Ord dog virkelig havde gjort noget Indtryk. «Du er jo hans Ven, og Dine Fordringer er derefter; men en ung Kvinde!»

«Hun kan det ogsaa, hun bør det, og hun vilde kunne blive lykkelig derved.»

«Men hun gør det ikke. Lagde Du ikke Mærke til, at Din Spøg over deres ægteskabelige Forhold generede hende?»

Hellman var atter bleven rolig, han havde paany sat sig ned og svarede nu i sin sædvanlige muntre Tone: «Snak! Spøg har alle godt af, Banner ogsaa. Jeg ved, at Spøg opmuntrer ham. Derimod kunde Dit ungdommelige Sværmeri let gøre Fortræd, og jeg beder Dig om at tage Dig i Agt. Man skal ikke i ædel Romanmedfølelse gribe ind i Forhold, man ikke kender og forstaar. Det kan synes saa uskyldigt og dog anrette ubodelig Skade. Ægteskabet er en meget indviklet Komposition, som man ikke skal pille ved. Det var, som om en Fusker vilde korrigere en Mesters Værk og sige: «Hør! er en Disharmoni, den maa vi rette». Saa fork luder han bare alt, fordi han ikke forstaar, hvorledes Dissonantserne hører med til Stykkets Karakter.» — Nu var Hellman kommen ind paa et yndet Tema og fortsatte med tilbagelænet Hoved og lukkede Øjne: «Banner hører til de Kompositioner, man maa vænne sig til; han er en af Beethovens sidste Sonater, vanskelig at forstaa, tilsyneladende uharmonisk og frastødende, men, naar man først har lært den at kende, ubeskrivelig tiltrækkende med al sin Smerte, sin Kamp og Sønderrevethed. Man slipper den aldrig, man vil se dybere og dybere i den, man lider ved det, man forstaar, men man elsker dog. Ja, Du hører nu slet ikke paa mig, men det er ogsaa det samme. Lad mig bare sige Dig, at hvis Du gør Knuder her, er vi to færdige. Du fortjener at faa en Fyrstinde,

gør Du, det nægter jeg ikke, Du er ung, livsglad og skabt til at blive lykkelig; men gaa ikke hen og skaf Dig selv og andre unødigt Sorg og Smerte. Nu er jeg træt af at tale og længes efter Sengen, behag derfor at trække Dig tilbage — Godnat!»

August Strøm saa op med et Smil og sagde: «Sig mig kun Onkel, hvad Musik ligner da hun?»

«Aa,» sagde Hellman leende, idet han blidt skød sin Nevø ud af Døren, «lad os sige en Fuga af Bach. Er Du saa tilfreds?»

Efter at den første Tilbageholdenhed og Generthed fra Banners Side og den første forcerede Lystighed fra Komponistens var overvundet, øvede de to forskellige Naturer samme Tiltrækning paa hinanden som for mange Aar siden i Udlandet. Plebejeren, der ved sit Geni havde svunget sig op til at blive Fyrsters Ligemand, men havde bevaret den Naturlighed og Suffisance, der ofte karakteriserer dem, som skylde sig selv alt, droges hemmelig til Patricieren, hvem Rigdom, Stilling og Finfølelse saa at sige var medfødte, medens Banner paa den anden Side blev tiltrukket af Kunstnerens Dygtighed, glade Sind og elskværdige Djærvhed. Da altsaa de Skranker, som otte Aar naturlig havde rejst imellem dem, i kort Tid var faldne, syntes deres gamle Kammeratskab at fødes paa ny. Banner var paa faldende forandret, hans Livsaander syntes atter at blusse op, han blev sig selv fra sine unge Aar, saadan som Judith aldrig havde kendt ham. Han disputerede med Hellman, saa Værelserne genlød deraf, de opfriskede Ungdomsminder og lo, saa Tjenerne forbavset lyttede udenfor Døren. Hellman havde vendt op og ned paa al Ting, han tirrede de store Hunde i Gaarden, talte til Tjeneren ved Middagsbordet, kneb Pigerne i Kinden, naar han mødte dem paa Gangene, ja han gav endog Banner saadanne respektstridige Betegnelser som: Tørvetriller, Jesuit, Sofist, Mormon m. m. Han drillede sin Nevø paa enhver tænkelig Maade, og gjorde Løjer med Judith; han hørte til de Mennesker, der kan sige og gøre alt, uden at fornærme.

Og Ahnbjerggaard var som det fortryllede Slot i «Tornerose», der er vakt af en hundredaarig Søvn. Den genoplivede Prinsesse var Judith, thi var Forandringen stor for alt andets Vedkommende, var den dog størst for hendes. Endelig elskede hun, endelig var Foraaret, Livet og Lykken kommet, og Munterheden og Musikken om hende var kun en Genlyd af hendes egne Følelser, et Udtryk for det, der opfyldte hende. Hun kunde sidde smilende og lade sig vugge ind i glade Fantasier af Musikkens Toner, og naar den unge Arkitekt talte til hende om sin Kunst, sine Rejser, om al Verdens Herlighed og Lykke, var det som et nyt Akkompagnement til alt, hvad hun drømte om, det vidunderlige, der skulde komme.

August Strøm havde ikke formaet at følge sin Onkels Raad. Han lod sig Time for Time rive mere med af sin Beundring, hans unge Sind overgav sig fuldt og helt til Fortryllesen. Han havde lært hende at kende, just som Forvandlingen foregik, da Puppen bristede og hendes længe slumrende Kærlighed endelig udfoldede de straalende Vinger og jublende steg mod Lyset, da hvert af hendes Blikke talte om Lykke, hvert Smil aandede Kærlighed. Han kunde ikke ane, hvor lidet det alt gjaldt ham, han havde set det udvikle sig med rivende Hurtighed for sine Øjne, og han troede, at det var ham, der havde vakt Livet og Kærligheden i denne skønne, unge Kvinde. [S. 215]

Hun tænkte slet ikke paa ham, thi for hende existerede der kun en Mand i Verden. Hun hørte kun paa ham, thi hun holdt af at høre denne Tale om Lykke og Skønhed, den passede ind i hendes egne Tanker, men ofte lukkede hun Øjnene og drømte, at det var en anden, der talte til hende.

Dette var hendes Ungdom, hendes Pige dage, hendes Kærlighedsforaar, de første lykkelige Dage i hendes Liv. Derfor holdt hun af de Mennesker, der var omkring hende og ligesom delte og var Vidne til hendes Fryd. Hun fandt Hellman elskværdig, prægtig og munter, Strøm behagelig, veltalende, begavet. I Virkeligheden havde hun saa liden Tanke for dem, at den ene var hende lige saa kærkommen som den anden. Sandsynligvis vilde hun i disse Dage have fundet endog sin Stedfader elskværdig.

Banner kunde ikke undgaa at lægge Mærke til den Forandring, der var indtruffen med hans Hustru. I Begyndelsen vakte den kun en svag Forundring; men da Forvandlingen syntes at foregaa næsten fra Dag til Dag, og hendes Væsen udfoldede sig for ham i en hidtil ukendt Skikkelse, spurgte han sig selv om Grunden. Han iagttog hende hemmelig, han saa hende yngre og smukkere end nogensinde, hvad var der foregaaet med hende? For faa Dage siden vilde det have været ham ligegyldigt, han vilde maaske slet ikke have bemærket det; men Hellmans Nærværelse havde kaldt noget af hans gamle Jeg til Live, og Interessen for hende var vaagnet med det samme. Var det muligvis hendes egentlige, inderste Væsen, der nu brød frem? En Gang for flere Aar siden havde han tænkt sig, at han skulde kunne fremkalde en saadan Forvandling hos hende, men al Umage havde været spildt. Var det da nu sket paa fire, fem Dage? Men hvorledes?

Det var lige ved Solnedgang. Vintersolen kastede sine sidste skarpe Straaler ind mellem Træerne, hen over Bygningens Facade. Strøm spurgte Judith, om de ikke skulde gaa en lille Tur ned i Haven for at se paa denne Illumination, og hun var strax villig til at følge med. Banner stod ved Vinduet og saa efter dem.

Hun gik, indsvøbt i sin Pelsværks Kaabe, ved Siden af Arkitekten gennem de af Sneen pudrede Gange. De vendte Ryggen til Bygningen og skænkede den øjensynlig ikke en Tanke; deres smukke, høje Skikkelser nærmede eller fjærmede sig ubetydeligt til og fra hinanden, eftersom Vejens Indsnævringer bød det. De standsede trods Kulden og Sneen. Strøm talte og gestikulerede; rank, ung og kraftig stod han der. Og her stod Banner, gammel, graahaaret, udlevet, som en Lampe, der er blusset op endnu en Gang for derpaa at slukkes. Saaledes saa han sig selv over for de to unge der nede. Og ikke som ved et Lyn, der slog ned i ham, men rolig og sikkert gik det op for ham, at disse to Mennesker elskede hinanden. Som noget, der faldt af sig selv, vakte det ej engang hans Vrede. Han smilte endogsaa svagt ved Tanken om, at der var Mennesker, som endnu troede paa saadant noget som Lykke og Kærlighed.

Flammen i Lampen sænkedes ganske lavt, den var lige ved at slukkes. Han følte sig som en Olding. Hans Liv var saa langt — aa, saa langt tilbage, havde ingen Fordringer mere for sig selv, ingen Ønsker heller. Og et Nu var den Tanke der: «De elsker hinanden, hvorfor skal jeg staa dem i Vejen? Naar disse Dages Glæde er forbi, saa lad det hele være forbi. Hvorfor trække det længer ud, det sker jo alligevel en Gang, og saa gør jeg dog nogen lykkelig her i Livet.»

Nede i Haven bød Strøm Judith Armen for at støtte hende paa den glatte Gang. Hun tog imod den. Strøm bøjede sig fortroligt ned over hende, og hun veg ikke tilbage. — Det gav et Sæt i Banner, da han saa det. Dette var dog for meget, for ugenert. Hans Stolthed og Selvfølelse blussede op i ham, Blodet steg ham til Hovedet. Guds Død! Vovede denne Dreng at forelske sig i hans, Johan Banners Hustru, at usurpere hans Plads, at vinde i Dage, hvad han selv ikke havde formaet i Aar, at skubbe ham, Johan Banner, til Side som en, man har Lov at bedrage. Han gjorde ikke selv Fordring paa hendes Kærlighed, men hvor vovede hun at give den til en anden. Regnede de paa hans Død? Han var ikke død endnu. Det var ikke paa den Maade, man blev ham kvit. Og hans gamle Lyst til at herske kom over ham igen. Hun havde ikke villet bøje sig under hans Godhed, nu skulde han ydmyge hende ved hendes Forseelse. Hun skulde tilstaa ham den, ja hun skulde. Han vilde ikke bebrejde hende noget, kun straffe hende ved selve Tilstaaelsen om hendes Svaghed. Hans slappe Sjæl ansporedes af Tanken. Han vilde ydmyge hende, han vilde, han vilde!

Han hørte sig selv udtale disse Ord, der havde jaget ham hans hele Liv, og Lyden af dem vakte ham til Eftertanke om, hvorfor han egentlig var saa vis i sin Sag; det hele kunde jo være Hjærnespind. Nu vel, saa skulde hun i alt Fald overbevise ham derom.

Hun blev endnu en Gang Midtpunktet for alle hans Tanker.

XXXVI.

«Vi vil ha' Gilde i Aften,» sagde Hellman, «stort Gilde paa fire Personer. Vi burde maaske have ventet til Sylvesterdag, men hvem ved, om vi lever i Morgen. Nu vil jeg være Festmarschal og ordne det hele. Hvad er det nu, Din Tjener hedder — Peter, ikke sandt? — Saa ringer vi paa Peter.»

Tjeneren kom.

«Naa Peter, har De dygtig med Lys og Petroleum hjemme?»

Tjeneren stod lige indenfor Døren i første Position med slapt nedhængende Arme og et ubevægeligt, alvorligt Ansigt. Ved Hellmans Ord skottede han forsigtig til sin Herre for at læse en Bekræftelse i hans Ansigt.

«Naa, svar! Har De?»

«Ja.»

«Godt, saa tænd alle Lamper og Lysekroner, Kandelabrer og Lampetter, fyr op i alle Kaminer og oplys hele Huset. Derefter dækker De et overdaadigt Middagsbord, henter os den bedste Vin og overlader saa Resten til os. Har De forstaaet?»

Tjeneren saa atter paa sin Herre. Et svagt Nik betegnede ham, at han havde at adlyde, og i næste Nu trak han sig lydløst tilbage med et dybt Buk.

«Nu har jeg alvorlig overvejet, hvad vi skal tage os for, medens der gøres i Stand til Festen. Du har vel Kaner nok til saa stort et Selskab? Saa kører vi i Kane!»

Banners Blik havde søgt Arkitekten og Judith, der spillede Schak henne i Vinduesfordybningen. Hellman maatte gentage sit Spørgsmaal.

«Ja, Kaner har jeg; men de har ikke været benyttede i lang Tid.»

«Hvad gør det? Saa trænger de jo netop til at røres. Vi maa have Peter frem igen ligesom Lampens Aand i «Aladdin». Jeg har en Fornemmelse af, at han er en Automat, der springer frem, naar jeg trykker paa denne Knap. Han er her i en ubegribelig Fart. Naar jeg hjemme vil have Pigen til at gøre noget, maa jeg gennemløbe en hel Skala af blide og rørende Toner: «lille Stine, søde Stine, rare Stine,» og saa kommer hun endda ikke altid. — Men der har vi Peter. — To Kaner i Orden! Kanetæpper, Klokkespil og Bjælder, Fjertoppe, Kanenet, Piske, Kaaber, Pelse, Bjørneskind o. s. v.!»

Og Peter forsvandt atter.

«Jeg vilde ønske Johan, at Du vilde opdrage min Stine. Hun er mit Livs eneste Sorg. Hvorledes det gaar eller ikke gaar, jeg har aldrig forstaaet at sætte mig i Respekt. Hvori ligger Fiffet, kan Du ikke lære mig det?»

Banner svarede ikke, hans Blik havde atter søgt de spillende, og Hellman opgav at faa Svar paa Spørgsmaalet for denne Gang.

Efter en halv Times Forløb holdt Kanerne for Døren.

«Vi er nu to Damer,» sagde Hellman, «Fru Banner og jeg. Vil Du køre for Din Kone Johan?»

«Tak, jeg vil gjerne være Din Kavalier.»

«Gud — tør jeg?» læspede Hellman. «De maa i alt Fald love mig ikke at benytte Dem af Deres Stilling og Kaneretten, for kysser De mig, skriger jeg.»

Banner stod allerede bag paa Kanen i sin store Forværkspels, med Tømmerne i den ene og en lang Kanepisk i den anden Haand. I Kanen foran dem sad Judith tilbagelænet, og bag hende stod Strøm med en høj Pelshue paa sit krøllede Hoved, med Tømmerne løftede højt og Pisken knaldende hen over de fyrige Hestes Hoveder.

«Kør forsigtig,» raabte Banner i en næsten bydende Tone, og saa fløj Kanerne ud af Porten.

«Han er en prægtig Fyr, ikke sandt?» spurgte Hellman.

«Jo — naar han bare vilde køre med lidt Maadehold. Han kender ikke Hestene, og de er bange for Klokkerne. Kan han styre et Par Heste?»

«Aa, han klarer sig s'gu nok. Jeg gad set det Spand Heste, han ikke kunde magte. Sikken Ungdom og Kraft — hvad? Vi to gamle bliver helt misundelige. Naa undskyld mig; jeg holder af ham, som var han min egen Søn.»

De kørte langs ad de hvide Veje og saa ud over det udstrakte, snedækte Landskab. Langt borte laa Skoven pudret af Sne; Buskene ved Vejkanten bøjedes under deres bløde Byrde, nu og da gled et Stykke ned og spredtes som Dun i Luften. Hist nede laa Landsbyen, mod Sædvane ren og fin i Sneens festlige, hvide Juledragt; bag den hævede fjærne Bakkestrøg sig i blaagraa Fortoninger.

«Hvor langt gaar din Ejendom?» spurgte Hellman.

«Saa langt som Du kan se, helt over til Skoven der,» sagde Banner, idet han med Pisken beskrev en stor Bue ud over det hele. «Alt dette er mit.»

«Ja, Du er lykkelig,» svarede Hellman gennemrislet af en behagelig Følelse ved Tanken om en saadan Rigdom.

«Naa,» fortsatte han, slaaende over i en anden Tonart, «lad os saa se til Vintersæden, den maa staa fordømt godt, for Vinter har vi da nok af.»

Atter fejede Pisken hen over Hestenes Hoveder og ned i Sneen. De fløj afsted med klingende Bjælder, hurtig som Vinden, og dog stadig i samme Afstand fra Kanen foran dem. Det var, som om Banner gjerne vilde indhente den.

«Se det kalder jeg Liv,» udbrød Hellman, «det er *det*, jeg længes efter, naar jeg sidder og kukkelurer derovre i København. En Herremands Liv er bedre end Kongens. Du er Enehersker over alt, hvad Du kan overse; af Dig afhænger Hundreders Ve og Vel, Du byder, saa sker det, Du taler, saa staar det der. Du kender ingen Modstand, ingen Mukken, ingen Kritik, kun Din egen Vilje, for hvilken alt bøjer sig.»

Da tænkte Banner paa Judith, og medens hans Hjærte fyldtes af Magtglæde ved den andens Ord, følte han, at der dog var *et* Forhold, hvori hans Vilje ikke var eneraadende, at han havde en Modstander, han endnu ikke havde kunnet bøjte.

De kom til en Korsvej, hvor Strøm efter Judiths Ønske vendte Kanen; den fløj forbi Banners som et Lyn; han saa de straalende Ansigter, hørte deres muntre Tilraab, saa var de atter langt borte. Hans Vilje hidsedes paany, han vilde herske, ogsaa der, som alle andre Steder. Han vendte Kanen og Hjemturen begyndte. Solen var i Færd med at gaa ned, dens sidste Straaler bragte Himmel og Jord til at rødme under deres Lys. Farverne vekslede fra det lyseste rødgyldne over til det violette og blygraa, efterhaanden som den straalende Kugle forsvandt bag de fjærne Skove og Højder.

«Ønsk nu, naar den forsvinder, saa gaar det i Opfyldelse,» sagde Hellman.

«Saa gid da —» udbrød Banner, men standsede midt i Sætningen.

«Det var snedig ønsket; det gaar nok i Opfyldelse! Nej, jeg ønsker, at Maden maa staa paa Bordet, naar vi kommer

hjem.»

Nu hævede Gaarden sig for dem som et Fepalads, gennem de Hundreder af Ruder strømede Skæret fra Lysekronerne ud imod dem.

«Naa, er det nu ikke kønt? Ja, var jeg ikke Komponist, tror jeg, jeg vilde være Godsejer. Det maa dog være ganske behageligt.»

Den anden Kane var alt inde i Gaarden. Strøm stod i Sneen og klappede den store Hund, som mod Sædvane venlig sprang op ad ham. Judith lænede sig til Stentrappens Gelænder og talte med ham, Staldkarlen var beskæftiget ved de dampende Heste.

Banner kastede Tømmerne til Karlen, sprang ned fra sit Sæde og kaldte med en let Fløjten Hunden hen til sig; han holdt ikke af, at den lod sig kærtegne af andre.

Salene og Stuerne, fra de største til de mindste, var oplyste og opvarmede; det var en smuk Suite af Værelser, og Hellman gik igennem dem, gnidende sig i Hænderne og nydende al den Luxus, Skønhed og Komfort, der omgav ham. Spejle og Prismer kastede Lyset tilbage med dobbel Glans, Varmen fra de store Kaminer ombølgede ham, smaa Sølvskaale med Røgelse, som hang ned foran Ilden, udbredte en svag Duft; Tæpperne var saa bløde, at hans Fødder sank ned i dem. Gammeldags, rigt udskaarne Møbler vexlede med elegante, moderne Salonstykker; Broncestatuetter, antike Kandelabrer, venetianske Spejle, pompejanske Vaser, mosaikindlagte Borde, skøntformede Skaale og Opsatser mødte Øjet, hvorhen man saa. Heller ikke paa sjældne og kostbare Planter var der nogen Mangel. Og den tarvelig vante Mand nød Indtrykket af alt dette; han var endog saa fortabt i Beskuelsen, at han glemte Middagsmaden, indtil Banner slog ham paa Skulderen og sagde: «Naa Hellman, Dit Ønske er opfyldt, Maden staar paa Bordet. Maa jeg have den Ære.» Og han førte ham med stor Højtidelighed til Bords.

Et Bord, som funkede af Sølv og sleben Krystal, af Frugter, Blomster og fint Porcelæn. Banner havde givet Ordre til at fremsætte det kostbareste og smukkeste, Huset ejede, ikke for at fremvise det, men fordi han vidste, det vilde glæde hans Gæst. Hvor Hellman svælgede i alt dette! «Jeg elsker Pragt,» sagde han, «jeg vilde gjerne i det mindste en Gang om Aaret spise paa Sølv, selv om det saa kun var et Kyllingebein og en Mundfuld Kompot.»

Men her var noget mere ved denne Fest, som Banner gav for sin Ungdomsven. Opvartningen gik lydløst, selv Hellman undlod at give Tjeneren sine smaa Raad og Anvisninger i Følelse af, at det ikke vilde være passende. Vinen perlede i Glassene, Stemningen var animeret, og muntrest af alle var Husets Frue, bedaaende i sin Skønhed, ligesom genstraalende Lyset og Pragten rundt om. Arkitekten sad ved Siden af hende, gennemildnet af Beundring; hun forekom ham som en Skønhedens Aabenbaring, og han kunde ikke faa Blik eller Tanke fra hende. Ogsaa Banner spøjte og lo, men han tabte ikke sin Hustru og hendes unge Tilbeder af Syne. Vinen opflammede hans Livsfølelse, anspændte hans Sanser; hun syntes ham skønnere, mere attraaværdig end nogen Sinde før, og nu var hun maaske i Færd med uigenkaldelig at tabes for ham. Det skulde ikke ske, ikke med hans gode Vilje.

Stemningen steg. Hellman havde forvundet sit første højtidelige Indtryk, holdt humoristiske Taler og opfriskede gamle Historier. Banner supplerede dem og glemte sig hverken som Ven eller Vært. Strøm blev mere og mere betaget af Situationen, Vinen og den skønne Kvinde ved hans Side, og holdt en begejstret Tale til Skønhedens Pris. Aldrig havde disse gamle Mure været Vidne til et saa livfuldt Gæstebud. Man rejste sig fra Bordet med hedere Kinder og hurtigere Pulsslag og vendte tilbage til Salonen, hvor alt indbød til stille nydelsesfuld Hvile. Banner kastede sig i en Lænestol og stirrede tilsyneladende tankeløst frem for sig. Judith sad ogsaa tilbagelænet i sin Stol og lyttede adspredt til de Ord, Arkitekten nu og da tilhviskede hende, medens han stod bøjet over Stolens Ryg, indaaendende Duften fra hendes Haar og Dragt og stedse viljeløserne givende sig hen i sin Forelskelse. Men Hellman havde efter en kort Pavse sat sig til Instrumentet for at spille, som han plejede at gøre det efter Middagsbordet. Han greb nogle Akkorder og gjorde nogle Løb som for at samle sig, og saa begyndte han at spille. De andre sad tavse og lyttende; aldrig havde han spillet saa skønt og beaaudet som nu.

Det var, som om hans Spil fortalte om al den Higen og Længsel, et Menneske kan betages af. Et skærende sørgmodigt Ledemotiv vendte tilbage atter og atter, stedse mattere og mere tungsindig; et Øjeblik løftede det sig atter vildt og heftig som til en fortvivlet Bøn, et Raab om Hjælp, og tabte sig saa igen i Hulken og usigelig Lidelse; men til sidst udviklede sig deraf en Musik saa blød, saa højtidelig, at man næppe vovede at trække Vejret, stedse mere opløftende og gribende, indtil den endte som en jublende Lov- og Takkesang fra et Kor af salige, forløste Aander.

Hellman sad et Øjeblik stille, efter at han havde ophørt at spille. «Det er,» sagde han sagte, «et Brudstykke af mit Oratorium «Dommedag». Saaledes tænker jeg mig det, naar Sjælene paa Dommens Dag, da alt aabenbares, lærer at kende det Værk, hvorpaa de her i Jordelivet blindt har arbejdet, naar al Jordelivets Higen, Kamp og Smerte til sidst opløser sig i en Lov- og Takkesang for det fuldendte Værk.»

Der blev ikke svaret. Banner havde hele Tiden under Spillet siddet tavs og med lukkede Øjne og givet sig hen i Musikkens Stemninger, der syntes ham ligesom at skildre hans eget Liv med dets Skuffelser, Tvivl og Kamp indtil denne Tid, da de oprørte Vande var stilnede, dog ikke til lykkelig Fred, men til kold, livløs Ro. Da Musikken gengav de saliges Jubel, reves han et Øjeblik med af denne Stemning, der lysnede et Haab, et Ønske i ham, om at der endnu maatte være noget tilbage for ham at leve for, en eller anden uberegnet Lykke, der paa ny kunde give hans Liv Indhold, og som naturligt var, kom han til at tænke paa Judith og sit Forhold til hende. Da jog der igennem ham en snærende, pinende Smerte, en Blanding af Vrede og Skinsyge — han saa op — der var de igen sammen, hinanden saa nær, som om han ikke eksisterede. Nej, dette var for galt, det vilde han dog ikke taale, saa heller Krig, om han ogsaa skulde risikere at miste hende helt derved.

For Judith havde Musikken indeholdt en rig Forjættelse, der fyldte hende med Fryd og Forvisning; det var jo hele hendes Kærligheds Historie, og den sluttede med en jublende Tak. Hvor lidet tænkte hun dog paa den unge Mand, der stod bag hendes Stol og drømte om at tage hende i sine Arme og føre hende bort i Triumf.

«Ja, lad os saa faa Kaffen og den Flaske fra 30erne, Du lovede os,» lød Hellmans Stemme, og dermed hævedes Fortryllesen for dem alle. Endnu en Times Tid sad de sammen og passiarede, men da havde kun Hellman det rette Humør; Judith var hensunken i Drømmerier, og Banner syntes urolig eller utaalmodig.

Klokken slog ti. «Nu bryder vi op for i Aften og saa Tak for Dagen, Banner, jeg skal længe mindes den.»

Hellman var lidt træt af den lange Køretur, det rigelige Maaltid og den svære Vin. Hans Nevø var gjerne bleven lidt længere, men Komponisten trak ham med sig, enten han vilde eller ej.

Da de var borte, saa Judith sig endnu engang rundt i Værelset med den vemodige Følelse, hvormed man ser Lysene ved en Fest slukkes; derpaa bøjede hun sig let for sin Mand og sagde god Nat. Han bemærkede det næppe, han var i heftig Kamp med sig selv.

Hun gik hen mod Døren for at ringe paa Tjeneren, som skulde bringe Værelserne i Orden, da hørte hun hans Trin bag sig, og i det samme greb han Haanden, hun rakte frem for at ringe. Hun foer sammen ved Berøringen, vendte sig og saa

forundret paa ham.

«Undskyld, jeg vilde blot endnu tale et Par Ord med Dig, om Du behager.» Han var aabenbart i Forlegenhed med, hvorledes han skulde udtrykke sig.

Hun gik tilbage i Værelset, men hun mærkede, at hendes Knæ rystede, og hun støttede sig til en Stol.

«Du er bleven saa forandret i disse Dage.» Ordene kom stødvis og meget tvungent. Han havde gaaet op og ned ad Gulvet, men standsede nu foran hende; hun drejede sig lidt bort og lod sig glide ned i Stolen.

«Du er jo selv meget forandret,» svarede hun sagte.

«Det lader sig let forklare, det er Hellmans Skyld. Men hvad har forandret Dig?» Det usikre i hans Stemme var nu borte, den var skarp og lidt bydende som sædvanlig.

«Det muntre Selskab, antager jeg.»

«Virkelig? Jeg tror det ikke.» Nu hvilede hans Blik fast og inkvisitorisk paa hende. «Jeg har, som Du ved, haft god Lejlighed til at studere Menneskene, ogsaa Kvinderne. Saaledes forandrer en Kvinde sig ikke uden dybere Aarsag.» Han standsede atter uvis om, hvorledes han skulde fortsætte, saa kom det uventet, ligesom med et Spring: «Elsker Du?»

Hun blev ligesom lammet. «Hvorfor spørger Du?» sagde hun et Øjeblik efter tungt, klangløst.

«Fordi jeg er Din Mand. Forstaa mig ret; jeg er ikke skinsyg, lige saa lidt som Du nogen Sinde har været det, men det kunde interessere mig at vide det, fordi et syv Aars Samliv har knyttet Dig til mig. Elsker Du, eller rettere, er Du forelsket i — ham, Strøm?»

Da var hun atter bleven rolig. Tanken kunde kun forekomme hende latterlig, hun havde ikke drømt, ikke anet, at det var dertil, han sigtede. Nu rejste hun sig med et svagt lille Smil.

«Hvad forpligter mig til at svare derpaa?»

«Det, at jeg vil det; jeg ønsker at vide, om det er dette, der har forvandlet Dig, om Du,» føjede han spodsk til, «endelig har nedladt Dig til at elske nogen.»

«Og hvis jeg nu ikke har Lyst til at tilfredsstille Din Nysgerrighed.»

«Du skal!» sagde han endnu mere heftig. «Jeg forlanger det som Din Ægtemand. Du kan være rolig, jeg skal hverken blive vred eller skinsyg, men jeg vil have Vished, Du skal tilstaa mig det.»

«Nej, jeg gør ikke, Du kommer ingen Vegne paa den Maade. En Mand kan forlange meget af sin Hustru, som hun ikke tør nægte ham; men hendes Sjæls inderste Tanker, dem beholder hun som sin Ejendom, og dem fravrister ingen hende imod hendes Vilje, hvis hun da har nogen Vilje. Jeg antager, Du ved, at jeg har.»

Han vidste det, og det æggede ham, og hendes Trods og Skønhed æggede ham endnu mere. Hans af Vinen og de foregaaende Stemninger ophidsede Vilje voxede ved at tørne mod dette ubøjelige. Han greb hende om Haandleddet og trak hende tæt hen til sig, idet han saa hende stift i Øjnene; men han manglede Ord, der kunde give Befalingen Kraft og tvinge eller skræmme hende til at lystre. Han havde kun sit fattige: «Du skal sige mig det, jeg raader Dig til at gøre det, hvis Du — hvis Du ikke vil angre det. Du skal — jeg vil have det.»

Uden at han vidste det, knugede han fastere om hendes Haandleddet, men hun agtede ikke derpaa; hun gengældte hans Blik fast og rolig og svarede koldt: «Du vil maaske en Gang faa det at vide, men ikke, naar Du spørger mig saaledes.»

Hans Træk slappedes, hans Ansigt fik sit vante Udtryk, hans Hænders Greb løsnedes og han traadte et Par Skridt tilbage: «Undskyld min Heftighed, jeg har forløbet mig. Jeg glemte, at jeg stod over for en Kvinde, tilgiv mig, hvis jeg har voldt Dig Smerte.» Han bukkede for hende og gik, gik, for at undgaa et endnu grundigere Nederlag. Da hans Heftighed havde lagt sig, ærgrede han sig over det hele Oprin, der ikke havde bragt ham Maalet et Skridt nærmere. Saa blussede Heftigheden atter op i ham: «Hun skal, hun skal tvinges, hvad det saa end skal koste!»

XXXVII.

Judith gik ikke i Seng, hun satte sig i en Lænestol og overlod sig til sine Tanker. Hun saa paa sit Haandled, der bar Mærker af hans Heftighed, og hun smilte ved Synet: «Var det muligt, var han da skinsyg, hvad andet kunde denne uvante Heftighed betyde? Han maatte være skinsyg; saa var hun ham altsaa ikke ligegyldig.» Man tror lettest det, man gjerne vil tro, og nu paatrængte den Tanke sig hende: «Sæt, at han kunde komme til at elske mig! Ak, skete det, da skulde hele mit Liv blive viet ham til Gengæld.» Hidtil havde hun næppe tænkt sig Muligheden deraf, men den sidste Times Hændelser havde givet hende et Haab derom, der nu blev stærkere og stærkere, et Haab om, at den Kærlighed, han havde næret for Erik, kunde blive overført paa hende. «Blive skinsyg paa dette ubetydelige Menneske! Jeg ved jo næppe, hvorledes han ser ud. Forelsket i denne Arkitekt, naar man er gift med ham!» Hun maatte atter smile.

Men turde hun bruge denne Skinsyge mod ham — og burde hun? Hun vidste det ikke. Der var kommet en Følelse hos hende af, at hendes Livs Lykke nu var hende ganske nær, og at det kun gjaldt om at gribe den. Men om hun nu greb fejl, da vilde hun maaske forspilde den helt. — Han var gaaet vred fra hende. Turde hun atter vække denne Vrede? Hvad skulde hun dog gøre, for ikke ved sit eget Fejlgreb at miste den Lykke, der syntes hende saa nær? Den pinligste Frygt og Uvished greb hende. Hun turde ikke tale til nogen, ikke spørge nogen til Raads. «Om der nu var en Gud i Himlen, til hvem man kunde betro sin Sag!» Men hun havde forlængst opgivet Troen paa Gud som en Taabelighed. Og dog — hun havde jo ogsaa en Gang tvivlet paa Kærlighed og Lykke, og saa var de alligevel til — om der nu over hende var en Gud, der holdt hendes Skæbne i sin Haand og havde besluttet: «Lad hende ydmyge sig og komme til mig, saa skal jeg ogsaa nok hjælpe hende».

Da randt det gamle Salmevervs hende i Minde:

Befal Du Dine Veje
og al Din Hjærtesorg
til hans trofaste Pleje,
som bor i Himlens Borg.
Han, som kan Stormen binde
og lede Bølgen blaa,
han kan og Vejen finde,
hvorpaa Din Fod kan gaa.

Hun gik det igennem Linje for Linje, og hvert Ord forekom hende at være skrevet for hende. Ak, om hun nu i fuld Fortrøstning kunde lægge sin Sag i denne Guds Haand. Men hun havde ikke troet paa ham i mange, mange Aar. Og dog — hendes seneste Liv havde jo været en fortsat Omvendelse, hvorfor saa ikke tage ogsaa dette sidste Skridt? Hun bedækkede Øjnene med sine Hænder: «Mit Livs Lykke staar paa Spil, jeg skal gøre Kastet derom, men jeg vover det ikke. Er der en almægtig og barmhjærtig Gud, saa beder jeg Dig, gør Du Kastet for mig!»

«Er der?» var det den rette Maade at bede paa? Hvis han nu var der og straffede hende for hendes Vantro. Hendes hele Liv havde maaske været en Straf, fordi hun havde dynget Trods paa Trods og aldrig ydmyget sig, og nu var den sidste haarde Tugtelse tilbage, som skulde knække hende. Ak, om hun blot fik et Vink, et Tegn, hun skulde følge det og aldrig mere svigte.

Først hen paa Morgenstunden faldt hun til Ro, hun sov i Lænestolen og vaagnede først, da Solen faldt ind i hendes Værelse, Sylvesterdags blege Sol, som kæmpede mod det hendøende Lysskær fra hendes Lampe.

Hun var utilpas og frøs, hun klædte sig om og tog et Bad, men var stadig lige mat og nedslaaet. Hun tænkte først paa at gaa ned til Frokost Klokken elleve, men da det kom til Stykket, turde hun ikke. Hun vilde tage sig et eller andet for, thi hun holdt ikke ud at gruble længer. Det faldt hende ind, at hun skulde skrive til sin Moder, hun havde skrevet hyppigere og venligere til hende i den senere Tid; men om alt det, der nu bevægede hende, kunde hun ikke skrive. Hun faldt da atter i Tanker og sad stirrende ud over de hvide Marker, over Haven, hvor Rimen hang som Koraller i Træerne og funkede i Solskinnet.

Tjeneren traadte ind og spurgte, om hun tog imod.

Hendes Tanker søgte strax ham; hun rejste sig med et Sæt: «Hvem — min Mand?»

«Nej, det er Sognepræsten.»

«Sig ham, at jeg er utilpas. Han kommer vel i Fattiganliggenger. Spørg, om det ikke kan vente.» — Men saa betænkte hun sig, hun turde ikke undlade at hjælpe nu, da hun selv saa haardt trængte til Hjælp.

«Nej, hør! Han kan godt blive. Bed ham gaa ind i den lille Salon, jeg skal strax komme.»

Pastor Bang var en Mand af den gamle Skole, der havde saadan sin egen humane Maade at tage Kristendommen paa. Saaledes stolede han ubetinget paa gode Gerningers og et hæderligt Livs saliggørende Kraft, nærede en urokkelig Tro paa Guds Barmhjærtighed og mente, at Menneskene ikke var saa uhelbredelige Syndere, som det i Almindelighed antoges. Derfor paastod Nabopræsterne, baade Grundtvigianerne og den indre Missions Mænd, der ellers ikke var enige om noget som helst, at han ødelagde sin Menighed. Det være nu, som det vil; Pastor Bang var lige saa elsket af sine Undermænd som agtet af sine Overmænd. Han havde en Lidenskab, det var hans Sogns Vel. Han kunde gøre hvad som helst, hvis der var Udsigt for ham til at skaffe sine Sognebørn en eller anden Fordel i Retning af et Sygehus, et Asyl, et Legat eller lignende. Det var hans Ærgerrighed at gøre sit Sogn rigere, mere lykkeligt i saa Henseende end Nabosognene, muligvis for paa denne Maade at imødegaa de andre Præsters Ringeagt for ham som Rationalist og «Kødmenneske».

Hos Banner var han altid velset, især i den senere Tid, da Fruen havde faaet en Iver og Interesse for Sognets Anliggenger, der frydede den gamle Menneskevæns Hjærte. Judith havde aldrig overfor ham lagt Skjul paa sin Vantro, men han modtog alligevel hendes Hjælp med Tak, og sagde ikke, at hun til Trods for sin Godgørenhed var fordømt. Han besværede hende aldrig med Omvendelsesforsøg eller lignende, han mente, at sligt vilde Vorherre til sin Tid og Sted nok selv sørge for. Naar han besøgte Judith, var det næsten altid kun for at tale om rent verdslige Sager, om at sende Hjælp til denne eller hin trængende, eller for at bede godt for en Husmand, der var kommen i Restance med Afgifterne. Han gik aldrig forgæves, og derfor mente han i sit Hjærtes Enfoldighed, at Fru Banner dog paa en eller anden Maade maatte være kristen, siden hun handlede som saadan.

Judith modtog ham endnu mere forekommende end sædvanlig. Hun hørte paa hans Fortælling om Jens Petersen, der havde stjaalet Brænde i Skoven og nu var sat fast, om hans Kone, der var syg og ude af Stand til at skaffe Brødet,

medens Manden sad, kort om al den Elendighed, en Overtrædelse af de for Smaafolk tit saa uforstaaelige Love kan bringe over en hel Familie.

«Jeg skal hjælpe dem,» svarede hun venlig, «de Stakler skal da ikke lide for den enes Forseelse. Men saaledes er det ofte; den jordiske Retfærdighed kan undertiden synes lidt tvivlsom.»

«For vort korte Syn,» tilføjede Præsten.

«De mener, at Retfærdigheden vil ske Fyldest i Himlen.»

«Nej, jeg mener tværtimod, at den fuldt ud sker Fyldest her paa Jorden. Man taler saa meget om ustraffet Slethed, om upudagede Forbrydelser. Jeg tror ikke derpaa. Sletheden straffer sig selv, og faar Samfundet ikke Lejlighed til at kræve Forbryderen til Regnskab, skal hans onde Samvittighed nok gøre det. Nej, Verden og Menneskene er ikke fortrinsvis slette; i en Verden, som styres af en algod Gud, maa der findes meget godt, meget smukt og meget retfærdigt.»

«Har De Tid,» udbrød hun med en pludselig Indskydelse, «vil De høre mig og raade mig, jeg er maaske lige saa trængende som Deres fattigste Sognebarn.»

Der gik et ubeskrivelig lykkeligt Smil over Præstens Ansigt. Var Guds Time nu maaske slaet?

«Om jeg vil — hvor kan De spørge?»

[S. 238]

«De ved, Pastor Bang, at jeg ikke hører til de troende.»

En svag Hovedbøjning.

«Men der kommer Øjeblikke i ens Liv, da man trænger til kraftigere Hjælp end den, man kan yde sig selv, saa vender man sig om efter guddommelig Hjælp.»

«Jeg har hørt det samme før.»

«Men kan en Tro, som man kun griber til af Nødvendighed og Trang, hvad der egentlig er Fejghed og Frafald fra ens egen Livsanskuelse, kan den tages for gyldig?»

«Jeg tror det — ja. Om den er aldrig saa svag, naar den blot er oprigtig, er jeg vis paa, at den barmhjærtige Gud, for hvem al vor Gerning er Svaghed, vil tage den for gyldig.»

«Og hvis et Menneske, der stadig havde vendt sig fra Gud, kom til ham i sin Nød og bad om Hjælp, vilde han saa blive bønne hørt?»

«Ja — jeg tror, at Gud vilde bønhøre enhver, der om end aldrig saa sent kom til ham og bøjede sig for ham.»

«Bøjede sig — altid skal man bøje sig.»

«Ja Frue, thi det at bøje sig, enten det er for Forholdene og bære dem paa rette Maade, eller for Menneskene og heller taale end gøre Uret, eller for Gud og rolig lægge alt i hans Haand, forekommer mig at være Indbegrebet af al Levevisdom.»

«Resignere med andre Ord.»

[S. 239]

«Ja, resignere over for det, man ikke kan forandre eller opnaa, det er den Fred, som staar i Modsætning til den evige, utilfredsstillede Higen hos dem, som kun følger deres egne Lyster.»

«For at naa en saadan Lykke behøves der ingen Gud.»

«Han belønner Resignationen.»

«Men der gives en anden Lykke, en højere og saligere, nemlig naar den Higen og Tragten, der er det bedste, det naturligste i Mennesket, tilfredsstilles — det nytter Dem ikke at tale derimod, thi jeg ved det — sig mig, hvis jeg nu vendte mig til Deres Gud og bad ham skænke mig denne Lykke, vilde han saa bønhøre mig?»

Pastor Bang indsaa, at en yderligere Tale om Resignation vilde være spildt, han indskrænkede sig til at spørge: «Er De vis paa, det er en sand Lykke?»

«For mig er det den højeste. Hvis den blev mig skænket, skulde hele mit Liv blive en Tak til Gud derfor. Tror De, han bryder sig saa meget om en Sjæl, at han vil give mig denne Lykke til Gengæld?»

«Hvis han ikke mener, at det modsatte snarere vil føre Deres Sjæl til ham.»

«Sig ikke «hvis». I dette Øjeblik maa De give mig noget bestemt. Der er den ene Vej for mig til Tro; aabnes den for mig, vil min Sjæl være frelst. Tror De, han gør det?»

«Jeg kender ikke hans Beslutninger.»

[S. 240]

«Men De ved,» svarede hun næsten bønfaldende, «om Gud førhen har gjort noget saadant, om han bryder sig saa meget om en Menneskesjæl.»

«Det gør han visselig.»

«Og naar jeg nu bøjer mig for ham, naar jeg nu erkender min Ringhed, naar jeg nu beder ham om Hjælp, vil han saa hjælpe mig?»

Præsten grundede en kort Tid. Saa løftede han Hovedet og saa paa hende: «Jeg tror, at De, hvis De beder Gud om Hjælp, ikke vil bede forgæves, selv om Deres Bøn er meget svag og Deres Tro ringe, ja, jeg tror det.»

«Jeg stoler paa Deres Ord,» udbrød hun med funklende Øjne. «Jeg vilde klynge mig til et Halmstraa nu.»

Da han rejste sig for at gaa, rakte hun ham Haanden: «Dersom jeg bliver lykkelig, saa stol paa, at jeg ikke skal undlade, hvad der staar i min Magt for ogsaa at gøre alle om mig lykkelige.»

Han trykkede hendes Haand hjærtelig, bukkede og gik. Da han var borte, stod hun en Tid hensunken i sine Tanker. Saa gik hun hen og laasede Døren.

Hun vendte tilbage til sin Stol, men i Stedet for at sætte sig i den kastede hun sig paa Knæ foran den og begyndte med Hovedet støttet i sine Hænder at bede — men bestandig med Forbehold: «Hvis Du er til, om Du hører mig,»²⁴¹ thi inderst i hendes Hjærte laa stadig Tvivlen. Saa forskrækkedes hun over, hvad hun gjorde, og bad paa ny, ganske vist uden dette «hvis» paa Læben, men stadig med det i Hjærtet. Nej, hun kunde ikke bede. Hun mærkede, at Tankerne gled fra Bønnen, hun kunde ikke styre dem, ikke samle sig i Inderlighed, træt og slap som hun var efter den gennemvaagede Nat. Hendes Hoved sank dybere; hun saa sin Mand, hørte hans Stemme, og hun rakte Armene ud og bad til ham, bønfaldt ham om at tage hende til Naade, at tilgive hende, at elske hende fra nu og til evig Tid. — Hun vaagnede op af sin Døs og forfærdedes over, hvad hun gjorde, hun samlede sig atter, tvang sine Tanker bort fra ham op mod Gud og begyndte paa ny sin Bøn. Og endelig lykkedes det hende at arbejde sig ind i en Extase, saa at hun syntes at bøje sig i dybeste Ydmyghed for ham, der holder Verdener i sin Haand.

«Du, der gør det umulige muligt, giv mig dette ene. Du, der er saa rig og god, giv mig det lidet, hvorpaa mit Liv beror, og min Sjæl, som Modgangen gjorde bitter og Smerten forstenede, skal blødgøres af Lykken og ydmyges under Din ufortjente Naade. Tag mit Liv, om Du vil, giv mig kun en Dag, en eneste blot, hvor han elsker mig. Lad mig høre det, jeg ikke saaede, lad mig vinde, hvad jeg ikke attraaede; jeg fortjener det ikke, men jeg skal stræbe at gøre mig fortjent dertil. Om det er et Mirakel, og jeg tror, det er det, saa udfør det. Udslæt af min Bevidsthed, hvad jeg var daarlig nok til at tro paa, at jeg selv bestemmer og har bestemt min Skæbne, at hver Handling drager en ny med sig, saa det hele bliver en ubrydelig Kæde af Konsekvenser, som jeg selv har knyttet. Lær mig, at Din er Magten og Æren i al Evighed.

Amen!>

XXXVIII.

Man havde for længst spist Frokost, da Judith kom ned i Dagligstuen. Hendes Hjærte bankede, da hun aabnede Døren; hun vidste næppe, om det var en Lettelse eller en Skuffelse, da hun traf Hellman ene i Stuen. Banner var reden ud, Strøm var gaaet ned til Kirken for at aftegne de udskaarne Egetræsdøre paa Herskabsstolene. Hellman lagde Bogen, hvori han læste, fra sig ved hendes Indtrædelse.

«God Morgen, Frue! — Solen kommer noget sent paa Himlen i Dag, synes mig.»

Hun smilte og trak en Stol hen til Kaminen lige over for ham. «Og De sidder her ganske ene? Man kan just ikke sige, vi behandler vore Gæster hensynsfuldt.»

«Aa, Banner sørgede for min Underholdning, inden han forlod mig,» — og han pegede paa Bogen.

«Hvad er det for en Bog?»

«Noget mytologisk Krimskrams, hvoraf man kan lære alle de raffinerede Maader at kende, hvorpaa de gamle Guder pinte os ulykkelige Mennesker, naar vi vakte deres Unaade. Man har Valget imellem at flaa som Marsyas eller lægges paa Hjul og Stejle som Ixion, eller spændes over tre skarpe Stene som Loke. Valget er lidt vanskeligt.»

«Men der ligger dog en hel Del Visdom gemt i de gamle Sagn.»

«Det har De Ret i,» sagde Hellman alvorligere, «jeg kender baade Tantaloser, Sisyphoser og Ixioner, og glæder mig over, at jeg ikke deler deres Skæbne, men lever tilfreds og fornøjet med min egen mere beskedne Lod.»

«Det er vanskeligt altid at kunne være tilfreds med den.»

«Det er det ogsaa; man opnaar det kun paa to Maader her i Livet, nemlig ved at —»

«Resignere,» faldt Judith ham i Talen.

«Aa nej — slet ikke, det er noget, Præster og Filosofer har hittet paa. Nej, ved at udrette noget og ved at elske nogen rigtig inderlig og uegennyttig. Heldigvis er det Veje, som staar aabne for enhver.»

Hun blev ligesom lidt bange ved at komme ind paa dette Æmne. Hun drejede af og sagde: «Apropos, hvad foretrækker De saa, de græske eller nordiske guddommelige Straffemaader?»

«Naar galt skal være, de nordiske,» svarede Hellman. «Sagen er, at Ixion ligger dernede alene paa sit Hjul, og ingen rækker ham en Finger til Hjælp; men hos Loke staar Sigyn mild og kærlig.»

Blodet skød op i Judiths Kinder; hun anede, hvad der vilde komme.

«Beundrer De Sigyn saa meget?» spurgte hun blot for at sige noget.

«Ja, sandelig gør jeg det. Se, Loke elsker hende ikke, og siger hende maaske næppe et taknemligt Ord, medens hun staar taalmodig og trofast for at skaane ham for Smerten, saa meget hun formaar.»

«De mener maaske, at Sigyns Liv er det rette Sindbillede paa Kvindens Liv, at vi er til for at tjene og ofre os for Manden?»

«Nej, slet ikke,» sagde Hellman med større Munterhed, «jeg hører ikke til dem, der fordrer Kvindens Underkuelse, men hvor jeg træffer ren og offerberedvillig Kærlighed, det være sig hos Mand eller Kvinde, der bøjer jeg mig i Ærbødighed og siger: den lykkelige, der kan nære en saadan Følelse.»

«De burde heller sige: den lykkelige, som er Genstand derfor.»

«Vil De hellere være den fattige, som maa modtage, end den rige, der kan give?»

Hun vilde slaa det hen i Spøg: «Hvorledes kan De tale om alle disse smukke Følelser, De, der selv har helliget Dem den ugifte Stand.»

«Tror De ikke, jeg har elsket eller endnu elsker andre end mig selv. Jeg elsker August f. Ex., skønt Gud skal vide, det er en noget egen Maade, han gengælder denne Kærlighed paa. Han gaar bare og tænker paa at bortgive sit Hjærte til enhver blaaøjet Skønhed, han møder, og saa er han oven i Købet saa grusom at tage mig med paa Raad, hver Gang han agter at bortskænke dette kostbare Klenodie. Men alligevel kan jeg ikke lade være at holde af ham.»

«Det er i alle Tilfælde en stor Lykke at blive elsket saaledes.»

«Det er det, og jeg kender Mennesker, hvem jeg inderlig kunde ønske en saadan Kærlighed; Mennesker, hvis egen Kærlighedskilde ganske vist synes udtørret, fordi den aldrig har faaet nogen rigtig Næring. Mennesker, der har været Offer for deres Forældres Forfængelighed, for deres elskedes Troløshed, for deres Venners Egoisme og Havesyge. Jeg har kendt saadanne Mennesker, men desværre ikke staaet dem nær nok til at kunne blive noget for dem. Havde det været Tilfældet, skulde de have faaet hele min Kærlighed; thi de trænger til den.»

«Uden Gengæld?» spurgte hun sagte.

«Gengæld — fordrer sand Kærlighed Gengæld, fordrer sand Kærlighed noget som helst? Det at elske er en saa rig Skat i og for sig, at man ikke skal gnie med den og kun give en Mønt ud for at faa en anden igen. Den, der har sand Kærlighed i sig, trænger til at dele den ud med rund Haand og har let ved at glemme Stolthed og Fordringer i Glæden over at kunne skænke Lykke og Velsignelse.» Han havde talt sig op i formelig Begejstring, som han stundom kunde det. Hun sad og saa paa ham, og hans varme Tro paa Kærlighedens Almagt betog ogsaa hende.

«Men selv om en saadan Kærlighed blev tilbudt, vilde den saa blive modtagen?»

«Vil den sultne spise, vil den tørstige drikke, vil den febersyge gerne finde Hvile — vilde Loke maaske ikke helst være fri for Giften, der dryppede ham i Ansigtet? — Ja, De ser, kære Frue, mit Livs Bestemmelse er egentlig at være Præst, og var jeg bleven det, skulde jeg nok hver Søndag have tordnet over Evangeliet: «Det er saligere at give end at tage.»»

«Det er et smukt Ord.»

«Og et sandt oven i Købet.» Han rejste sig: «Gud ved for Resten, hvor August bliver af. Han fordyber sig nok i den Grad i de gamle Stole, at han rent glemmer, der er noget, der hedder Middagsmad. For jeg skulde da aldrig tro, at en agerdyrkende Sirene har forlokket ham. «En voldsom Uro griber nu mit Hjærte,» deklamerede den lille Mand og slog sig pathetisk for Brystet.

«Aa, han kommer vel nok, han er jo ikke —»

«Noget Barn? Jo, min Frue, det er han netop. Jeg maa være i Hælene paa ham og holde Formaningstaler til ham uophørlig, ellers gør han dumme Streger. Har De noget imod, at jeg gaar ud og ser efter ham?»

[S. 247]

«Aldeles ikke.»

«Tak! De forstaar — et Moderhjærte — og det eneste Lam!»

«Jeg troede næsten,» sagde Judith, da han var ved Døren, «at De holdt lige saa meget af min Mand som af Deres Nevø.»

«Af Banner? Ja, hvem kender Banner uden at holde af ham?» spurgte Hellman, men gik inden Spørgsmaalet besvarede.

XXXIX.

Hun gik op og ned ad Gulvet i den heftigste Sjælekamp. Hun holdt begge Hænder mod Panden, tæt knugede, ligesom for at dulme en stærk Smerte.

Samtalen med Hellman havde bortrevet ethvert falsk Haab, hvormed hun havde bedraget sig. Ogsaa han troede altsaa, at Banner ikke kunde elske. Saalænge hun var ene om at tænke dette, havde hun formaaet at døve Tanken, hun havde jo næsten manet den bort ved sin Bøn, men da den udtaltes af en anden, kunde hun ikke længer tvinge den fra sig. Hun vaandede sig under den. Igaar endnu havde hun maaske ikke lidt saa meget derved; men den sidste Nat havde saa levende foregøglet hende den attraaede, ubeskrivelige Lykke, og Samtalen med Præsten og Bønnen havde ogsaa givet hende Forvisning om Muligheden derfor, hvor forfærdeligt var det saa ikke nu at opdage, at det dog alt var en Illusion. Han kunde ikke elske, men af hende fordrede de, at hun alligevel skulde elske ham, skænke ham sin Kærlighed — og hvorfor? Fordi det var saligere at give end at tage. Nej, nej, hun vilde ikke forstaa det. «Jeg skulde gaa til ham og tilstaa ham min Kærlighed uden at fordre Gengæld, tilstaa, tilbyde ham en Kærlighed, som han ikke gengælder, ydmyge mig, kun fordi han trænger til Kærlighed. Nej, jeg kan det ikke.»

Men atter steg den drømte, den attraaede Kærlighedslykkes Billeder op i hendes Sjæl og fristede hende. «Om de andre nu dog tog fejl, om al min Kærlighed alligevel kunde kalde hans til Live. Er det da saa forfærdeligt at ydmyge sig for den, man elsker? Hvis han kom til mig og spurgte mig eller bad mig, ja, saa skulde jeg kaste mig for hans Fødder. Men selv gaa til ham og maaske møde hans kolde, hoverende Smil! Jeg har ikke ladet ham ane, at jeg elsker ham. Han vilde maaske haane min Sjæls dyreste Hemmelighed, hvis jeg røbede den. Lad saa heller alt blive som førhen, lad mig resignere, nøjes med at se og høre ham og lad ham saa tro sig ikke elsket, lad ham tørste ved Siden af Kilden, lad Giften dryppe ham i Ansigtet, uden at nogen rækker en Haand ud for at hjælpe ham. Ak, nej! Heller ikke det kan jeg jo. Aa, hvad kan jeg, hvad skal jeg dog gøre?» Hun stod ved Vinduet med Panden trykket mod Vinduesstolpen og Hænderne knugede om Hovedet, som om hun frygtede for, at Hovedet skulde sprænges og Tænkeevnen svigte.

Der lød Hovslag i Gaarden, og Banner red langsomt ind ad Porten. Tøjlen hang løs om Hestens Hals, den gik med ludende Hoved; ogsaa Banner sad bøjet, næsten sammensunken. Det bydende i hans Væsen var i dette Øjeblik ganske borte, der var kun noget usigelig ulykkeligt og livstræt over ham.

Da udbrød hun pludselig højt: «Jo, jeg kan gøre det, jeg kan ofre ogsaa min Stolthed for denne trætte, bedrøvede, ulykkelige Mand, jeg kan ydmyge mig og gaa til ham, om han saa end aldrig vilde være kommen til mig; thi jeg elsker ham, aa, saa ubeskrivelig, saa ufattelig!»

XL.

Der var en noget trykket Stemning ved Middagsbordet. Judith var for optagen af en eneste Tanke til at kunne underholde de andre. Banner lagde Mærke dertil og grublede over Aarsagen dertil. Var nu denne Tilbageholdenhed og Tavshed en Følge af hendes saarede Stolthed eller maaske af Frygt for en Opdagelse. Det forekom ham, at der undertiden var noget sky og frygtsomt i hendes Blik. Var hun bange? Og han pintes af en prikkende, magende Utaalmodighed efter at faa Løsning paa denne Gaade. Ogsaa August Strøm var urolig. Hvad betød hendes Tavshed, var hun vred paa ham, eller var hun maaske bange for at røbe sine virkelige Følelser, eller var der forefaldet noget mellem hende og hendes Mand. Banners mærkværdige, sarkastiske Maade at behandle ham paa, syntes at antyde, at den sidste Gisning maaske var rigtigst.

Hellman alene havde tilsyneladende bevaret sin joviale Gemytlighed; dog vilde en skarp Iagttagere have bemærket, at ogsaa han stundom glemte Maden og Talen for at rette sin Opmærksomhed snart paa Banner snart paa Husets unge Frue. «Har Du endnu Tømmermænd fra i Aftes, Banner? Du ser ud, som om Du havde tabt Din Sag for højeste Ret.» Banner svarede ikke, han tumlede stadig med samme Tanke. Havde han overrumplet hende? Var det kommet dette Øjeblik, han en Gang længtes efter, da han virkelig skulde faa Lejlighed til at ydmyge hende? Tanken behagede hans Herskesyge, eller det matte Vrængebillede deraf, der endnu var tilbage. Men paa den anden Side. Hvis hun nu overlistet af hans Skarpsyn blev dreven ind i en Krog og tvungen til at tilstaa sin Kærlighed til en anden, hvad var der saa vundet derved? Var det da ikke et Nederlag saa vel for ham som for hende? Nej, gid han havde hende ydmyget og dog ikke tabt, besejret og dog ikke skyldig. Gid hun paa en eller anden Maade kunde overbevise ham om, at han havde taget fejl. Var han da skinsyg? Nej, men han vilde dog ikke miste hende, det sidste, der gav hans Liv en Smule Indhold, om Indholdet saa ogsaa var af noget tvivlsomt Værd. Han vilde dog endnu en Gang prøve Styrke med hende, han skulde vel ikke atter komme til kort. Da de rejste sig fra Bordet og han tog hende i Haanden til vel bekomme, følte han, at den rystede; samtidig hvilede hendes Øjne med et forunderlig ængsteligt Udtryk paa ham. Da trak han hende sagte nærmere til sig og hviskede, medens han beholdt hendes Haand i sin: «Jeg vil tale endnu en Gang med Dig, nu i Aften. Tænk over, hvad Du vil sige mig.»

Man sad atter i Dagligstuen, men Samtalen gik kun trevent. Da Øjeblikket for Judiths Tilstaaelse var fastsat, følte hun en Angst, ikke fordi hun fortrød sin Beslutning, nej, men denne nervøse Angst, man faar, naar et alvorligt og afgørende Skridt skal tages og ikke længer kan opsættes. Hans Ord: «tænk over, hvad Du vil sige mig», genlød i hendes Øre, og hun prøvede at gøre det, at forme de Ord, hun skulde sige, men det var hende umuligt. Hellman gjorde Kraftanstrængelser for at muntre Selskabet. Hans Midler var just ikke de fineste. Blandt andet fik han den Ide at behandle sin Nevø som et lille Barn. Banner lo deraf og syntes at finde en onskabsfuld Fornøjelse i den Spot, den unge Mand maatte døje.

«Ikke drikke for megen Vin, August. Du ved, smaa Dreng kan ikke taale det. Din Moder bad mig, før vi rejste, om at passe godt paa Dig. Ikke sid saa magelig, det klæder ikke Børn godt» o. s. v.

Strøm var ufornuftig nok til at lade sig drille i Stedet for at gaa ind paa Spøgen, og viste temmelig tydelig sin Ærgrelse.

«Ikke arrig, lille August, i fremmedes Nærværelse, vent til Du kommer op paa Dit eget Værelse,» og saa lo Hellman atter, ja selv Banner gik ind paa Spøgen og sagde: «Jeg maa vel ikke skænke for meget i Din Nevøs Glas, Vin og Kærlighed gaar let Ungdommen til Hovedet,» hvorefter han lo paa sin skarpe, haanlige Maade.

Til sidst fandt dog Strøm sig i det uundgaelige og trøstede sig med, at Judith dog ikke syntes at finde Behag i den Maade, hvorpaa han blev behandlet.

Paa Slaget ti rejste Hellman sig og sagde: «Nu skal August i Seng. Sig nu pænt god Nat og Tak for i Dag.»

«Vil De ikke blive lidt længer?» spurgte Judith, der blegnede, da hun følte det afgørende Øjeblik nærme sig.

«Siden Fruen beder for Dig, skal Du faa et Kvarter endnu; tak for det, min Dreng.»

Hun skottede hemmelig til Uhret og fulgte Viserens langsomme Gang — tretten Minutter, ti, fem, tre. «Naa, August, nu hjælper der ingen kære Moder; nu gaar vi,» og Komponisten, der ikke befandt sig vel, naar han kom for sent i Seng, tog sin Nevø under Armen for at tage ham med. Men Strøm vilde ikke gaa glip af at sige «pænt god Nat». Han vendte sig mod Judith og rakte hende Haanden. Et Øjeblik laa hendes kold og rystende i hans; han saa et forunderligt Udtryk i hendes blege, bevægede Ansigt, et Udtryk, som bragte hans lønlige Haab til at blusse op stærkere end nogen Sinde, og da han forlod Værelset med sin Onkel, sagde han til sig selv: «Hun elsker mig, jeg er vis derpaa, men hun er bange og lider derunder.» Hans ungdommelige Hjærte svulmede ved Tanken om, at hun, der i syv Aar ikke havde lært at elske, var bleven erobret af ham i mindre end syv Dage.

XLI.

Da Hellman og hans Nevø var borte, betragtede hun forventningsfuldt sin Mand. Han troede, at hun var bange, og det forvoldte ham en hemmelig Nydelse, han havde da altsaa i det mindste faaet Bugt med hendes Selvsikkerhed. Øjeblikket var gunstigt, nu skulde hun tvinges til Oprigtighed med det onde eller med det gode, hun *skulde* aabne sig for ham.

Han standsede foran hende og saa paa hende. Hun mødte hans Blik med et ubeskriveligt Udtryk af Blidhed og Eftergivenhed. Et mildt Ord, kun et mildt Ord, saa skulde hun underkaste sig; men hendes tilsyneladende Svaghed fristede ham til at bruge Haardhed, og han spurgte skarpt:

«Elsker Du denne Dreng?»

Hun svarede ikke.

«Jeg vil vide det. For mit Navns og min Æres Skyld fordrer jeg at faa det at vide.»

«Jeg har aldrig plettet og vil aldrig plette Dit Navn eller Din Ære.»

Han vidste, at det var sandt.

«Jeg har Ret til at forlange det som Din Husbond og Herre.»

«Over mine Tanker er Du ikke Herre,» svarede hun sagte. Hvis han blev ved i denne Tone, hvorledes skulde hun da kunne gøre Tilstaaelsen?

«Men jeg vil vide det,» raabte han paa ny næsten ude af sig selv.

«Har Du da virkelig Interesse for mig eller mine Følelser?»

Da tog han sig sammen, han følte, han var gaaet for vidt: «Hør mig,» sagde han mildt og satte sig i Sofaen ved Siden af hende, «jeg spørger, fordi jeg virkelig har Interesse for Dig. Du tager fejl, hvis Du tror, Du er mig ligegyldig. Du fængslede mig fra Begyndelsen af ved Din Kulde, Din Stolthed, den værdige Selvbevidsthed, hvormed Du nægtede at krybe for mig som alle de andre. Du interesserede mig, fordi jeg vidste, Du var ulykkelig, fordi jeg anede, at der bag Din Kulde og Stivhed laa en ungdommelig Varme og Begejstring for alt, hvad jeg vel i Ord og Adfærd spottede, men som jeg alligevel dybest i mit Hjærte beundrede og længtes efter. Da jeg lærte Dig nærmere at kende, søgte jeg at faa dette frem hos Dig, men Du undveg mig bestandig. Det æggede mig og drev mig til at opbyde alt for at naa mit Maal. Jeg vilde finde Bunden og Kærnen i Dig, saa jeg kunde vende og krænge Dig alt efter mit Behag. Det lykkedes mig ikke, og det var vistnok heldigt, thi havde jeg den Gang opnaaet min Hensigt, havde jeg sandsynligvis snart efter atter ladet haant om det, jeg saa ivrig efterstræbte. — Du ser, jeg er aabenhjærtig, og jeg vil vedblive dermed. Da Erik blev født, tabte Du Betydningen for mig; i den Tid, han levede, glemte jeg Dig i min alt opslugende Kærlighed til Barnet. Da han døde, vendte jeg mig endnu en Gang til Dig, ikke kæmpende, men bedende, men Du var stadig ubøjelig. Saa opgav jeg alt. Jeg var for træt til længer at efterstræbe noget; jeg troede mig aandelig død, og mente, at ogsaa en legemlig Død vilde være det bedste for mig. Jeg længtes dog stadig mod Dig, men Du kom mig aldrig i Møde. — Saa fik vi Gæster og jeg oplivedes atter — maaske kun for at slukkes helt, naar Opblusningen er forbi. Men ogsaa Du forvandlede under dette Besøg. Jeg saa pludselig det Liv, den Ungdom og alt det, jeg havde haabet at kunne fremkalde, udfolde sig hos Dig, og jeg maatte da sige mig selv, at det var kaldt til Live af en anden. Denne Tanke pinte mig, maaske kun fordi jeg er en Egoist, men jeg harmedes over, at en anden i Dage skulde opnaa, hvad jeg havde kæmpet for i Aar. Jeg vilde gerne tro, at jeg tog fejl, Uvisheden pinte mig, og jeg bad Dig derfor om at ende den, men ikke engang *det* vilde Du, ikke engang saa meget kunde jeg opnaa af Dig.

Jeg beder ikke om eller gør Fordring paa Din Kærlighed, jeg har ingen Ret dertil, jeg, der kun har levet for mig selv, maa ikke vente noget af andre. Jeg beder Dig kun sige mig, om jeg virkelig har tabt, om jeg skal lade dette Haab følge alle de andre brystne Illusioner. Beder jeg Dig om for meget? Det er jo dog saa lidt, dette, kun at ville have Vished om sit Nederlag, for ikke at fortsætte en tom Tilværelse. Vil Du gøre saa meget for mig? Hvis Du nogen Sinde har nærret andet end uvenlige Tanker mod mig, saa sig mig, om det er kommet saa vidt, at mit Liv ikke alene er tilovers, men endogsaa i Vejen for andres Lykke. Vær ikke bange for at sige mig det. Sig mig, om jeg staar mellem Dig og Din Lykke, om Du elsker, om Du elsker — ham?»

Hendes Hjærte var fyldt af ubeskrivelig Taknemlighed, fordi han havde gjort hende Tilstaaelsen saa let. Naar han var saaledes, saa blød, saa ydmyg, saa sørgmodig, saa kunde hun give ham alt. Og det skulde gøres nu strax, han skulde ikke et Øjeblik længer tro paa sit Nederlag. Fordi han frivillig nedlagde Vaabnene, skulde han gøres til Sejrherre, ja i langt højere Grad, end han kunde vente og haabe.

«Min Husbond,» og hun lod sig glide ned foran ham paa Gulvet og knælede ved hans Fødder. «Ja, jeg elsker, elsker for hele Livet, elsker en Mand højere end noget andet i Verden, højere end mig selv, elsker saaledes, at jeg aldrig vil kunne ophøre dermed, saa længe jeg lever. Men ser Du da ikke, at denne Mand er Dig selv. Dig elsker jeg og elskede jeg, jeg tror fra første Gang, jeg saa Dig. Men da Du syntes at spotte mig, bekæmpede jeg min Kærlighed og stred mod den i de mange lange Aar, fornægtede og undertrykkede den. Vidste Du, hvor jeg led, medens Erik levede, og jeg var Dig aldeles ligegyldig, saa vilde Du forstaa, hvorledes jeg allerede den Gang elskede Dig. Først lang Tid efter har jeg selv forstaaet det. Den Gang gjorde den stadige Lidelse mig haard og bitter, og da Erik døde, og Du kom til mig, var jeg syg, afsindig, forblindet af min Smerte og Fortvivlelse. Jeg stødte Dig fra mig. Men fra det Øjeblik, da jeg indsaa min Uret, blev jeg min egen Forræder; jeg skjulte kun min Kærlighed, fordi Du atter var bleven saa kold og fremmed.

Det var *mig*, som tog Dit Billed, og jeg har kysset det Tusinder af Gange. En Nat, da jeg blev bange for, at Du skulde være død, sneg jeg mig ind i Dit Soveværelse. Da jeg saa, at Du levede, og da jeg følte den ubeskriveligste Glæde derover, indsaa jeg, at Modstand var umulig, og jeg overgav mig da blindt til min Kærlighed. Fra den Dag blev jeg forandret, det er Forvandlingen, Du har set hos mig. Hvor kunde Du tro, at jeg kunde elske en anden, hvorledes kan man tænke paa andre, bryde sig om andre, naar man er Din Hustru. Nu skænker jeg Dig den Kærlighed, Du ikke forlangte, Du skal ikke mere klage over, at Du aldrig har mødt nogen. Dit Liv er ikke tomt, Du har gjort mig lykkelig, Dit Liv er ikke spildt, Du har lært mig at elske, Du er ikke ene, thi Du har vundet et Hjærte, som aldrig vil slippe Dig.

Jeg bønfaller Dig om at modtage det, jeg haaber inderlig, inderlig endnu at kunne være noget for Dig. Er Du træt, saa husk, at Du har et Hvilested, er Du ked af Livet, saa tænk paa, at Du har gjort det lykkeligt for en anden. Og tilgiv mig saa, at jeg saa sent opfyldte mine Pligter, at jeg saa sent forstod mig selv, at jeg tøvede saa længe, inden jeg kom til Dig. Sig, at Du tilgiver mig, at Du tager mod min Kærlighed, saa haaber og ønsker jeg intet mere.»

Hun var skøn, som hun laa der foran ham. Men han løftede hende ikke op i sine Arme, han hviskede ikke, at han

ogsaa elskede hende. Et Øjeblik forekom han sig at være saa gammel, saa træt, saa udlevet, at han slet intet formaaede, intet haabede, intet brød sig om. Men lidt efter lidt lod han sig overvælde af dette, at blive elsket for sin egen Skyld, noget saa uvant, ja ukendt for ham. Og som det gaar i Æventyrene, naar Trylleordet udtales og Fortryllesen hæves, saaledes syntes nu ogsaa her Forbandelsen, der havde hvilet over hans Liv, at opløse sig ved hendes Ord. Den gied som en Byrde af hans forpinte Sjæl, som en svindende Smerte af et lægende Saar; han syntes formelig, at han sank hen i den blide, velgørende Træthed, der følger paa en overstaaet heftig Lidelse. Han var elsket, saaledes som han havde smægtet efter det hele sit Liv, elsket for sin egen Skyld, uden Fordringer, uegennyttig elsket af hende, som dog stod ham nærmest af alle.

Men kunde det ogsaa være muligt, kunde hun mene, hvad hun sagde; forstod hun, at hun *ofrede* sig? Endnu en Tvivl, endnu en Frygt.

Da hun tav, sagde han langsomt og blidt: «Ved Du, hvad Du siger og gør, husker Du, at jeg er et Vrag, der er blevet gammelt før Tiden, et Menneske, der har levet for sig selv og aldrig vil kunne gøre fuld Gengæld for Din Kærlighed? Vil Du ofre Dig for at give Resten af mit Liv lidt Betydning og Indhold? Hvis Du vil det, ja, da er jeg endnu saa egenkærlig» — han smilte svagt — «at jeg tager mod Din Kærlighed, skønt jeg ikke har fortjent den. Der er Mennesker, som har fordømt sig selv til en evig Jagen efter deres Lyster; til dem hører jeg. De opnaar intet. Kunde de kun en *Gang* elske en anden højere end sig selv, tror jeg, de var frelste, men de kan det ikke. Ikke engang mit Barn elskede jeg fuldt ud for dets egen Skyld, men kun som mit genopstandne Jeg. Var der noget Menneske, jeg skulde have kunnet elske, da var det Dig, men jeg var for fordærvet allerede den Gang, jeg lærte Dig at kende, til at fyldes af en virkelig dyb Kærlighed. Saaledes er jeg. Kan Du nu andet end ynke og foragte mig? Vil Du virkelig ødsle Dit Hjertes varme Kærlighed paa mig for dermed at formilde Resten af mit Liv? Hvis Du indser, at Du ikke kan det, da giver jeg Dig nu Din Frihed. Du har lært mig lidt af det, der hedder at opofre sig, men jeg vil ikke gøre Dig til et nyt Offer for min Egenkærlighed.»

Da mindedes hun, da forstod hun Ordet, som Hellman havde brugt: «Det er saligere at give end at tage.»

«Jeg vil aldrig fortryde det, og jeg vil aldrig ønske det anderledes. Min Husbond, Du ved ikke, hvilken Lykke det er at elske!»

Han tog hendes fine, smalle Hænder mellem sine og lagde dem paa sin hede Pande, trykkede dem mod sine brændende Øjne. Da han derpaa sagte lod dem glide ned over sit Ansigt, kyssede han dem gentagne Gange, og det var første Gang i sit Liv, Johan Banner ydede nogen Kvinde denne Hyldest.

Afskriverens rettelser

[s. 11](#): forskellige[forskjellige] religiøse Skrupler og Tvivlsspørgsmaal.
[s. 26](#): engang Junisolens klare Straaler formaaede[formaaade] at
[s. 29](#): Den nedgaaende Sol glødede i[glødede] dens Hundreder af
[s. 46](#): Det var en Morgen i August[Avgust]. Høstsolen skinnede
[s. 46](#): af Haven, derfra[der fra] kunde man se udover de
[s. 80](#): ham[bam] formelig et Lettelsens Suk: Han fulgte Vognen
[s. 99](#): Savn og Ubehageligheder[Uehageligheder], til en smilende
[s. 101](#): havde de saa at bebrejde[bedrejde] hende? Misundte de
[s. 116](#): den ska'[ska] kun bruges til det samme. Og so meget
[s. 152](#): Tilfælde konsulterer[konsulerer] en anden Læge. Jeg er bange
[s. 208](#): «Naa, saa Du[du] vil være Kender af Kvindehjærtet,
[s. 214](#): Og Ahnbjerggaard[Ahnbjærggaard] var som det fortryllede
[s. 214](#): hendes Blikke[Blik] talte om Lykke, hvert Smil aandede
[s. 227](#): arbejdet, naar al Jordlivets[Jordlivets] Higen, Kamp og Smerte

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK JUDITH FÜRSTE: EN FORTÆLLING ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this

agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.